

RAUMAN KAUPUNGIN
POHJOISTEN KYLÄALUEIDEN

MAISEMASELVITYS

15.04.2014

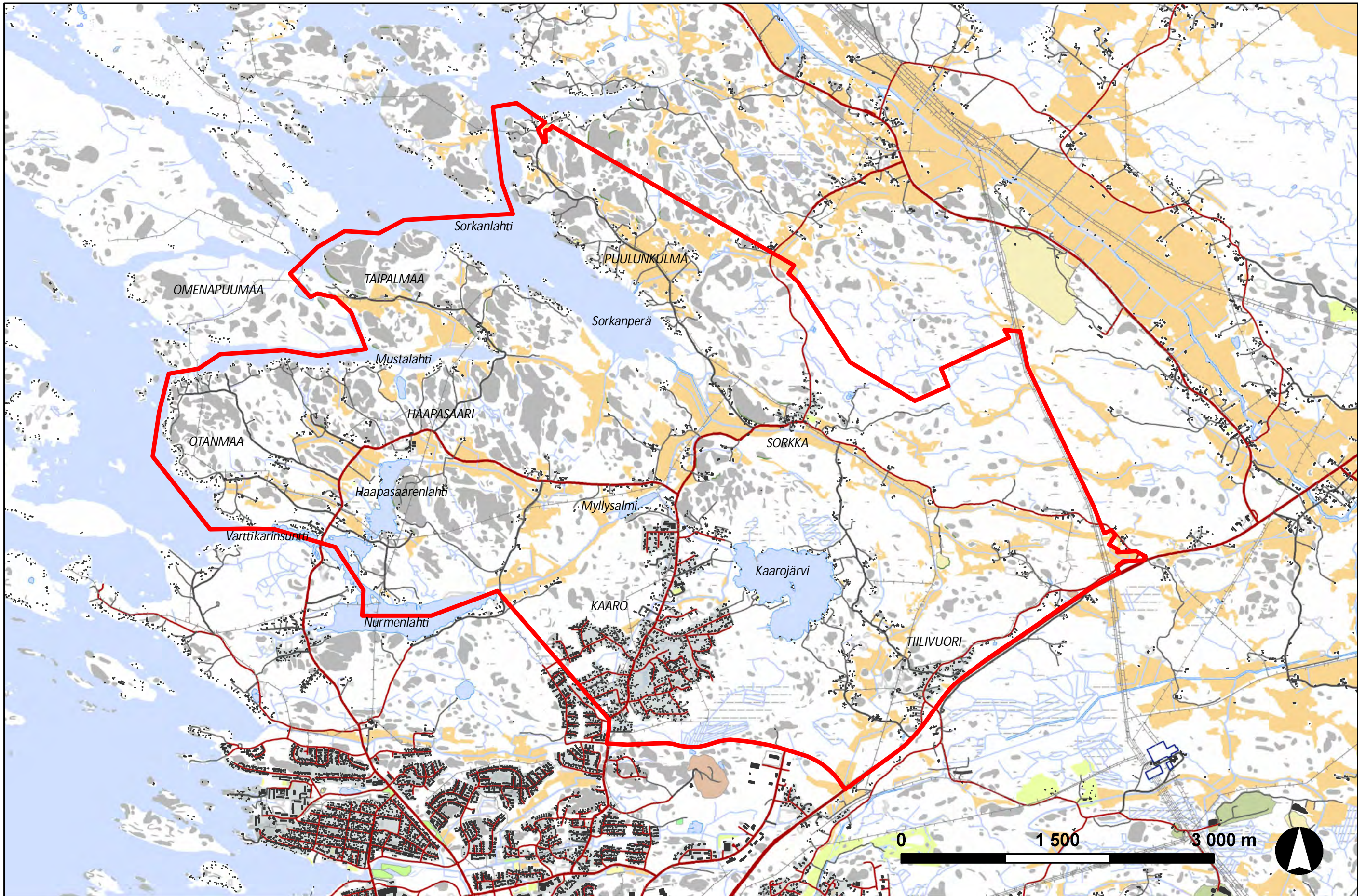
Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

SISÄLLYSLUETTELO

Selvitysalueen rajaus	4
1 JOHDANTO	5
1.1 Työn lähtökohdat ja tavoitteet	5
1.2 Menetelmät	5
1.3 Työryhmä	5
2. KOKO ALUEEN MAISEMASELVITYS	6
2.1 Maaperä ja topografia	6
2.2 Vesiolosuhteet	8
2.3 Maisemarakenne	8
2.4 Maisemakuva	10
2.5 Maiseman arvot	12
2.6 Toiminnot: rakennukset, virkistys ja matkailu	14
2.7 Miljöötyypit ja maisemalliset maankäyttösuositukset	16
2.8 Osa-aluekuvaukset ja maisemalliset maankäyttösuositukset	18
3. TARKASTELUKOhteet	25
3.1 Tarkastelukohteiden valinta	25
3.2 Tarkastelukohteiden maisemallisista arvoista	25
3.3 Tarkastelukohteiden maisemallisista maankäyttösuosituksista	27
3.4 Sorkka	28
3.5 Haapasaari	40
3.6 Tiilivuori	52
3.7 Kaaro	60
Lähteet	69

SELVITYSALUEEN RAJAUS (pohjakartta: ©MML 2012, maastotietokanta muokattuna)

1 JOHDANTO

1.1 Työn lähtökohdat ja tavoitteet

Tämä maisemaselvitys on tehty Rauman pohjoispuolisten maaseutumaisten kyläalueiden ja Kaaron asuinalueen maankäytön kehittämisen tueksi. Alueiden maankäytön ohjaamiseksi Rauman kaupungin toimesta on aloitettu maisemaosayleiskaavojen laadinta.

Rauman kaupunki käynnisti vuonna 2012 yleiskaavaprosessin Rauman etelä- ja itäpuolella sijaitsevien Unajan, Anttilan ja Voiluodon kylien alueella. Kaavoitustyön taustatiedoksi WSP Finland Oy laati Rauman kaupungin tilauksesta maisema-arkkitehti Hanna Hannulan johdolla maisemaselvityksen Rauman kaupungin eteläisistä kyläalueista. Yleiskaavaprosessi on tarkoitus aloittaa myös Rauman keskustan pohjoispuolella sijaitsevilla alueilla. Kaavoitustyön lähtötiedoiksi WSP Finland on Rauman kaupungin tilauksesta laatinut tämän maisemaselvityksen Rauman kaupungin pohjoisista alueista. Tässä maisemaselvityksessä noudatetaan Rauman kaupungin eteläisten kyläalueiden maisemaselvityksessä kehitettyjä menetelmiä. Selvitysalue noudattaa pääpiirteittäin kylärajoja rajautuen etelässä Pohjoiskehään, Nurmenlahteen ja Varttikarinsunttiin, idässä Vt 8:aan, pohjoisessa Rauman ja Eurajoen väliseen kuntarajaan ja lännessä meri-alueisiin.

Paikalliset ominaispiirteet niin maisemassa kuin rakentamisessa ovat tärkeitä paikallisidentiteetin syntyemisessä. Tämän työn tavoitteena on tunnistaa selvitysalueen maisemallisia ominaispiirteitä ja arvoja. Niiden vaaliminen ja korostaminen ovat tärkeitä lähtökohtia maankäytön kehittämisessä aikana, jolloin rakennettu ympäristö on monesti muuttumassa samankaltaiseksi maan eri osissa ilman vahvaa paikasta kumpuavaa identiteettiä.

Selvitysalueelle sijoittuu useita kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita. Selvitysalueella sijaitseva Sorkan kylä on saanut statuksen valtakunnallisesti arvokkaina rakennettuna kulttuuriympäristönä. Selvitysalueella sijaitseva Haapasaaren kartano on maakuntakaavassa osoitettu maakunnallisesti merkittäviksi kulttuuriympäristöiksi. Kulttuurihistoriallisten arvojen lisäksi selvitysalueella on runsaasti maisemallisesti ja luontoarvoiltaan arvokkaita alueita, kuten luonnonsuojelualueita, Natura-alueita, arvokkaita kallioalueita ja arvokkaita perinnemaisemia. Kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaassa ympäristössä täydennysrakentaminen on erityisen haastavaa. Tämä työ pyrkii osaltaan antamaan työkaluja kyläalueiden ja asumiskeskittymien maankäytön kehittämiseksi niiden arvoja kunnioittaen. Uudisrakentamisen ohjaamisen lisäksi on tärkeää kiinnittää huomioita olemassa olevien arvokkaiden rakennettujen ympäristöjen vaalimiseen, laatimalla esimerkiksi suojelumääräyksiä ja ohjaamalla korjausrakentamista. Kulttuuriympäristön rinnalla on vaalittava kyläalueiden ja asumiskeskittymien elinvoimaisuutta. Maankäytön suunnittelun tulee tukea asumista ja yrittämistä myös maaseudulla.

Raportti jakaantuu kolmeen osaan. Johdannossa esitetään työn lähtökohdat tavoitteet ja työryhmä. Toisessa osassa esitellään koko selvitysalueen maisema-analyysi ja koko alueelle laaditut maisemalliset maankäyttösuositukset. Kolmas osa käsittää neljän tarkennusalueen tarkemmat maisema-analyysit ja maankäyttösuositukset. Nämä alueet ovat Sorkan ja Haapasaaren kyläalueet, Tiilivuoren asumiskeskittymä ja Kaaron pientaloalue.

Tämä selvitys ottaa maankäyttösuosituksilla kantaa selvitysalueen kehittämiseksi. Työn näkökulma on maisemalähtöinen ja selvityksen maankäyttösuositukset perustuvat maisemallisiin sekä kylä- ja kaupunkikuvalisiin arviointikriteereihin, eivätkä huomioi esimerkiksi maanomistusta ja mitoitusta. Maanomistajien oikeudenmukainen kohtelu ja uudisrakentamisen määrä otetaan huomioon ja ratkaistaan kaavan laadinnan yhteydessä.

1.2 Menetelmät

Maisemaselvitystyö on laadittu kartta- ja ilmakuvaineiston, paikkatietoaineiston, kirjallisten lähteiden sekä maastokäyntien perusteella. Tärkeitä ovat olleet tiedot erinäisistä ja suojelu- ja arvokohteista, kuten luontokohteista ja kulttuuriympäristökohteista. Myös historiallisia karttoja ja vanhoja ilmakuvia on hyödynnetty työssä. Lähtötietoja on saatu Rauman kaupungilta, Museovirastolta, maakuntamuseolta, Arkistolaitokselta, Maanmittauslaitokselta sekä ympäristöhallinnon ylläpitämästä OIVA-tietokannasta. Maakuntamuseon vuonna 2012 laatima kulttuuriympäristöselvitys on toiminut lähtötietoina tätä työtä laadittaessa.

Lähtötietoja on käytetty maisema-analyysin laatimisessa. Maisema-analyysi on ollut pohjana koko alueelle ja kyläkohteisiin laadituille maankäyttösuosituksille.

1.3 Työryhmä

Selvitystyö on laadittu WSP Finland Oy:ssä, jossa työryhmään ovat kuuluneet maisema-arkkitehti (MARK) Arto Kaituri (projektipäällikkö), maisema-arkkitehti yo Daniela Rosqvist, maisema-arkkitehti (MARK) Jaakko Aho-Mantila ja paikkatietoasiantuntija Paula Leppänen. Laadunvarmistuksesta on vastannut maisema-arkkitehti (MARK) Arto Kaituri.

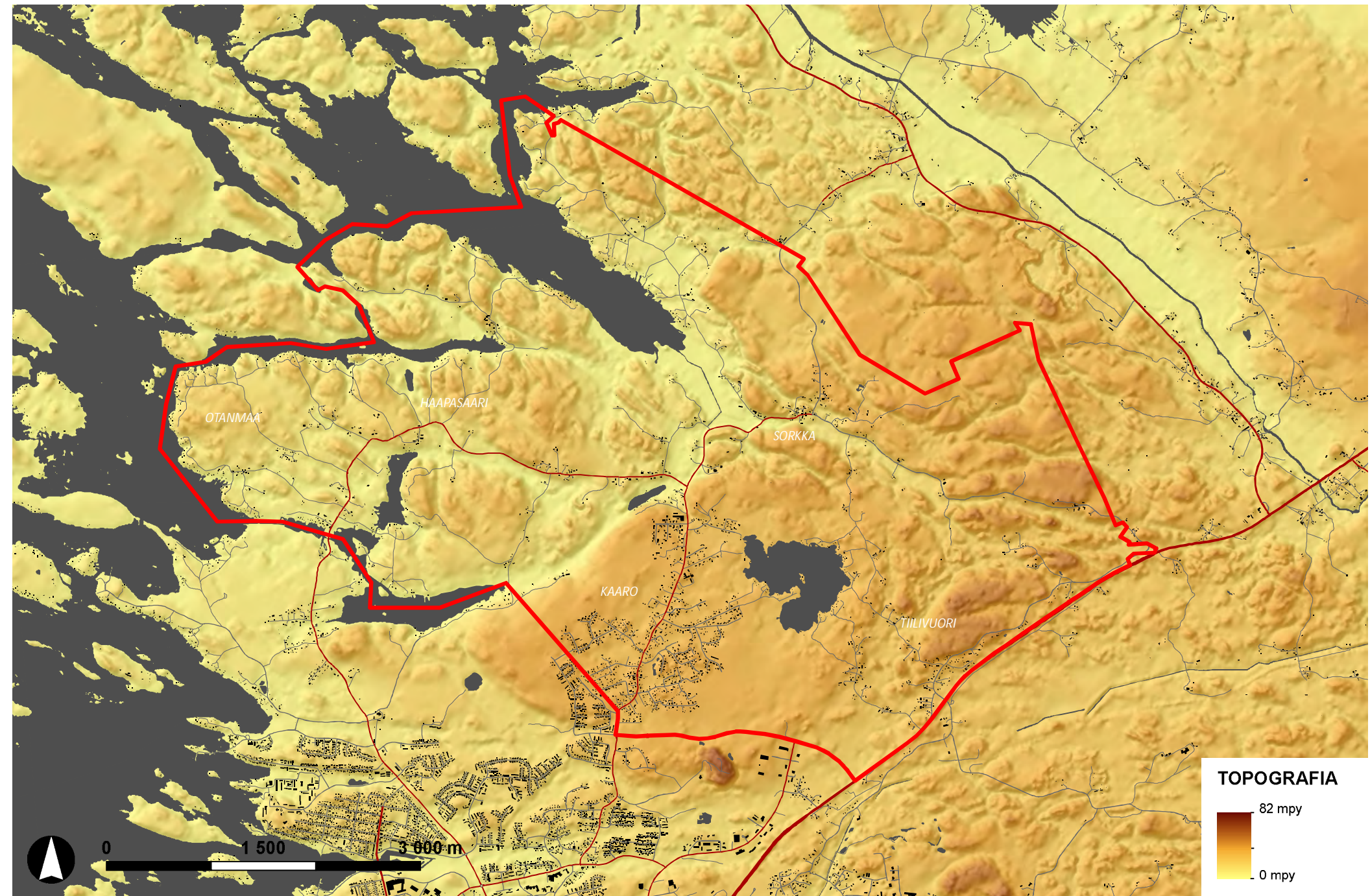
Työ tehtiin Rauman kaupungin toimeksiannosta. Kaupungin puolelta työryhmässä ovat toimineet kaavoitusarkkitehdit Leena Joki-Korpela, Hanna Elo ja Outi Virola sekä kaavoitusjohtajan sijainen Mervi Tammi.

2. KOKO ALUEEN MAISEMASELVITYS

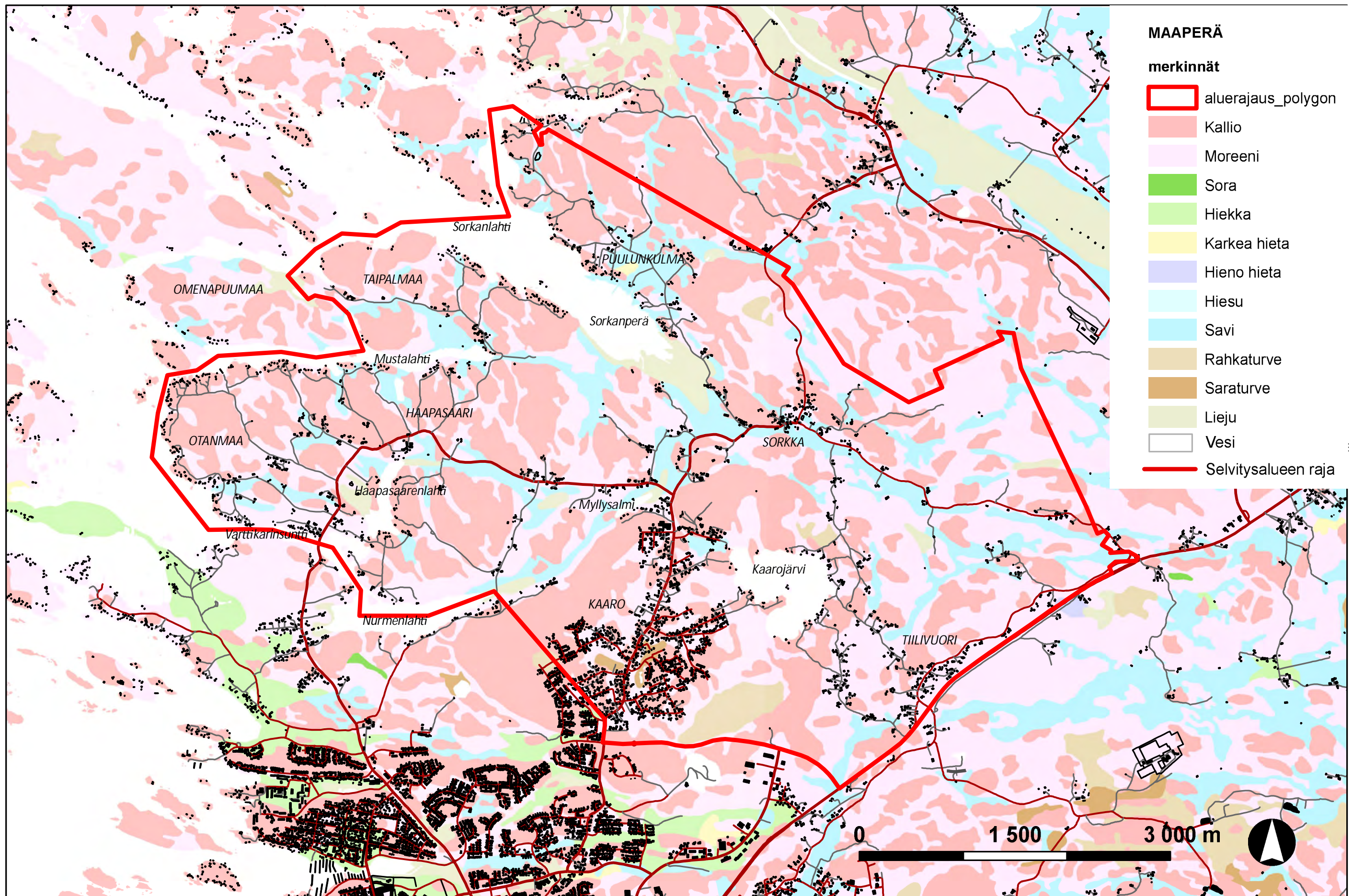
2.1 Maaperä ja topografia

Selvitysalueen maaperä on hyvin kallioista ja maisemassa on runsaasti avokallioita. Selvitysalueelle leimallisia maisemaelementtejä ovat peltoja ja merenlahtia paikoin rajaavat paljaat kallioseinämät, kuten Sorkan kylässä ja Haapasaarenlahdella. Myös moreenialueita on paljon. Moreenisten alueiden välille kapeisiin laaksoihin on kerrostunut hienompia maa-aineksia, pääasiassa savea, vähäisissä määrin myös liejua. Maaston painanteissa esiintyy myös rahka- ja saraturvetta. Maaperä on pääosin rikkonaista ja pienipiirteistä.

Maisemalle leimallista ovat sisämaahan työntyvät, kapeat ja suljetut merenlahdet. Selvitysalueen maaston topografia vaihtelee merenpinnan +0 tasosta +82 metriin. Maaston korkeudet vaihtelevat pääasiassa pienipiirteisesti ja loivasti, mutta Sorkan kylässä korkeuserot ovat jyrkät. Alueella on selkeästi havaittavissa maaperältään kalliota ja moreenia olevat selännealueet savilaakson reunoilla.

(pohjakartta: ©MML 2012, maastotietokanta muokattuna, maaston korkeustiedot ©MML 2012, korkeusmalli 10m)

(maaperätiedot: ©GTK, pohjakartta: ©MML 2012, maastotietokanta muokattuna)

2.2 Vesiolosuhteet

Alueen joet ja purot ovat pienikokoisia uomia, jotka pääsääntöisesti virtaavat suoraan mereen. Alueen isoimmat virtaamat ovat Hiuknummenoja sekä Kaarojärveltä Sorkanperään laskeva uoma, jotka nekin ovat kooltaan vaatimattomia. Lisäksi alueella on vähäisissä määrin pieniä soita ja soistumia. Selvitysalueella ei ole pohjavesialueita. Selvitysalueen ainoat järvet ovat 54 hehtaarin kokoinen Kaarojärvi sekä pienialainen, 2,7 hehtaarin kokoinen Myllysalmi. Kaarojärven vedenlaatu on hyvä, eikä järvelä ole tehty kunnostustoimia. Järven rannoilla sijaitseva runsas vapaa-ajanasutus muodostaa kuitenkin potentiaalisen kuormituslähteen, ja järven tilaan tulisi kiinnittää huomiota vielä kun veden laatu on luokiteltu hyväksi. (Koivunen 2006)

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen julkaisussa *Maa- ja metsätalousalueiden monimuotoisuus ja kosteikot* on esitetty toimenpiteitä muun muassa alueen merenlahtien tilan parantamiseksi perustamalla ja kunnostamalla kosteikkoja ja suojavyöhykkeitä pelloille (Varsinais-Suomen ELY-keskus 2011).

Maa- ja metsätalousministeriö nimesi Suomessa 21 merkittävää tulvariskialuetta vuonna 2011 (Maa- ja metsätalousministeriö 2011). Tulvariskin merkittävyyttä arvioitaessa otettiin huomioon paitsi tulvien todennäköisyys myös niistä mahdollisesti aiheutuvat vahingot, minkä vuoksi tulvariskialueiksi pääosin nimitettiin tiheästi rakennettuja alueita. Rauman keskustan ympäristön ranta-alueet luokiteltiin merkittäväksi meritulvien riskialueeksi. Riskialue sijoittuu aivan selvitysalueen eteläpuolelle. Selvitysalueella tulvariskit tulee myös ottaa huomioon maankäyttöä suunniteltaessa.

2.3 Maisemarakenne

Maisemarakenne-karttaan maisema on tyypitelty selänneisiin, laaksoihin ja niiden väliin vaihtumisvyöhykeisiin. Maaston rakenne on pienipiirteistä ja rikkonaista. Pitkät kapeat merenlahdet ovat selvitysalueelle tyypillisiä maisema-elementtejä.

Maaston korkeimmat alueet muodostavat selännealueita. Selänneiden ja laaksojen väliin sijoittuu vaihtumisvyöhyke, joka on pääasiassa metsäistä rinnealuetta. Suurin osa selvitysalueesta lukeutuu vaihtumisvyöhykkeeseen. Selänneiden ja vaihtumisvyöhykkeiden välissä, maaston matalimmissa kohdissa on tyypillisesti pitkiä ja kapeita laaksoja. Myös vaihtumisvyöhykkeellä saattaa sijaita pienialai-

sia laaksoja, jotka eivät kuitenkaan hahmotu laajan mittakaavan tarkastelussa.

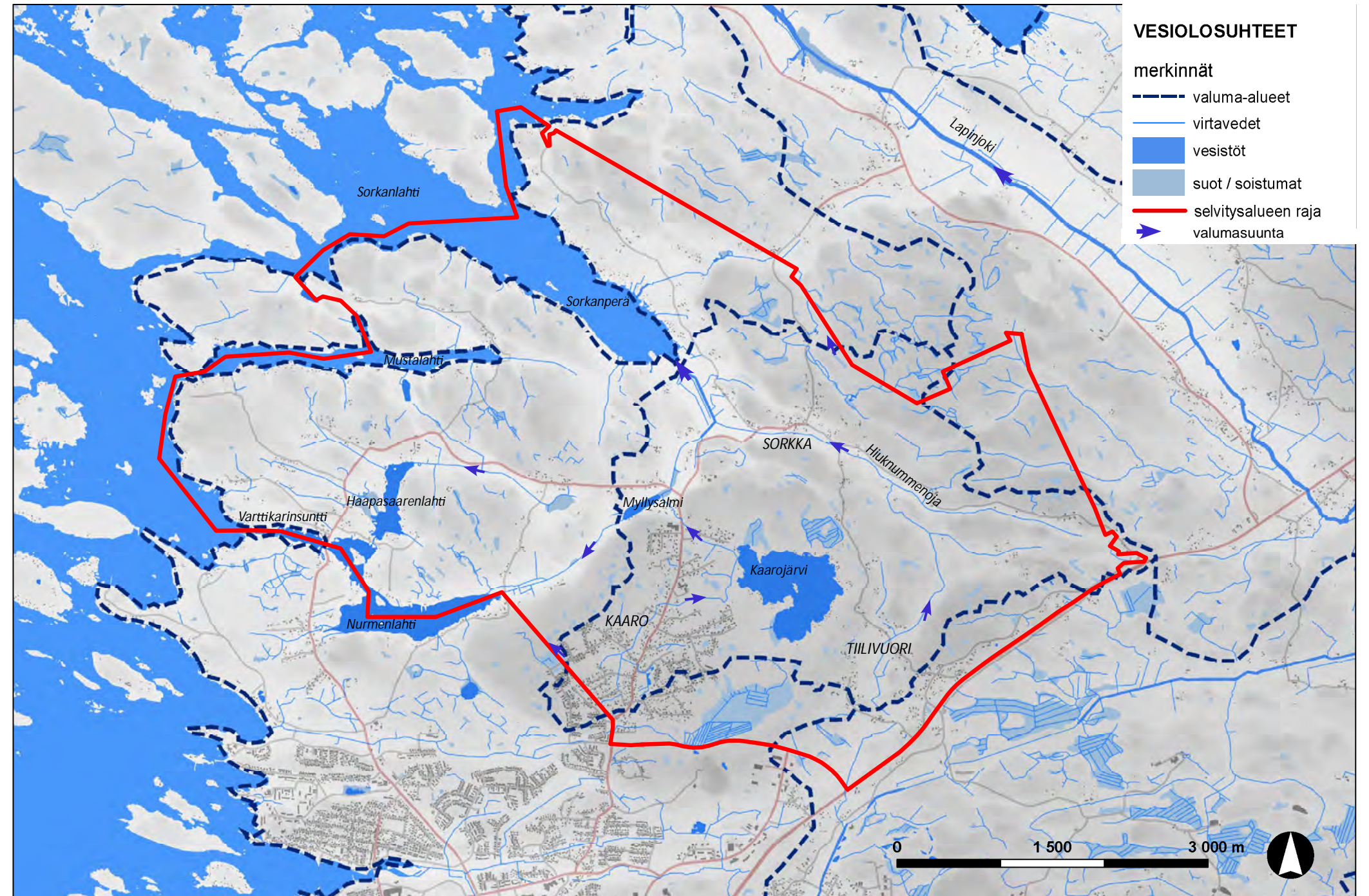
Rakentaminen on sijoittunut perinteisesti laaksoa ympäröivien selänneiden reunoille ja laaksossa oleville saarekkeille. Vanhat tielinjaukset mukailevat monin paikoin laaksojen muotoja. Asutus on aikojen kuluessa laajentunut historiallisista kyläkeskuksista nauhamaisesti teiden varsille. Rantaviiva on hiljalleen vetäytynyt ja rannoille sijoittuu pääasiassa uudempaa loma-asutusta.

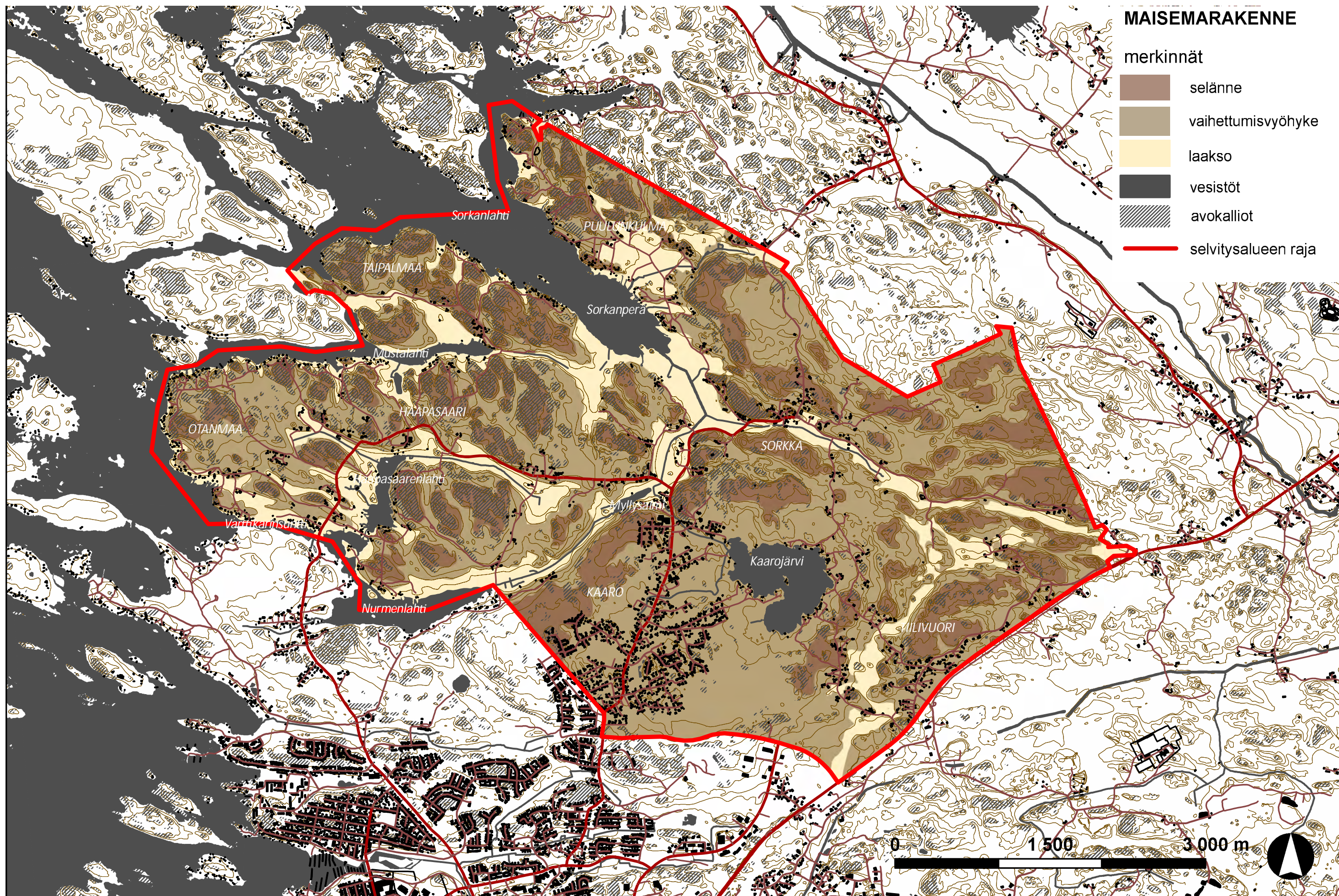
Kaarojärvi järven itärannalla sijaitsevan uimarannan kohdalta.

Pienen Myllysalmen pohjoisranta on rakentamaton. Itärannalla on loma-asutusta.

(pohjakartta: ©MML 2012, maastotietokanta muokattuna, maaston korkeustiedot ©MML 2012, korkeusmalli 10m, tiedot valuma-alueista: Ympäristöhallinnon OIVA-tietokanta)

(pohjakartta: ©MML 2012, maastotietokanta muokattuna)

2.4 Maisemakuva

Maisemarakenteen ominaisuudet heijastuvat visuaaliseen maisemakuvaan. Maisemakuvakin on selvitysalueella pienipiirteinen ja vaihteleva.

Maisemakuvassa selännealueet hahmottuvat metsäisinä muuta maastoa korkeampina alueina. Metsäisten alueiden väliin, maaston alavimmille kohdille sijoittuvat viljelyalueet. Selvitysalueella erottuu kahdentyyppisiä viljelylaaksoja. Toinen tyyppi on selkeärajaiset kapeat ja pitkät viljelylaaksot. Niitä rajaavat metsäiset selänneet kohoavat usein laaksoa selvästi korkeammalle. Nämä viljelylaaksot muodostavat käytävämäisiä maisematiloja. Alueen pisin yhtenäisesti havaittava laaksotila, Hiuknummenojan laakso, kulkee Sorkan kylän lävitse ja ulottuu Vt. 8:lta Sorkanlahdelle. Viljelylaakso on keskimäärin 100m leveä ja 5km pitkä. Myös Haapasaaren kartanosta Pitkärannan asumiskeskittymään ulottuva viljelylaakso on tämän tyyppinen. Toinen alueella esiintyvä viljelylaaksojen tyyppi on vähemmän selkeärajaiset, polveilevat, metsäisten saarekkeiden ja rakennusryhmien rytmittämät aukeat tilat. Tällaiset ovat Tiilivuoren ja Puuluntien varren viljelylaaksot.

Selvitysalueen rakennuskanta voi karkeasti jaotella kolmeen ryhmään:

1. maaseutumaisemalle ominaisiin, pääsääntöisesti peltojen yhteyteen sijoittuviin ympärivuotisesti asutettuihin keskittymiin
2. rannoille nauhamaisesti sijoitettuihin, puustolla naapurista rajattuun loma-asutukseen
3. selvitysalueen eteläpuoleiseen, tiiviiseen taajamaan

Selvitysalueella on viehättävää vanhaa rakennuskantaa, joka paikoitellen muodostaa kyliä tai harvempia asumiskeskittymiä. Sorkassa, selvitysalueen ainoassa laajemmassa kylässä, ja Taipalmaassa rakentaminen on tiivistä ja sijaitsee nauhamaisesti tien varressa pellon tuntumassa vanhojen kylätonttien sijaintipaikoilla ja tuntumassa. Haapasaarella, Tiilivuorella ja Puuluntien lähistöllä asumiskeskittymät ovat harvemmat ja vanhin rakennuskanta sijaitsee pääasiassa peltojen reunoilla. Sieltä se on vähitellen levinnyt nauhamaisesti metsäisten teiden varsille.

Vanhan rakennuskannan lisäksi kyläalueiden tärkeitä maisemakuvallisia piirteitä ovat pellot, niitä rajaavat metsäiset reunat sekä nauhamaisen rakentamisen taustalla kohoavat metsät.

Kyläalueita kehitettäessä maisema tulee ottaa huomioon kokonaisuudessaan. Viehättävän ja vetovoimaisen kyläalueen säilymisessä eivät ole olennaista ainoastaan vanhan rakennuskannan säilyminen, vaan koko maisemakuvan olennaisimpien piirteiden säilyminen. Maisemaa tarkastellaan erityisesti teiltä ja rakennetusta ympäristöstä käsin. Uutta rakentamista sijoitettaessa tulee ottaa huomioon myös ympäröivään maisemaan avuttavat näkymät, jotta niitä ei tukita rakentamisella.

Rannoille sijoittuva loma-asutus on iältään vaihtelevaa. Pihapiirit ovat toisistaan erilliset, puustolla toisistaan rajatut. Suurmaiseman kannalta merkittävää on, miten rakentaminen näkyy mereltä ja saarista käsin.

Kaaron pientalotaajama muodostaa selvitysalueella oman kokonaisuutensa. Verrattain tiiviissä ja suljetussa ympäristössä rakennusten, pihan kasvillisuuden ja katu- ja kalusteiden muodostaman katutilan merkitys korostuu ja suurmaiseman merkitys vähenee. Maiseman ominaispiirteitä voidaan kuitenkin hyödyntää asuinalueen jäsentämiseksi ja ilmeen yhtenäistämiseksi.

Rantojen metsäselänneet muodostavat taustan loma-asutukselle. Kuva Haapasaaresta.

Selvitysalueen selänneillä on runsaasti avokalliota. Kuva Taipalmaasta.

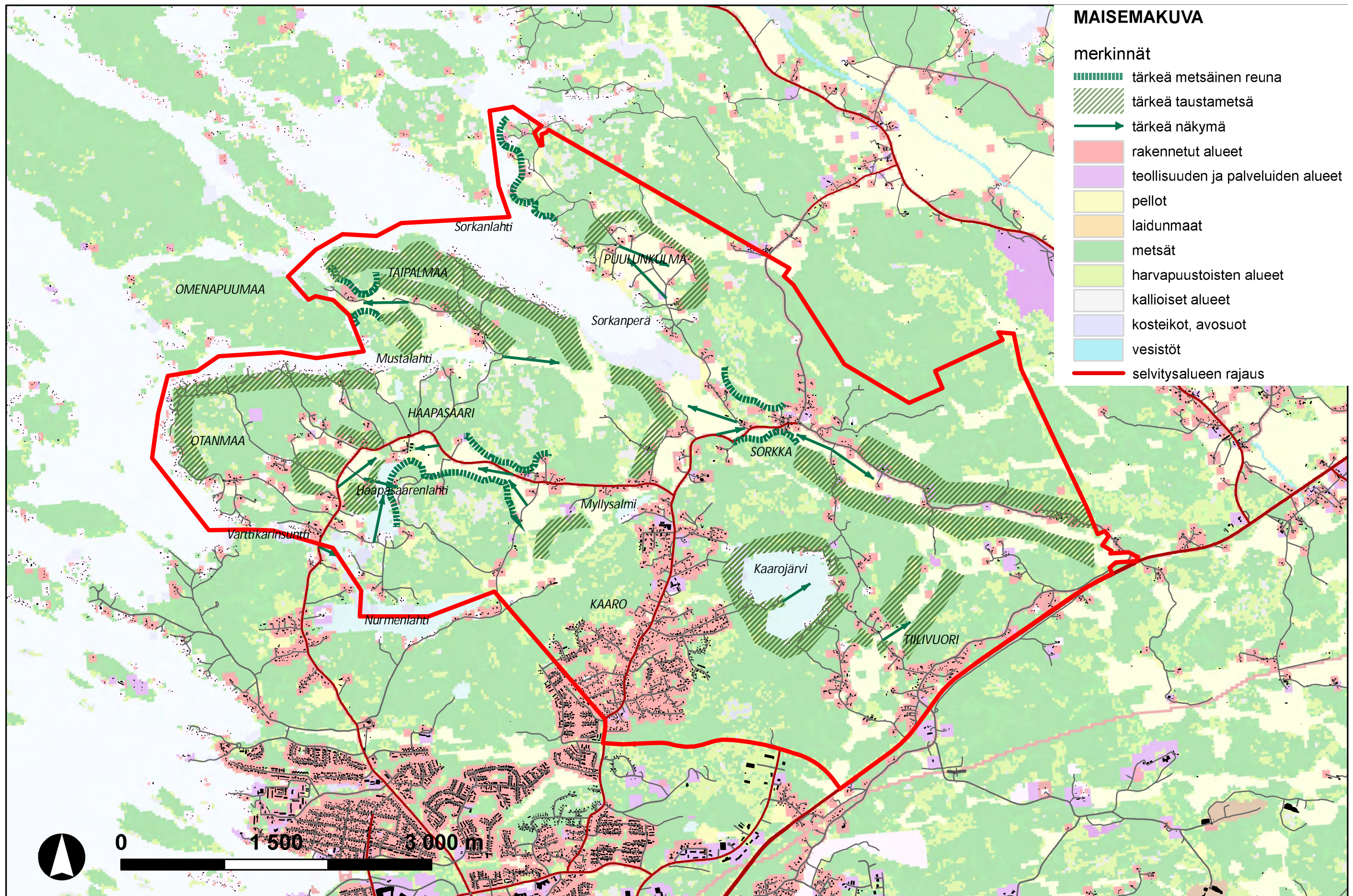
Haapasaaren Nurmentienvarren pellot ovat esimerkki polveilevista, metsäisten saarekkeiden ja rakennusryhmien rytmittämistä laaksoista.

Selvitysalueella on paljon kapeita, käytävämäisiä pelloja, kuten tämä pieni pelto Sorkan kylän eteläpuolella.

Alueella on paikoin jyrkkiä selänneitä, jotka muodostavat selväpiirteisiä metsänreunoja pelloille.

(maanpeitetiedot: ©SYKE, Corine 2006 maankäyttö/maanpeite (25m), tietokanta muokattuna, pohjakartta: ©MML 2012, maastotietokanta muokattuna)

2.5 Maiseman arvot

2.5.1 Arvottamisen perustaa

Maisema on käsitteenä moniulotteinen. Maisema on ympäristökokonaisuus, joka muodostuu elottoman ja elollisen luonnon elementeistä sekä ihmisen vaikutuksen tuloksena. Maisemarakenne syntyy maaston rakenteen sekä luonnon- ja kulttuuriprosessin myötä. Maisemarakenne hahmottuu visuaalisena maisemakuvana. Ihmiset kokevat maiseman omista lähtökohdistaan, jolloin puhutaan maisemamielikuvasta, joka hahmottuu jokaiselle subjektiivisena.

Maiseman kokemisen subjektiivinen luonne tekee maiseman arvottamisesta haastavaa. Ei ole olemassa mitään absoluuttisia mittareita "arvokkaan" maiseman tunnistamiseksi. Kuitenkin maiseman arvottaminen ja tärkeiden ominaispiirteiden tunnistaminen on olennaista mm. maankäyttöä suunniteltaessa. Maiseman arvottamiseksi on kehitetty erilaisia kriteeristöjä, joiden avulla pyritään tunnistamaan maiseman arvokkaimpia osa-alueita.

Tässä työssä tarkastelun arvoina on käytetty pääasiassa olemassa olevia arvoalueita, lisäksi on tunnistettu alueen maisemakuvallisia arvoja.

2.5.2 Kulttuuriympäristön arvot

Alueen muinaisjäännökset kertovat seudun varhaisesta historiasta. Esihistoriallisista ajanjaksoista eniten jälkiä selvitysalueen maisemaan on jäänyt pronssikaudesta (1500–500 eKr.) hautaröykkiöiden muodossa joita sijoitettiin silloisen saariston korkeille kalliomäille. Ne sijaitsevat selvitysalueen itäosassa, joka on paljastunut vedestä varhaisimmin.

Rauman seudun vanhin kyläasutus ajoittuu 1200–1300-luvulle. Varhaisimmat kylät sijaitsevat pääosin nykyisen keskustan alueella ja keskustan eteläpuolella silloisen rantaviivan tuntumassa sekä Lapinjoen varrella. Selvitysalueen kylistä Sorkka kuuluu vanhimpien kylien joukkoon. Sorkan kylä on tunnistettu sekä valtakunnallisesti, että maakunnallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi. Haapasaaren ja Taipalmaan kylät perustettiin tietävästi 1300- tai 1400-luvulla.

1700-luvun loppupuolelta alkaen isojako hajotti tiiviitä kyliä – tilojen maita yhtenäistettiin ja taloja siirrettiin peltojen yhteyteen. Selvitysalueen maisemaan

isojako ei kuitenkaan vaikuttanut samoissa määrin kuin mitä Rauman eteläpuoleisilla kyläalueilla, koska isojaon aikaan selvitysalueen kylistä ainoastaan Sorkassa oli enemmän kuin yksi talo.

Sorkanmaantietä myötäilevä, pitkä, kapea laakso on ollut viljelyksessä vähintään 1600-luvulta asti ja Haapasaaren kartanon itäpuolella sijaitseva, Haapasaarentietä myötäilevä pitkä kapea laakso on ollut pääosin niittynä mutta osittain myös viljeltynä vähintään samalta ajalta asti.

Satakunnan museon vuonna 2012 laatima kulttuuriympäristöselvitys on tunnistanut alueelta vanhat kylätonttien paikat sekä historialliset tielinjaukset ja edelleen viljelyksessä olevat vanhat pellot. Näitä tietoja on hyödynnetty tämän selvityksen vastakkaisen sivun arvokoosteessa ja niitä on huomioitu maankäyttösuositusta laadittaessa.

Arvokoosteessa on merkittynä nykyiset viljelyksessä olevat pellot, jotka olivat merkitty pelloiksi isojaon kartoissa (1700-luvun lopussa) sekä isojaon täydennyksen yhteydessä tehdyissä kartoissa (1800-luku). Selvitysalueelta ei kattavasti ollut paikkatietoaineistojen tietoja saatavissa isojaon aikaisista viljelyalueista. Niiltä alueilta joilta paikkatietoaineistoa ei ole ollut saatavilla on käytetty 1900-luvun alussa laadittujen Senaatinkarttojen tietoja viljelyalueista. Osa tästä tiedosta on peräisin Satakunnan museon kulttuuriympäristöselvityksestä, osa taas on kerätty tämän maisemaselvityksen yhteydessä.

2.5.3 Luontoarvot

Tässä työssä on kerätty olemassa oleva tieto alueen arvokkaista luontokohteista. Oheisessa kartassa on osoitettu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita luontoalueita (Natura-alueet, luonnonsuojelualueet, arvokkaat kallioalueet, arvokkaat perinnemaisemat). Tarkennetuissa kyläanalyyseissä on lisäksi otettu esiin paikallisia, pienempialaisia luontokohteita. Tämän työn aikana tiedossa olleet luontokohteet on otettu huomioon maisemallisissa maankäyttösuosituksissa.

Alueesta laaditaan parhaillaan Rauman kaupungin tilauksesta luontoselvitys, joiden tulokset huomioidaan jatkossa kaavoitustyön yhteydessä.

2.5.4 Maisemakuvalliset arvot

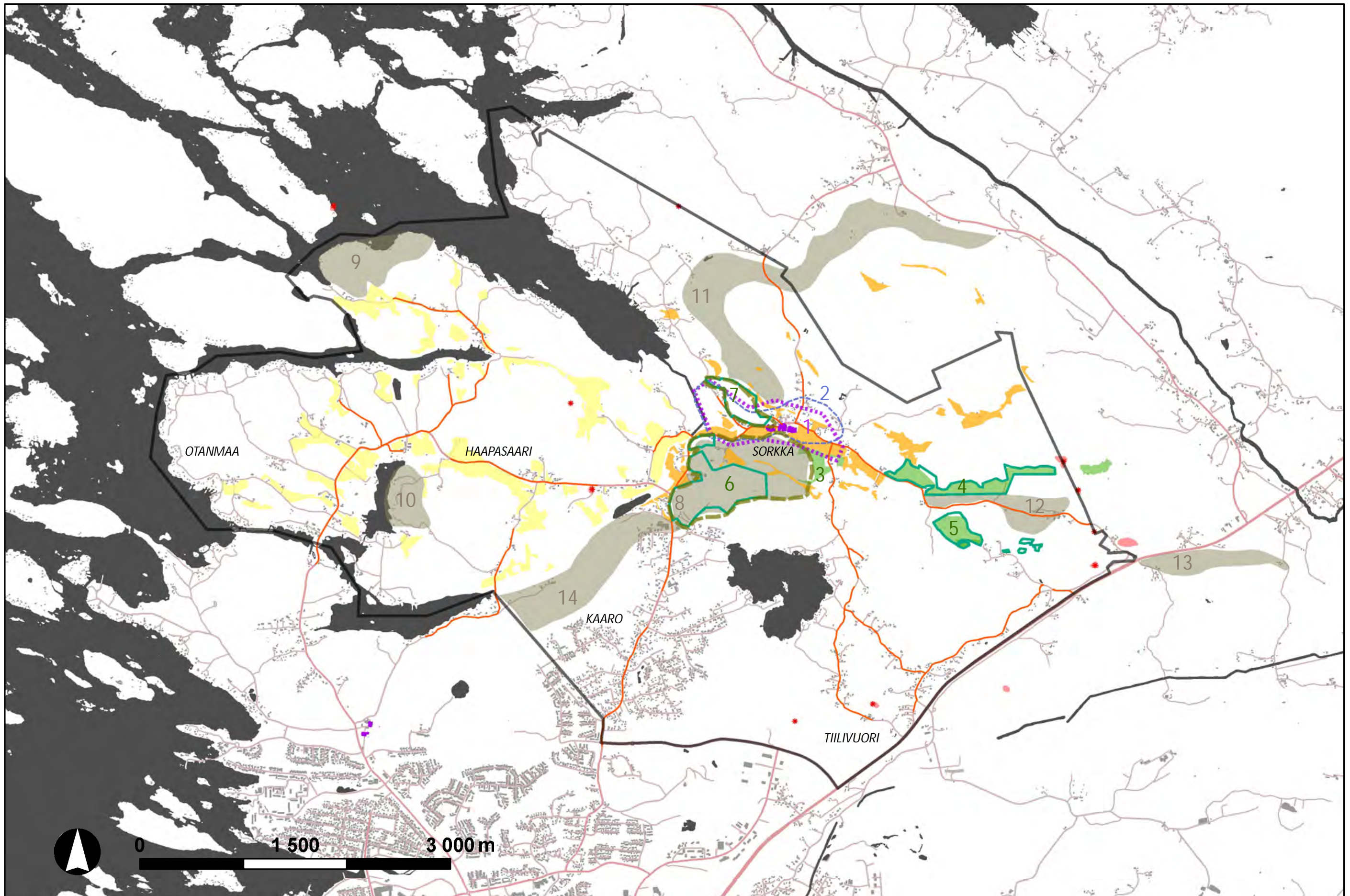
Selvitysalueen maisemakuvallisia arvoja on määritelty tämän työn yhteydessä. Edellisellä aukeamalla on käsitelty koko selvitysalueen maisemakuvaa ja sen arvoja. Tarkennetuissa kyläanalyyseissä on esitetty tarkempia maisemakuvan kannalta merkittäviä tekijöitä. Maisemakuvalliset arvot ovat sidoksissa kulttuuriympäristön ja ekologisten arvojen kanssa. Maisemakuvan arvoiksi on nostettu esiin tärkeitä avoimia alueita, näkymiä ja avoimien alueiden reunavyöhykkeitä.

LUONTOARVOT JA KULTTUURIYMPÄRISTÖN ARVOT

merkinnät

	ARVOKKAAT KULTTUURIYMPÄRISTÖT
VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT RAKENNETUT KULTTUURIYMPÄRISTÖT, RKY 2009 (Museovirasto 2009)
1. Sorkan kylä		MUINAISJÄÄNNÖKSET (Museovirasto)
MUINAISJÄÄNNÖS
MUINAISJÄÄNNÖSALUE
	MAAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ KULTTUURIYMPÄRISTÖ (Satakuntaliitto 2010)
2. Sorkan kylä ja kulttuurimaisema		ARVOKKAAT LUONTOALUEET
LUONNONSUOJELUALUEET (OIVA-tietokanta)
3. Karkku (Yksityismaalla)
4. Pramin lehdot (lehtojen suojeluohjelma)
5. Mäentaustan lehto (lehtojen suojeluohjelma)
	MUUT MERKITTÄVÄT KULTTUURIYMPÄRISTÖN KOHTEET (Satakunnan museo 2012)
HISTORIALLISET, SÄILYNEET TIELINJAUKSET (venäläisistä topografikartoista 1902-1903)		NATURA-ALUEET (OIVA-tietokanta)
6. Huikunvuori
7. Rannanvuori
	HISTORIALLISET KYLÄTONTIT (isojakokartoista 1760-luvulta 1800-luvun alkupuolelle)		VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT KALLIOALUEET (OIVA-tietokanta)
8. Huikunvuori
	VANHAT, EDELLEEN VILJELYKSESSÄ SÄILYNEET PELLOT (isojakokartassa Senaatinkartassa)		MAAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT KALLIOALUEET (Satakuntaliitto)
9. Hummatus
10. Haapasaarenlahti
11. Hankkila-Sorkka
12. Huknummi
13. Pullankallio
14. Salmenranta

- **LINKIT, kopioi merkkienselitysten tiedot hannan kansioista!!!**

(pohjakartta: ©MML 2012, maastotietokanta muokattuna, arvokohteiden tiedot: ks. merkkien selitys)

2.6 Toiminnot: rakennukset, virkistys ja matkailu

Selvitysalueen rakennuskanta muodostuu lähinnä pientaloista. Alueella on jonkin verran maatalousrakennuksia ja pienteollisuutta sekä muutamia majoituspalveluita.

Ympärivuotinen asuminen sijaitsee pääosin rakennuskeskitymissä. Kaaro on isoin asumiskeskittymä ja luonteeltaan kaupunkitaajama. Selvitysalueen isoimmat maaseutumaiset asutuskeskittymät ovat Sorkka, Tilivuori ja Haapasaari. Pienempiä ovat Pitkäranta, Taipalmaa ja Puulunkulma. Selvitysalueen merenrannoilla ja järvien rannoilla on runsaasti loma-asutusta. Alueella on kuitenkin myös rakentamattomia rantaosuuksia.

Alueen palvelut ovat asemakaavoitettua Kaaroa lukuun ottamatta hyvin vähäiset. Alueen ainoa koulu sijaitsee nykyään Kaarossa, jossa toimii alakoulu ja esikoulu. Kaarossa on myös päivittäistavarakauppa.

Myös alueen virkistyspalvelut keskittyvät Kaaroon ja sen tuntumaan. Kaaronjärven itäpuolella, Pyynpäästä Tilivuoreen, kulkee seitsemän kilometriä pitkä hiihtolatu, jonka varrella on paikallisten yhdistysten ylläpitämiä laavuja ja talvikahvila. Selvitysalueen ainoat kunnan ylläpitämät leikkipaikat ja urheilukenttä sijaitsevat Kaarossa. Yhdistyksien ylläpitämä leikki- ja urheilualueita on Sorkassa ja Haapasaarella, mutta molemmat kaipaivat pientä kunnostusta. Kaaron järven rannalla on kolme uimapaikkaa, yksi järven länsirannalla ja kaksi järven itärannalla. Lisäksi Puuluntien päässä on uimapaikka. Haapasaarentie, Sorkanmaantien, Taka-alhontien ja Kolhantie muodostaa suosituksen Rauman keskustasta lähtevän pyöräilyreitit.

Yleisiä rantasaunoja on alueella kaksi, josta toinen on kunnan ja toinen Kaaron kyläyhdistyksen ylläpitämä. Ne toimivat tärkeinä kylälaisten kohtaamispaikkoina. Alueella on kaksi pienvenesatamaa: Haapasaarella sijaitseva Mustalahti ja Puuluntien päässä sijaitseva Mantereenpää.

Alueen virkistys- ja matkailukohteita:

1. Unajan luontopolku, 2. Noitajärven rantasaunan ympäristöä, 3. Seitsemän järven-reitin varren laavuja, 4. Kotiseutumuseo Muina, 5. Kulamaan leikkipaikka, 6. Unajan kylä ja kulttuurimaisema.

Latumajan reitti Kaaronjärven läheisyydessä.

Kaaronjärven itärannalla on uimapaikka, joka myös toimii latumajan reitin taukopaikkana.

Alueella on kaksi pienvenesatamaa, josta toinen on Puuluntien päässä sijaitseva Mantereenpään pienvenesatama.

Kaaron koulu on selvitysalueen ainoa koulu.

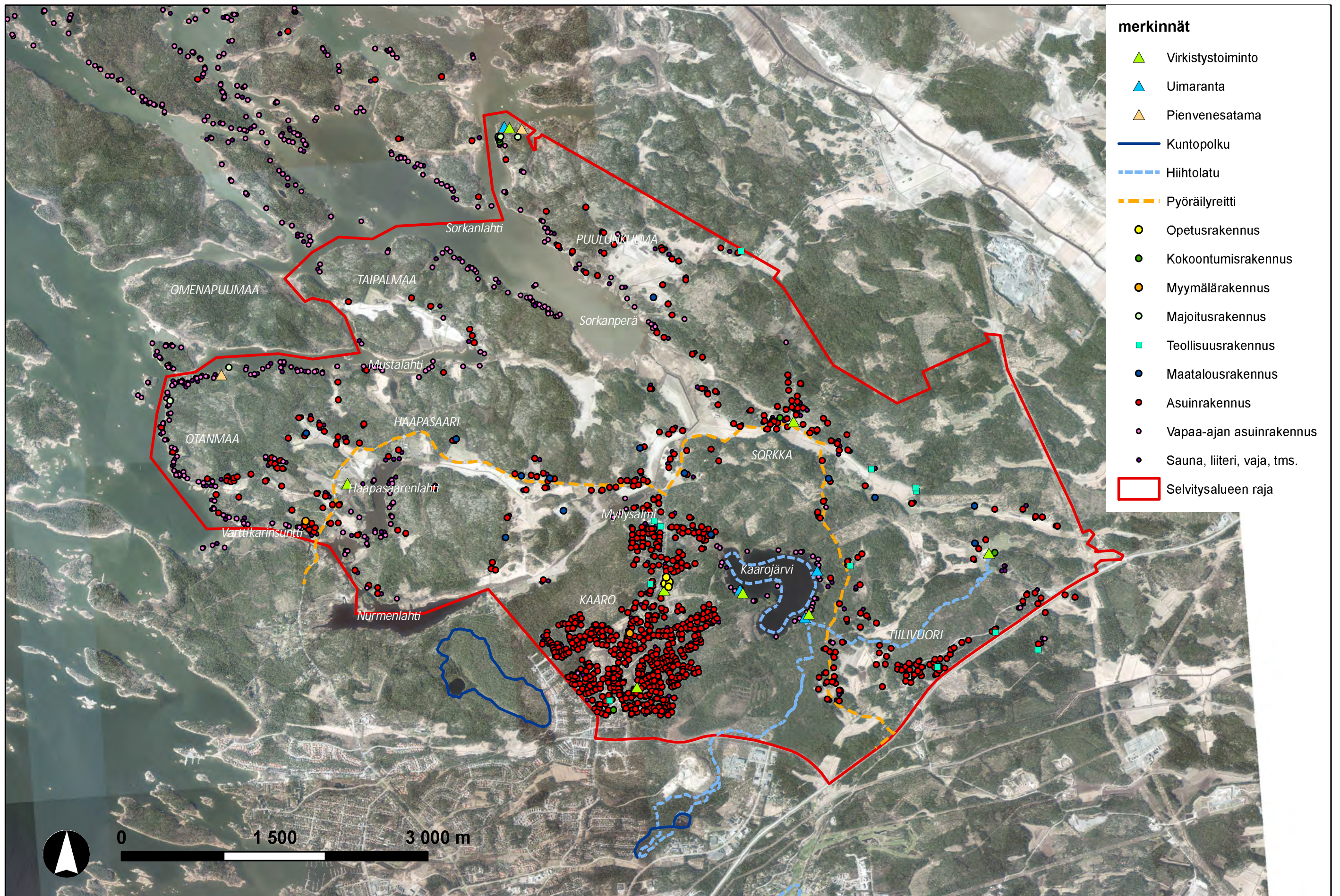
Jussinkyläntien leikkipaikka Kaarossa.

Kaaron tiheä pientaloasutus poikkeaa muusta maaseutumaisesta selvitysalueesta. Kuva Teeritien ja Valkiavahantien risteyksestä.

Selvitysalueelle tyypillistä ovat merenlahdet. Paikoin niiden rannat ovat kallioiset ja jyrkät. Näkymä Sorkanlahden itärannalta.

(Ilmakuva: ©MML 2012, rakennustiedot, hevostilat, ratsastusreitit, virkistyskohteet: Rauman kaupunki) Rauman kaupungilta saadut rakennus- ja huoneistorekisterin tiedot saattavat olla joiltakin osin päivittämättömiä.

2.7 MILJÖÖTYYPIT JA MAISEMALLISET MAANKÄYTTÖSUOSITUKSET

Koko selvitysalueen analyysin perusteella alue on jaoteltu yksinkertaistettuihin miljöötyyppisiin. Jaottelu perustuu osa-alueiden maisemarakenteen, luonnon- ja kulttuuriympäristön sekä maankäytön ominaispiirteisiin. Miljöötyyppityksen avulla voidaan antaa ohjeellisia maankäytön suosituksia kullekin osa-alueelle niiden ominaispiirteet huomioiden.

Miljöötyyppit on jaoteltu neljään pääluokkaan: viljelysmaaksojen ympäristöt, pienehköjen metsäisten selänteiden ympäristöt ja ranta-alueiden ympäristöt sekä kaupunkimaiset alueet. Vieressä löytyvät kuvaus ja yleispiirteiset maisemalliset maankäyttösuositukset miljöötyyppitykselle. Seuraavilla sivuilla on esitetty tarkemmat kuvaukset ja maankäyttösuositukset osa-alueittain.

Maaseutumaisilla alueilla uudisrakentamisen suositellaan tapahtuvan kylissä ja asumiskeskitymissä nykyistä kylärakennetta täydentäen. Kaupunkimaisella Kaaron pientaloalueella suositellaan olemassa olevien alueiden täydennysrakentamista ja maltillista laajentamista.

Miljöötyyppit kartalla on osoitettu historialliset kyläkeskustat ja nykyiset kylä-/aluekeskustat. Kyläkeskustan määritelmä on hankala, sillä kyläkeskustat eivät selvitysalueella ole yleisesti mitään aktiivisia kohtaamispaikkoja vaan paikkoja, jotka auttavat jäsentämään paikoin hajanaista kylärakennetta. Pikemminkin kyläkeskusta on kylärakenteen tihentymä, jossa on julkisluonteinen kyläraitti ja jossa on vähäisessä määrin jäljellä joitakin palveluja tai kokoontumispaikkoja. Tämän määritelmän mukainen kyläkeskusta on tunnistettavissa ainoastaan Sorkassa. Kaarossa sijaitsee eniten palveluja koko selvitysalueella, ja alueella olisi näin ollen lähtökohtia keskuksen synty-miseen. Kaaron palvelut sijaitsevat kuitenkin toisistaan hajallaan ja kaupunkirakenne on koko alueella samankaltaista. Tämän vuoksi alueelle ei ole syntynyt aluekeskustaa.

MILJÖÖTYYPIT merkinnät

VILJELYSLAAKSOJEN YMPÄRISTÖT

(osa-alueet 1-5, tarkemmat kuvaukset osa-alueittain seuraavilla sivuilla)

kuvaus:

- maaston matalimmat osat, pääasiassa peltoja
- pienehköjä metsäisiä alueita
- maaseutumaista
- kulttuurihistoriallisia arvoja: vanhat kylät, tiet, viljelysalueet
- asuinrakentaminen on sijoittunut viljelysalueiden reunoille tai moreeni-saarekkeille
- rakentaminen harvasti rakennetuissa keskitymissä peltojen laidilla ja teiden varsilla
- ainoa laajempi tiivis rakentamisen keskittymä on Sorkka

yleisiä maankäyttösuosituksia:

- täydennysrakentamista suositellaan ensisijaisesti olemassa olevien tiivisten asumiskeskitymien yhte-yteen sekä harvojen, nauhamaisten asu-miskeskitymien tiivistämiseen
- uudisrakentamista ei suositella vanhoihin kulttuurihistoriallisesti arvokaisiin kylän osiin
- uusi rakentaminen on sopeutettava sijoitukseltaan ja tyyliltään kylämil-jöihin: esim. uuden rakentamisen tulee sijoittua vanhan rakentamisen tapaan moreenirinteille / moreenisaarekkeille.
- pelloille rakentamista on vältettävä

PIENEHKÖJEN METSÄISTEN SELÄNTEIDEN YMPÄRISTÖT

(osa-alueet 6-13, tarkemmat kuvaukset osa-alueittain seuraavilla sivuilla)

kuvaus:

- maaston korkeimmat alueet ovat metsäisiä
- kallioisia alueita
- jonkin verran kapeita laaksoja joissa pienialaisia peltoja
- jonkin verran pientalorakentamista
- metsäisten selänteiden reunat toimivat tärkeinä maisematilan reunoina laaksoalueille

yleisiä maankäyttösuosituksia:

- täydennysrakentamista suositellaan ensisijaisesti olemassa olevan rakentamisen yhteyteen
- laajempia uudisrakentamisen alueita on mahdollista osoittaa maiseman kannalta sopiville alueille
- arvotetuille kallioalueille rakentamista on vältettävä, myös muita avokallio-alueita on pyrittävä säilyttämään
- laaksoja rajaaville metsäalueille rakentamista on harkittava ja kiinnitettävä huomiota rakentamisen vaikutukseen laaksojen maisemakuvassa
- huomattavien kallioseinämien eteen ei tulisi rakentaa, vaan niitä tulisi raivata näkyväksi maisemassa

HISTORIALLISET KYLÄKESKUSTAT

NYKYISET KYLÄKESKUSTAT

MEREN RANTA-ALUEET

(osa-alueet 14-16)

kuvaus:

- rannat ovat enimmäkseen kallioisia ja paikoin hyvinkin jyrkkiä, kasvillisuus on havupuuvaltaista
- paikoin kallioiden väliin jää lehtipuuvaltaisia savipainanteita
- alueen rannoille ominaisia ovat pitkät ja kapeat lahdet: Mustalahti, Haapasaarenlahti, Varttikarinsuntti ja Nurmenlahti
- Sorkanperän ruovikkoinen matala ranta poikkeaa luonteeltaan muista rannoista
- rantoja suojaa sisäsaariston saarien vyöhyke
- sisäsaariston saaret ovat isoja ja sijaitsevat tiiviisti - näkymiä ulapalle mantereelta ei ole
- rannat ovat suurilta osin loma-asutuksella rakennettuja
- rannoilla on vähän julkisia virkistysmahdollisuuksia

yleisiä maankäyttösuosituksia:

- jo rakennettuja rantaosuuksia voidaan tiivistää loma-asutuksella
- rakentamattomille osuuksille ei suositella uutta rakentamista
- pihapiirin käsittelyssä on pyrittävä puuston säilyttämiseen, jotta illuusio rakentamattomasta luonnonrannasta säilyy mereltä katsottuna
- rakennukset ja laituirakenteet on sovitettava sijainniltaan ja mittakaavaltaan rantojen topografiaan
- mahdollisuuksien mukaan on kehitettävä julkisia virkistysmahdollisuuksia rannoilla ja säilytettävä olemassa olevat toiminnot (esim. ranta-saunat)

KAUPUNKIMAISET ALUEET

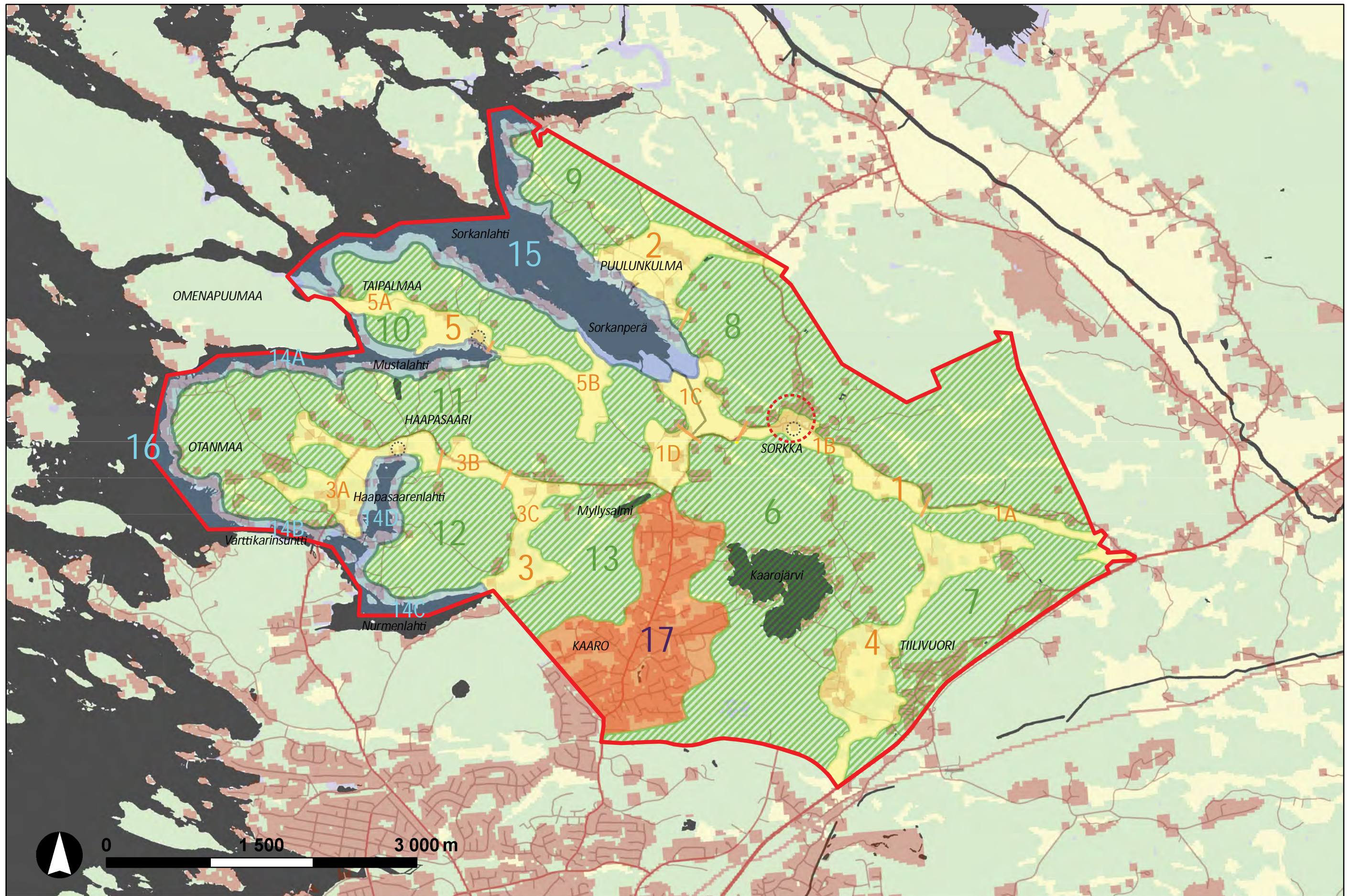
(osa-alueet 17, Ks. tarkemmat maankäyttösuositukset Kaaro)

kuvaus:

- pientaloaluetta
- rakentaminen on muuhun selvitysalueeseen nähden melko tiivistä, mistä johtuen suurmaiseman merkitys paikan hahmottamisen kannalta vähenee
- kokonaisvaikutelma muodostuu kadun leveydestä ja kalustuksesta, rakennuksien massoista, sijoittelusta ja julkisivuista sekä pihojen käsittelystä
- alue on jäsentynyt Sorkanmaantien ympärille, josta erkanee katuja molemmin puolin
- rakennuskanta on vaihtelevan ikäistä - rakennukset ajoittuvat pääasiassa jälleenrakentamiskaudelle ja siitä eteenpäin
- alue on vihreä ja väljä, rakennuskanta on keskenään vaihtelevan ikäistä ja kadut ovat päällystämättömiä ja kapeita
- paikoin on tiiviimpiä tasaikäisiä osa-alueita
- alueella on vähän toiminnallisia viheralueita - kaavoitetut viheralueet ovat pääosin pieniä ja metsäisiä alueita, jotka eivät muodosta yhtenäistä viherverkostoa

yleisiä maankäyttösuosituksia:

- Ks. tarkemmat maankäyttösuositukset Kaaro

(maanpeitetiedot: ©SYKE, Corine 2006 maankäyttö/maanpeite (25m), tietokanta muokattuna, pohjakartta: ©MML 2012, maastotietokanta muokattuna)

3.5.1 Osa-aluekuvaukset ja maisemalliset maankäyttösuositukset

VILJELYSLAAKSOJEN YMPÄRISTÖT

1. Hiuknummenojanlaakso

Koko laakson nykytilan kuvaus:

- Selvästi maisemassa hahmottava itä-länsisuuntainen viljelyslaakso.
- Laaksoa reunustavat molemmiin puolin moreeniselänteet. Moreeniselänteet nousevat paikoin jyrkästi peltojen laidoilta.
- Laakson polveileva muoto synnyttää vaihtelevia näkymiä.
- Alueella on paljon vanhaa ja viehättävää rakennuskantaa. Laakson pohjoisreunalla on Sorkan vanha kyläkeskittymä. Lisäksi selänteen reuna-alueella Sorkanmaantien varressa on nauhamaista vaihtelevan ikäistä rakentamista.

1A. Laakso Vt. 8:sta ja Sorkan laitamille

Nykytilan kuvaus:

- Laakso on kapea ja mutkitteleva.
- Laaksoa reunustavat metsäselänteet nousevat jyrkästi.
- Rakentaminen on harvaa. Teiden varsilla on yksittäistaloja ja pieniä rakennusryhmittymiä.
- Sorkanmaantien suuntainen maakunnallisesti arvokas kallioalue rajaa aluetta pohjoisessa ja kaakossa (arvokartan kohde 17). Lounaassa viljelylaakso rajautuu Mäentaustan lehtojen ja luoteessa Pramin lehtojen Luonnonsuojelualueisiin (arvokartan kohteet 9 ja 10).
- Sorkanmaantien eteläpuolen pihapiirien väleistä avautuu viehättäviä näkymiä viljelymaisemaan.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Uusi rakentaminen tulee sijoittaa metsäisten selänteen reunavyöhykkeille.
- Näkymiä tieltä peltolaaksoon tulee säilyttää.
- Uuden rakentamisen tyyliin ja sijoittamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.
- Luonnonsuojelualueet rajoittavat rakentamista.

1B. Sorkan kylän ympäristö

Nykytilan kuvaus:

- Laakso on selkeäpiirteinen, mutkitteleva ja kapeahko.
- Laaksoa reunustavat selänteet kohoavat paikoin jyrkästi.
- Rakentaminen on sijoittunut pääosin laakson pohjoisreunalle, ainoastaan muutamia taloja on laakson eteläreunalla.
- Tiivis ja hyvin säilynyt vanha kyläkeskus on laakson pohjoisreunalla. Se sijaitsee pääosin Sorkanmaantien varrella, tien molemmin puolin. Kylä avautuu laaksoon.
- Kylä on määritelty valtakunnallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi.
- Kylän maamerkinä on näyttävä avokalliojyrkäne kylän länsipuolella (Rannanvuoren Natura-alue, arvokartan kohde 12)
- Alueen eteläpuoleinen Huikunvuoren metsäselänne on osoitettu valtakunnallisesti arvokkaaksi kallioalueeksi (arvokartan kohde 13).

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Ks. tarkennetut aluetarkastelut ja maankäyttösuositukset (Sorkka).

1C. Laakso Sorkan kylältä ja Sorkanperälle

Nykytilan kuvaus:

- Hiuknummenojanlaakso levenee länsipäädyssä laajaksi peltoaukeaksi eikä hahmotu itäpuolen laakson tapaan käytävämäisenä laaksotilana.
- Laakso päättyy Sorkanperän ruovikkoiseen lahdenpohjaan.
- Rannanvuoren korkea kallioselänne kohoaa laakson pohjoisreunalla (arvokartan kohde 12).
- Pohjoisreunan selänteen juurella on nauhamaista rakentamista.
- Eteläreunalla on pihapiirejä metsän siimeksessä.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Ks. tarkennetut aluetarkastelut ja maankäyttösuositukset (Sorkka).

1D. Ruohomaantien ja Sorkanmaantien rajaama laakso

Nykytilan kuvaus:

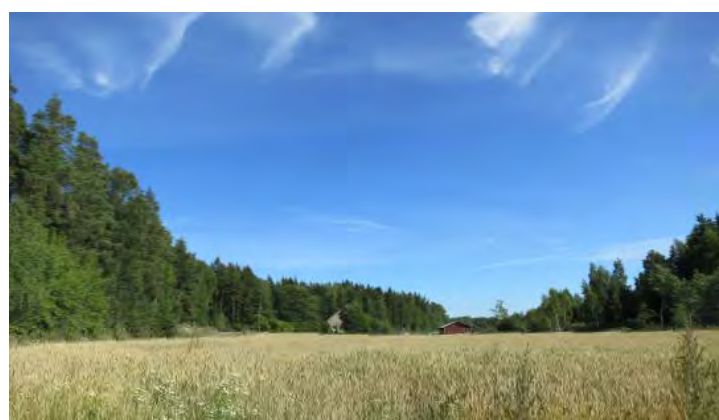
- Ruohomaantie kulkee laajan peltoaukean länsireunalla eheää metsänreunaa pitkin. Itäreunalla, Sorkanmaantien laidalla metsänreuna polveilee rajaten epäsuorallisen muotoisen viljelyalueen.
- Ruohomaantien varrella on muutamia pihapiirejä. Viehättävät ja puutarhamaiset pihat jotka avutuvat viljelymaisemaan.
- Sorkanmaantien länsipuolella sijaitsee kolme pihapiiriä metsän siimeksessä.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

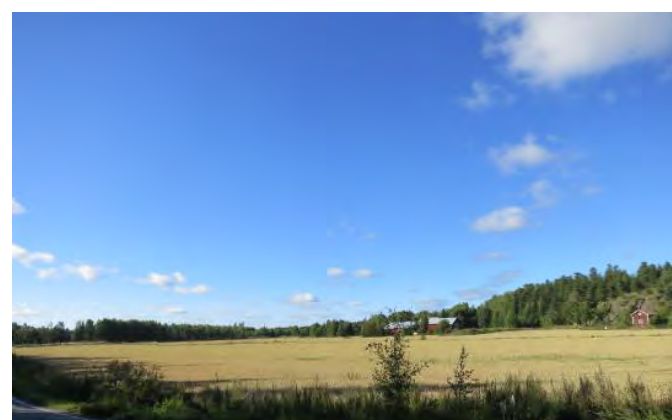
- Ks. tarkennetut aluetarkastelut ja maankäyttösuositukset (Sorkka).

1A. Hiuknummenojanlaakson itäpää.

1B. Hiuknummenojanlaakso nähtynä Taka-alhontieltä itään.

1C. Näkymä Sorkanperän suuntaan. Pellon reunalla kohoaa Rannanvuori.

1D. Näkymä Ruohomaantieltä etelään.

2. Laakso Puulunkulmassa

Nykytilan kuvaus:

- Koostuu muutamasta erikokoisesta peltoalueesta, joita erottavat metsäsaarekkeet ja kielekkeet. Laaksojen reunat polveilevat.
- Puuluntie kulkee laajimman viljelyaukean halki. Tieltä avautuu pitkät näkymät viljelyaukean yli.
- Harvaa rakentamista on peltoaukeiden reunoilla sekä Sorkkanperän rannalla.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Ks. tarkennetut aluetarkastelut ja maankäyttösuositukset (Sorkka).

3. Haapasaaren laakso

Koko laakson nykytilan kuvaus:

- Kaarevanmuotoinen useasta viljellystä painanteesta muodostuva viljelylaakso, joita erottaa toisistaan pienet metsäiset selänteet.
- Alueen läpi mutkittava Haapasaarentie myötäilee viljelylaaksoa.
- Rakentaminen on pääosin sijoittunut peltoaukeiden reunoille sekä Haapasaaren tien varteen.
- Haapasaarella ei ole tiivistä kyläkeskusta. Haapasaaren kartanon pihapiiri laidunmaineen on alueen kiinnekohta.

3A. Laakso Varttikarinsuntin ja Haapasaaren kartanon välillä

Nykytilan kuvaus:

- Ei hahmotu selkeänä laaksotilana, vaan loivien metsäselänteiden erottamien pienehköjen peltojen muodostamana kampamaisena kokonaisuutena.
- Laaksotilan keskellä kulkee Haapasaarentie. Haapasaarentietä reunustaa vuoroin metsäiset alueet, vuoroin avautuu avoin peltomaisema.
- Tien länsipuolella pitkät kapeahkot viljelyalueet työntyvät tiehen nähden poikittain metsäselänteiden väliin.
- Tien itäpuoleiset viljelyalueet eivät ole yhtä selväpiirteisiä, vaan ne avautuvat vaihtelevan kokoisina aukeina tiehen.
- Haapasaarenlahdelle ei avaudu näkymiä.
- Rakentaminen sijoittuu pääasiassa Haapasaarentieltä erkanevien pistoteiden varteen, peltojen lämpimille pohjoisreunoille. Pihapiireiltä avautuu näkymiä viljelymaisemaan.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Ks. tarkennetut aluetarkastelut ja maankäyttösuositukset (Haapasaari).

3B. Laakso Haapasaaren kartanon ja Pitkärannan välillä

Nykytilan kuvaus:

- Laakso on kapea ja selväpiirteinen, metsäselänteiden rajaama käytävämäinen maisematila.
- Ojauoma mutkittalee laakson pohjalla.
- Asuminen keskittyy Haapasaarentien ja Nurmentien risteyksen tuntumaan.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Ks. tarkennetut aluetarkastelut ja maankäyttösuositukset (Haapasaari).

3C. Laakso Nurmentien itäpuolella

Nykytilan kuvaus:

- Haapasaaren laakso levenee Nurmentien itäpuolella ja pirstoutuu pienehköjen peltoalueiden ja metsäsaarekkeiden ja -alueiden mosaiikiksi.
- Rakentaminen on sijoitettu ryhmänä Haapasaarentien ja Nurmentien risteykseen (Pitkärannan asumiskeskittymä) sekä ripotellen Nurmentien varteen.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

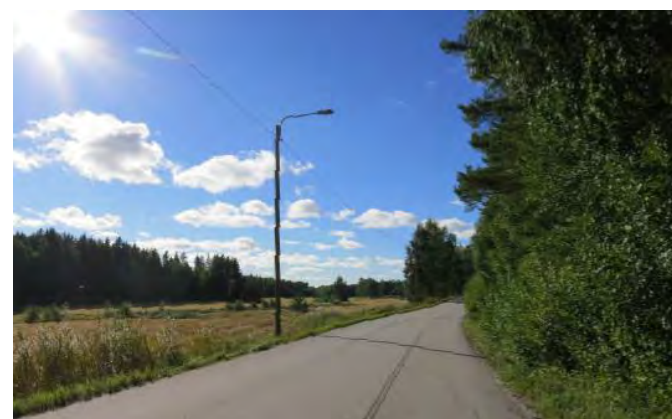
- Ks. tarkennetut aluetarkastelut ja maankäyttösuositukset (Haapasaari).

2. Puuluntien peltoalueet.

3A. Yksi Haapasaaren pitkistä kapeista laaksoista.

3B. Haapasaarentien myötäilee pitkää laaksoa. Näkymä länteen.

3C. Pihapiirejä Nurmentien varrelle.

4. Tiilivuoren laakso

Nykytilan kuvaus:

- Laakso on pienpiirteinen ja mosaiikkimainen, viljely-alueiden ja metsäsaarekkeiden vuorottelua. Pitkänomainen kapeahko laakso ei erotu yhtenäisenä maisematilana, vaan hahmottuu rikkonaisena peltoilkkujen alueena.
- Laaksossa on vaihtelevan ikäistä ja tiiveistä rakentamista. Rakennukset sijaitsevat alueen teiden, Kolhantien, Taka-ahontien ja Lemmenkujantien varsilla, peltojen tuntumassa.
- Alueen pohjoispuolella sijaitsee Natura-alueeksi osoitettu Mäentaustan lehto (arvokartan kohde 10), joka käsittää etelään viettävän diabaasikallion ja sen alapuolisen lehdon. Natura-alueeksi on myös osoitettu Mäentaustan itäpuoleiset pienet kalliokedot, tuoreet niityt ja haapavaltainen sekametsähaka. (Ympäristöministeriö 2013) Sorkanmaantien suuntainen maakunnallisesti arvokas kallioalue ulottuu alueen pohjoisreunalle (arvokartan kohde 17).

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Ks. tarkennetut aluetarkastelut ja maankäyttösuositukset (Tiilivuori).

4. Tiilivuoren pienipiirteiset peltoalueet.

5. Laakso Taipalmaassa ja Marukaisessa

Koko laakson nykytilan kuvaus:

- Kaksi pitkänomaista polveilevaa laaksoa, joita erottaa toisistaan Taipalmaan kylä ja metsäselänne.
- Laaksoja rajaavat metsäselänneet ovat paikoin kallioisia ja jyrkkiä.
- Maalaismaista. Viehättäviä ja vanhoja pihapiirejä.

5A. Taipalmaan kylän vanhaa rakennuskantaa.

5A. Läntinen jokilaakso

Nykytilan kuvaus:

- Katkeamaton maisematila on reunoiltaan polveileva ja monimuotoinen.
- Laakson polveilevan muodon ja pellolla sijaitsevien metsäsaarekkeiden johdosta näymät ovat lyhyitä ja vaihtelevia.
- Peltojen reunoilta kohoaa jyrkästi pehmeän muotoisia avokallioselänneitä.
- Taipalmaan kylä on eheä viehättävä muutaman vanhan pihapiirin kokonaisuus, jonka erikoisuutena on vanha tuulimylly. Se sijaitsee pienellä kallioisella selänneellä pienten peltojen laidalla.
- Taipalmaantien varrella on muutamia vaihtelevan ikäisiä rakennuksia.
- Alueen luoteispuolella sijaitseva Hummatuksen metsäalue rantakallioineen on osoitettu maakunnallisesti arvokkaaksi kallioalueeksi (arvokartan kohde 14).

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Uutta rakentamista voidaan sijoittaa moreeniselänneille sekä kallioselänneiden juurelle.
- Kallioselänneitä tulisi säästää.
- Taipalmaan vanhan kylän yhteyteen rakentamista tulee tarkoin harkita, herkästi sovittaa maisemaan ja olemassa oleviin vanhoihin rakennuksiin. Huomiota tulee kiinnittää saapumiseen kylään, näkyisiin peltoaukeille, pihapiirien eheyteen ja rakennuksien tyyliin. Kallioaluetta tulee säilyttää.

5A. Taipalmaan kylän vanhaa rakennuskantaa.

5B. Itäinen jokilaakso

Nykytilan kuvaus:

- Laakso on selväpiirteinen ja pitkänomainen.
- Laakson kapea länsipää on korkeiden metsäselänneiden rajaama.
- Käytävämainen laaksoitila levenee itäpäässä laajemmaksi tasangoksi.
- Ei asutusta.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Rakentamattomalle, maisemallisesti mielenkiintoiselle alueelle ei suositella rakentamista.

5B. Marukaisen laakso lännestä katsottuna.

PIENEHKÖJEN METSÄISTEN SELÄNTEIDEN YMPÄRISTÖT

6. Kaarojärven ympäristön metsäinen alue

Nykytilan kuvaus:

- Kaarojärveä ympäröivä metsäinen alue. Kaarojärven pohjois- ja itäpuolella maasto kohoaa, länsipuolella maasto on alavampaa ja tasaisempaa.
- Alueella on strateginen sijainti Rauman keskusta-alueen viherverkostossa.
- Alueella sijaitsee runsaasti virkistyspalveluja: laavuja, kolme uimarantaa, kyläsauna ja koko Rauman kannalta merkittävä Latumajan reitin ulkoilureitti ja hiihtolatu.
- Kaarojärven rannalla on loma-asutusta. Järven itäpuolella, Tiilivuoressa, on keskittynyt asutusta varsinkin Taka-alhontien, Tervahovintien ja Kolhantien varteen.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Ks. tarkennetut aluetarkastelut ja maankäyttösuositukset (jakautuu kolmelle tarkastelualueelle: Kaaro, Sorkka ja Tiilivuori).

7. Vt. 8:n länsipuoleinen metsäalue

Nykytilan kuvaus:

- Vt. 8:n länsipuoleinen metsäalue muodostaa ehjän metsänreunan viljelylaaksolle.
- Vt. 8:n rinnalla kulkevan Tiilivuorentien varrella ja Taka-alhontien itäpäässä on nauhamaista, pääosin uudehkoa pientalorakentamista. Paikoin rakentaminen tiivistyy taajamamaiseksi.
- Lemmenkujantien varressa on hevostila sekä muutama pihapiiri, josta yksi on vanha ja viehättävä. Lisäksi Lemmenkujantien varressa sijaitsee korkea masto.
- Alueella kulkee koko Rauman kannalta merkittävä hiihtolatu Latumajan reitti.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Ks. tarkennetut aluetarkastelut ja maankäyttösuositukset (Tiilivuori).

8. Hiuknummenojanlaakson pohjoispuoleinen metsäinen selänne

Nykytilan kuvaus:

- Metsäinen alue joka kätkee sisällensä muutamia kapeita viljelyalueita.
- Hiuknummenojan laakson reunalla metsäselänne kohoaa jyrkästi ja rajaa laaksotilaa.
- Sohantien varren rakentaminen muodostaa jatkoa Sorkan kylälle. Kylän tuntumassa on lisäksi muutama omakotitalo rinnettä nousevien Pahnontien ja Silta-suontien varrella.
- Alueella sijaitsee kaksi valtakunnallista kallioaluetta (arvokartan kohteet 16 ja 17)
- Alueen koillisosassa sijaitsee luonnonsuojelualueeksi ja Natura-alueeksi luokiteltu Pramin lehto, joka on Sorkan diabaasialueen lehdosta muodostuva kokonaisuus. Alueella on paisteisia ja varjoisia rinnelehtoja, sekä jyrkänteillä ja louhikoissa, notkoissa, puronvarsilla ja valutai tihkupinnoilla olevia lehtoja (arvokartan kohde 9). (Ympäristöministeriö 2013) Alueen lounasosassa sijaitsee niin ikään Natura-alueeksi luokiteltu Rannanvuori.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Sorkanmaantien varteen voidaan harkiten sijoittaa rakentamista maakunnallisesti arvokasta kallioaluetta huomioiden.
- Alueen läntisiä osia koskien ks. tarkennetut aluetarkastelut ja maankäyttösuositukset (Sorkan kylä).

9. Puulunkulman metsäinen alue

Nykytilan kuvaus:

- Alue on metsäinen ja kallioinen. Pienten selänteiden välissä on muutamia pieniä peltoalueita.
- Rakentaminen vähäistä.
- Puuluntien päässä merenrannalla on pienvenesatama ja kunnallinen sauna.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Uutta rakentamista voidaan osoittaa olemassa olevan rakentamisen yhteyteen.

6. Vanhaa rakennuskantaa Taka-alhontien varressa.

7. Pientalorakentamista Taka-alhontien itäpäässä.

8. Näkymä Sohantieltä kohti Sorkan kylän keskustaa.

9. Kallioista metsää Puuluntien varressa.

10. Taipalmaan metsäinen niemi

Nykytilan kuvaus:

- Molemmilta puolilta merenlahteen rajautuva kallioinen metsäalue.
- Savipainanteissa on muutamia pieniä peltotilkkuja.
- Metsäalueet muodostavat ehjän metsänreunan viljelylaaksolle.
- Peltolaakson reunoilla on paikoin näyttäviä avokallioita.
- Alueen luoteisosan Hummatuksen metsäalue ranta-kallioineen on osoitettu maakunnallisesti arvokkaaksi kallioalueeksi (arvokartan kohde 14).

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Mahdollinen uusi rakentaminen tulee sijoittaa Taipalmaan kylän länsipuolelle, laakson pohjoispuoleiselle metsäselänteelle, viljelyalueen reunalle. Etenkin Taipalmaantien varren täydennysrakentaminen on luontevaa.
- Sen sijaan uutta rakentamista ei suositella laakson eteläpuoleiselle ehjälle metsänrinteelle. Metsäinen selänne muodostaa tärkeän maisematilan reunan Taipalmaan laaksolle, ja sitä tulee pyrkiä säilyttämään.
- Rakentamista ei suositella Taipalmaan itäpuoleista viljelylaaksoa rajaaville metsäselänteille, koska alueella ei ole ennestään rakentamista tai tiestöä.
- Maakunnallisesti arvokkaalle kallioalueelle ei suositella rakentamista.

11. Haapasaaren pohjoispuoleinen metsäalue

Nykytilan kuvaus:

- Haapasaarentien pohjoispuoleinen alue koostuu kallioisesta metsästä ja muutamista savipainanteissa sijaitsevista pienialaisista pelloista.
- Rakentaminen on keskittynyt Haapasaarentien sekä siitä erkanevien Otanmaantien, Sokeritopantien ja Telkätien varteen.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Ks. tarkennetut aluetarkastelut ja maankäyttösuositukset (Haapasaari).

12. Nurmenlahden ja Haapasaarenlahden rajaama metsäselänne

Nykytilan kuvaus:

- Metsäinen kallioniemi rajautuu Haapasaarenlahteen ja Nurmenlahteen.
- Alueella on voimakaspiirteisiä maastonmuotoja.
- Haapasaarenlahden metsäselänne rajautuu näyttävillä, korkeilla silokallioisilla rantakallioilla. Alue on osoitettu maakunnallisesti arvokkaaksi kallioalueeksi.
- Pohjoisessa metsäalue muodostaa voimakkaan metsänrajan Haapasaarenlaaksolle.
- Rakentaminen on vähäistä ja keskittynyt lähinnä Nurmentien varteen.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Ks. tarkennetut aluetarkastelut ja maankäyttösuositukset (Haapasaari).

13. Kaaron länsipuoleinen metsä

Nykytilan kuvaus:

- Metsäinen alue Kaaron pientaloalueen laidalla sisältää Myllysalmen järven sekä siihen rajautuvat peltoalueet.
- Alue on lähes rakentamatonta. Alueen reuna-alueilla on vähäisissä määrin rakentamista: Haapasaarentien varressa muutamia pientaloja ja Salmenrannantien päädyssä on maatila.
- Alueella sijaitsee maakunnallisesti arvokas kallioalue (arvokartan kohde 19).
- Myllysalmen lampi ja sen eteläpuoleinen peltoaukea muodostavat intensiivisen maisematilan. Laakso on hyvin kapea ja reunustavat metsäselänteet muodostavat voimakkaan metsänreunan Myllysalmen lammelle ja kapealle käytävämäiselle viljelyalueelle. Länsipuolen selänne on osa maakunnallisesti arvokasta kallioaluetta.
- Alueen länsireuna on maakunnallisesti arvokasta kallioaluetta.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Ks. tarkennetut kylätarkastelut ja maankäyttösuositukset (Kaaro).

10. Paikoin peltoja rajaa Taipalmaassa selväpiirteiset metsänreunat.

11. Asumiskeskittymä Sokertopantien ja Hannulantien risteyksestä katsottuna.

12. Laaja kallioselänne Nurmenlahden itäpuolella.

13. Metsäselänteiden keskellä sijaitseva kapea peltolaakso Myllysalmen eteläpäästä katsottuna.

RANTA-ALUEET

14. Kapeat merenlahdet

Yleiskuvaus kapeista merenlahdista:

- Alueella on useita kapeita merenlahdia: Mustalahti sekä Varttikarinsuntin, Nurmenlahden ja Haapasaarenlahden muodostama kokonaisuus.
- Lahdille luonteenomaista ovat kapeat salmet, joiden kautta vesi virtaa lahtiin. Ne tekevät lahdista lähes järvien kaltaisia suljettuja maisematiloja. Veden hidas vaihtuminen altistaa lahdet rehevöitymiselle ja valumavesien lietteen kasautumiselle mikä muuttaa maisemaa ruovikkoisemmaksi.
- Rannat ovat pääosin metsäisiä. Rantoja on erityyppisiä: yhden lahden ympärillä saattaa olla sekä ruovikkoinen ja matalia rantoja että kallioisia ja jyrkästi nousevia.

14A. Mustalahti

Nykytilan kuvaus:

- Itä-länsisuuntainen merenlahti on hyvin pitkä ja kapea.
- Mustalahden rannat ovat kallioisia, lukuun ottamatta lahden pohjukassa sijaitsevaa viljelyaluetta.
- Pohjoisrannalla sijaitsee Omenapuumaan luonnonsuojelualue.
- Mustalahden pienvenesatama sijaitsee salmen tuntumassa.
- Etelärannalla on tiivistä rantarakentamista, pääosin loma-asutusta, mutta myös jonkun verran ympärivuotista asumista.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Ks. tarkennetut aluetarkastelut ja maankäyttösuositukset (Haapasaari).

14A. Mustalahti pienvenesatamasta katsottuna.

14B. Varttikarinsuntti

Nykytilan kuvaus:

- Salmi on kapea ja itä-länsisuuntainen.
- Rannat ovat ruovikkoiset.
- Pohjoisrannalla on ympärivuotisen asumisen pientalorakentamista.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Ks. tarkennetut aluetarkastelut ja maankäyttösuositukset (Haapasaari).

14C. Nurmenlahti

Nykytilan kuvaus:

- Lahti on mutkittileva ja itä-länsisuuntainen.
- Pohjoisranta on loivahko ja ruovikkoinen.
- Etelärannan topografia on voimakkaampi. Lounaispohjukassa kohoaa kallioinen Kokkovuori.
- Lahden pohjoisranta on lähes rakentamaton. Alueella ainoastaan muutama talo, josta osa on ympärivuotista asumista ja osa loma-asutusta. Etelärannalla on hie- man enemmän rakentamista, varsinkin lahdenpohjan tuntumassa.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Ks. tarkennetut aluetarkastelut ja maankäyttösuositukset (Haapasaari).

14B. Näkymä Varttikarinsunttia ylittävästä sillasta itään.

14D. Haapasaarenlahti

Nykytilan kuvaus:

- Lahti on kapea ja etelä-pohjoissuuntainen.
- Länsipuolen rannat ovat loivat.
- Koillisranta rajautuu laajaan, kallioiseen metsäselänteeseen, jonka topografia on jyrkkä. Rannoilla on ko- meita silokallioita. Alue on osoitettu maakunnallisesti arvokkaaksi kallioalueeksi.
- Eteläpää salmen tuntumassa on ruovikkoinen.
- Muutama loma-asunto.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Ks. tarkennetut aluetarkastelut ja maankäyttösuositukset (Haapasaari).

15. Sorkanlahti

15. Sorkanlahti

Nykytilan kuvaus:

- Luoteis-kaakkoissuuntainen merenlahti.
- Lahdenpohjan, eli Sorkanperän, maaperä koostuu lie-justa ja savesta. Ranta on alava ja ruovikkoinen. Pellot ulottuvat lähes rantaan asti.
- Ulompana rannan topografia on jyrkempi. Paikoin rantakallioita. Sorkanlahden etelärannalla, Taipalmaan kärjessä on maakunnallisesti arvokas kallioalue (arvo- kartan kohde 14).
- Pohjoisrannalla on ympärivuotista ja loma-asutusta. Etelärannalla on tiivistä loma-asutusta.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Jo rakennettuja rantaosuuksia voidaan tiivistää. Rakentamattomille rantaosuuksille ei suositella rakentamista.
- Maakunnallisesti arvokkaalle kallioalueelle ei suositella rakentamista.
- Sorkanperä, ks. tarkennetut aluetarkastelut ja maan- käyttösuositukset (Sorkka).

16. Näkymä Otanmaan rannalta.

3.5.2 Ohitustie Rauman keskustasta Olkiluotoon

16. Otanmaan länsirannat

Nykytilan kuvaus:

- Otanmaan länsipuolen rantoja suojaa saarien ketju.
- Rannat ovat kallioiset. Paikoin rannoilla kasvaa kuitenkin leveällä vyöhykkeellä järviruokoa.
- Loma-asutus rannassa on tiivistä.

Maisemalliset maankäyttösuositukset:

- Ks. tarkennetut aluetarkastelut ja maankäyttösuositukset (Haapasaari).

Strategisessa yleiskaavassa (Rauman yleiskaava 2025, Strateginen vaihe) on suunniteltu uutta ohitustietä Rauman keskustasta Olkiluodolla. Tie on suunniteltu kulkevan Kaarojärven itäpuolelta, Sorkan kylän itäpuolelta ja siitä pohjoiseen Hankkilan suuntaan. Suunnitelma on esitelty vaihtoehtona aikaisemmin suunnitellulle mutta sittemmin hylätylle ajatuksesta uudesta liittymästä Vt 8:lta Olkiluodontielle.

Uusi ohitustie vaikuttaisi kielteisesti alueen maisemallisiin arvoihin ja virkistysarvoihin. Kaarojärvi ja sen ympäristö on yksi Rauman keskusta-alueen tärkeimmistä laajoista viheralueista (Rauman kaupunki, WSP Finland 2013). Maaseutumaisella alueella on säilynyt hyvin vanhoja tielinjauksia, viljelyalueita ja vanhaa rakennuskantaa, joka muodostaa maastoon sopeutuneen herkan kokonaisuuden. Alueelle sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaaksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY) määritelly Sorkan kylä. Tähän herkkään maisemakokonaisuuteen on haasteellista sovittaa tämän päivän vaatimuksia täyttävän tielinjauksen.

Uuden ohitustien ongelmat ja haittavaikutukset:

- Linjaus lähellä Kaarojärven rantaa vaikuttaisi kielteisesti alueen virkistysarvoihin: tie eristäisi ranta-alueet viereisistä metsä-/peltoalueista ja asutuksesta ja toisi ranta-alueille melua.
- Linjaus etäämmällä rannasta on vaikea sovittaa yhteen Tiilivuorella laajalle alueelle levinneen pientaloasutuksen ja pienpiirteiseen maisemarakenteeseen kanssa.
- Sorkan kylän eteläpuolella sijaitseva pitkä ja kapea itä-länsisuuntainen Hiuknummenojan jokilaakso on Rauman pohjoispuolen komeimpia maisematiloja. Tie halkaisi laakson pohjois-eteläsuunnassa.
- Hiuknummenojan jokilaakson pohjoispuoleiset selänteet ovat hyvin jyrkkiä. Tietä olisi haasteellista sovittaa maisemaan voimakkaan topografian takia.
- Uusi tie olisi vieras elementti kulttuurihistoriallisesti arvokkaan Sorkan kylän vanhassa ympäristössä.
- Hiuknummenojan jokilaakson pohjoispuoleiset luonnonsuojelu- ja Natura-alueet rajoittavat tielinjauksen vaihtoehtoja.

Mikäli tielinjausta kuitenkin halutaan toteuttaa tulee noudattaa seuraavia periaatteita:

- Tietä tulee mahdollisuuksien mukaan sovittaa maastonmuotoihin ja linjauksessa tulee huomioida pelto-alueet.
- Tielinjaus tulee kulkea tarpeeksi etäällä Sorkan kylästä, selvästi Taka-alhontiestä itään.
- Tie tulee sijaita riittävän etäällä kulttuurihistoriallisesti arvokkaista pihapiireistä.

16. Näkymä Otanmaan rannalta.

Ohitustie halkaisi Hiuknummenojanlaakson, joka on selvitysalueen pisin laakso. Laakson reunalla sijaitsee Sorkan kylä, joka on RKY-alueita.

3. TARKASTELUKOHTTEET

3.1 Tarkastelukohteiden valinta

Koko selvitysalueelta on nostettu tarkemman tarkastelun kohteeksi neljä aluetta: Sorkan ja Haapasaaren kyläalueet, Tiilivuoren asumiskeskittymä sekä Kaaron pientaloalue. Lähtökohtana oli Rauman kaupungin tavoite maaseudun rakentamispaikkeen purkamiseen kohdennetusti valituille alueille, hajakentämisen sijaan.

Alueet valikoituivat tarkemman tarkastelun kohteiksi vaihtelevin perustein. Sorkka, Haapasaari ja Tiilivuori ovat jo kehittyneet rakentamisen keskittymiksi, ne sijaitsevat lähellä Rauman keskustaa ja maisemalliset arvot tekevät niistä vetovoimaisia asuin ympäristöjä. Sorkassa runsaat kulttuurihistorialliset arvot lisäävät alueen houkuttelevuutta asuin ympäristönä. Maisemallisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen herkkä yhteen nivoutuma asettaa kuitenkin korkeat vaatimukset uudisrakentamisen toteutukselle. Kaaro on luonteeltaan kaupunkimaista pientaloaluetta. Alue kytkeytyy kantakaupunkiin ja siihen kohdistuu tulevaisuudessa lisää rakentamis paineita.

3.2 Tarkastelukohteiden maisemallisista arvoista

Tarkastelukohteista on laadittu kartat, joissa kiteytetysti esitetään maiseman arvot. Niihin on kerätty tieto olemassa olevista luonnon ja kulttuuriympäristön arvokohteista. Lisäksi on tunnistettu alueen maisemakuvallisia arvoja. Maalaismaisten Sorkan, Haapasaaren ja Tiilivuoren tarkasteluissa on käytetty vuonna 2013 valmistuneen Rauman eteläisten kyläalueiden maisemaselvitystä varten kehitettyjä käsitteitä maisemallisten arvojen tarkasteluun vähäisin lisäyksin ja muutoksin. Kaupunkitaajama Kaaron analyysissä on osittain käytetty eri käsitteitä kuin maalaismailla alueilla. Siinä painopiste on maisemakuvallisten arvojen sijaan virkistysarvojen tunnistamisessa.

Seuraavia maisemakuvallisia arvoja on tunnistettu alueelta. Kaikkia arvoja ei ole tunnistettu jokaiselta tarkentusalueelta.

Kylän maisemakuvassa tärkeä peltoalue Laaja peltojen kokonaisuus, jolla on keskeinen merkitys kylän/asumiskeskittymän maisemakuvan kannalta. Viljelyalueet liittyvät usein kylän vanhimpien rakennettujen osien yhteyteen. Laajojen peltoalueiden yli aukeaa pitkiä näkymiä.

Lähimaisemassa kannalta merkittävä pelto Maisemakuvallisesti arvokas pienialainen pelto joka ei ratkaisevasti vaikuta maisemakuvaan kylän/asumiskeskittymän mittakaavassa. Nämä pienialaiset pellot rytmittävät maisemaa ja tarjoavat paikallisen maisemakuvan kannalta tärkeitä näkymiä.

Taustametsä Rinteelle nouseva yhtenäinen metsä, joka muodostaa taustan rakentamiselle tai viljelymaisemalle.

Tilaa rajaava reunametsä Metsänreunaviiva joka rajaa maisematilaa voimakkaasti.

Tärkeä rakentamisen ja pellon reuna Rakennetun alueen ja avoimen viljelymaiseman rajapinta. Rakennettu ympäristö erottuu kauas. Usein kyseessä on vanha rakennettu ympäristö kyläkeskuksissa.

Avokallio Laaja avokallioselänne tai -jyrkänne, pellon tai vesialueen reunalla. Rajaa avointa maisematilaa. Kallio on osittain paljas. Kalliolla kasvaa harvoin kulutusarkaa sekä kuivuutta sietävää kasvillisuutta.

Maisemallisesti tärkeät metsäsaarekkeet Kokonaisuus joka koostuu pelloilta nousevista luonnon kasvillisuuden metsäsaarekkeista sekä niiden välisistä peltoalueista. Metsäsaarekkeet ovat usein kallioisia ja katajaa kasvavia.

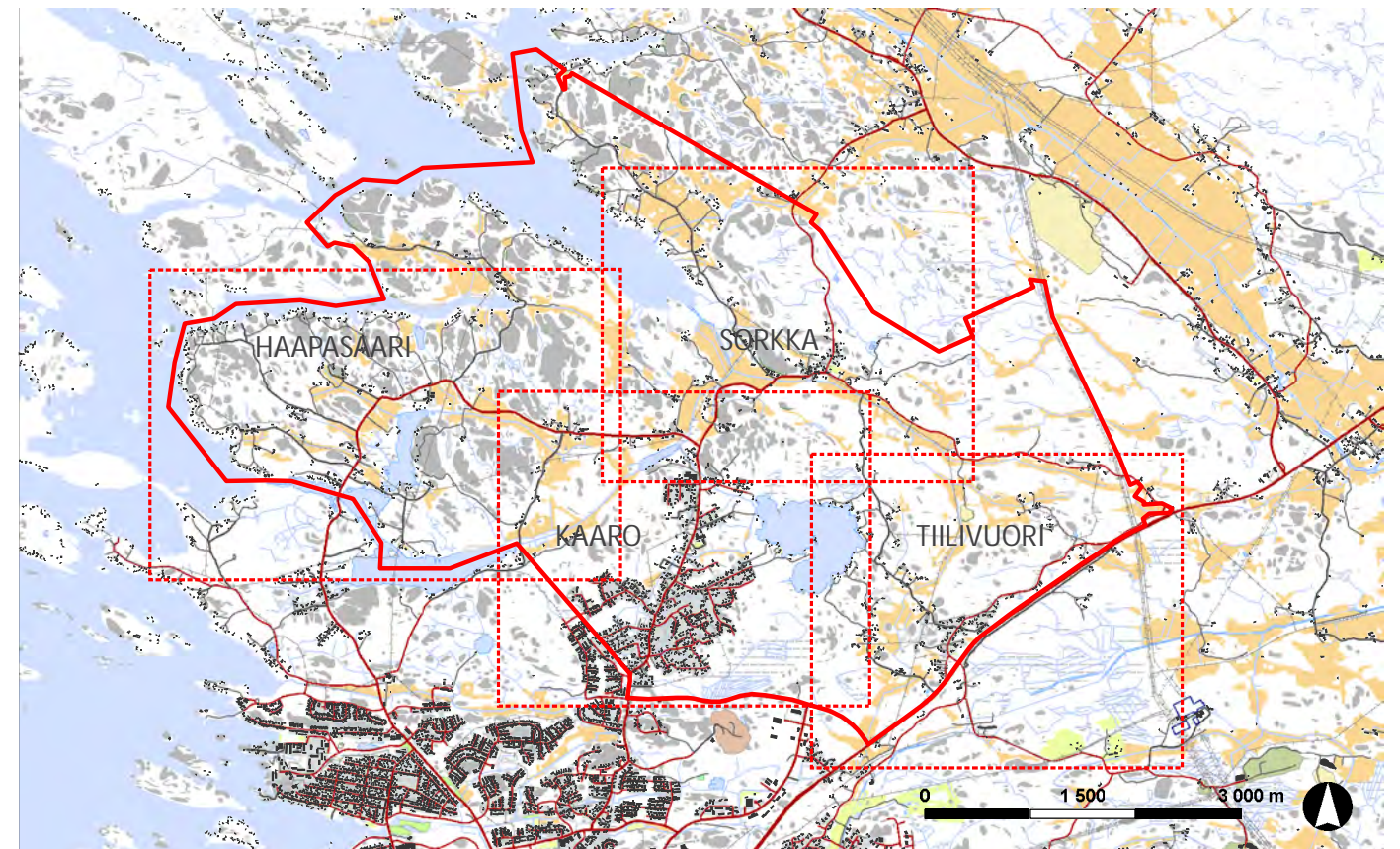
Tärkeä näkymä Maiseman näkyminen kylään/tielle – kylän/rakennuksen näkyminen maisemaan.

Maisemallinen kohokohta Maisemallinen kohokohta, jossa useampi maisemallinen arvo kohtaa - usein maisemakuvallisia, kulttuurihistoriallisia sekä arkkitehtonisia arvoja. Sijoittuu usein vanhojen kyläkeskustojen yhteyteen, jossa maisemallisen kokonaisuuden muodostaa rakennuskanta, topografia, tiet ja viljelyalueet.

Viherverkoston ydinalueet Alue, jossa useat virkistysarvoon vaikuttavat arvot kohtaavat. Tällaisia arvoja ovat maisemakuvalliset arvot, luontoarvot, kulttuurihistorialliset arvot, puutarhataiteelliset arvot, toiminnalliset arvot sekä hyvä saavutettavuus. Viherverkoston ydinalueita voivat olla esimerkiksi vesistöt ja niiden ympäristö, yhtenäiset laajat metsäalueet ja laajat puistot.

Viherverkoston kohokohta Pienialainen kohde viherverkoston ydinalueen sisällä, joka erottuu ympäristöstään esimerkiksi erityisten maisemakuvallisten arvojensa, luontoarvojensa tai kulttuurihistoriallisten arvojensa ansiosta. Tällaisia alueita ovat muun muassa pienialaiset vesistöt, helposti saavutettavat rannat, suljetussa maisemassa olevat aukeat sekä näköalapaikat.

Kaupungin viherverkoston tärkeät viheryhteydet Viherverkoston ydinalueiden väliset tärkeät viheryhteydet. Viheryhteyksien reitit ovat selkeitä ja saavutettavuus hyvä. Niiden leveys ja luonne takaa etäisyyttä ympäröivän kaupunkiympäristön tapahtumiin. Virkistysellisten arvojen rinnalla viheryhteydellä on ekologisista arvoja, ja ne toimivat kasvillisuuden ja eläimistön siirtymäreitteinä ja elinympäristöinä.

TARKEMPAAN TARKASTELUUN VALITUT KOHTTEET (pohjakartta: ©MML 2012, maastotietokanta muokattuna)

3.3 Tarkastelukohteiden maisemallisista maankäyttösuosituksista

Tarkemman tarkastelun alueille on laadittu maisemalliset maankäyttösuositukset, jotka on esitetty kartalla ja täydennetty tekstillä. Osa-alueille on annettu yleispiirteisiä maankäyttösuosituksia täydennysrakentamista koskien. Rakennuspaikkoja on kuitenkin tutkittava tarkemmin kaavoituksen seuraavissa vaiheissa.

Karttaan on nostettu esiin seuraavat merkinnät: ensisijaisesti ja toissijaisesti täydennysrakennettavaksi suositeltavat alueet; alueet joille ei suositella rakentamista sekä alueet, joille ei tule osoittaa rakentamista (lainsäädännön piirissä olevat alueet). Vanhoilla kyläalueilla on tunnistettu alueen maisemallisesti arvokkaimmat kokonaisuudet, joilla uudis- ja korjausrakentamisen laatuun on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Lisäksi kartalle on nostettu viheryhteystarpeet ja Kaaron osalta vihervestoston kohokohdat.

Alueet, joita ei ole kartoille tyypitelty eivät ole ensisijaisesti täydennysrakentamiselle suositeltavia, mutta eivät myös välttämättömästi rakentamisen ulkopuolelle jätettäviä alueita. Ne ovat usein rakentamattomia tai pienehköjä rakennettuja alueita alueen reunoilla, eivätkä näin ole kylä- tai kaupunkirakenteen kannalta mielekkäimpiä alueita täydennysrakentamiselle. Mukana on myös alueita, joihin uusia tontteja ei juuri mahdu sijoittamaan. Maankäytön paineen kohdistuessa näille alueille, tulee niiden soveltuvuus tapauskohtaisesti harkita.

Ohessa kuvaukset *maisemallisista maankäyttösuosituksista*:

Ensisijaisesti täydennysrakennettavaksi suositeltavat alueet

- Tarkastelualueen keskeisimpiä osa-alueita. Täydennysrakentaminen tukisi luontevasti olemassa olevaa kylä- tai kaupunkirakennetta sekä alueen keskustaa, mikäli sellainen on tunnistettavissa.
- Pääasiassa hyvät ja miellyttävät rakentamisolosuhteet, esimerkiksi rakentamiseen hyvä maaperä ja suotuista ilmansuunta.
- Tukeutuu nykyiseen tieverkostoon.
- Kyläalueiden kehittämisessä näiden alueiden suositellaan olevan kylän uuden rakentamisen painopistealueita.

Toissijaisesti täydennysrakentamiseen soveltuvat kylän osa-alueet

- Pääasiassa kylä- tai kaupunkirakenteen kannalta luonteva sijainti, mutta sijaitsee etäämmällä nykyisestä rakentamisen tihentymästä kuin ensisijaisesti täydennysrakentamiseen soveltuvat osa-alueet.
- Pääasiassa hyvät ja miellyttävät rakentamisolosuhteet, esimerkiksi rakentamiseen hyvä maaperä ja suotuista ilmansuunta.
- Tukeutuu pääasiassa nykyiseen tieverkostoon, mutta osittain edellyttää tieverkoston laajentamista

Maisemallisesti arvokkain kokonaisuus -> uudis- ja korjausrakentamisen laatuun kiinnitettävä erityistä huomiota

- Alueen maisemallisesti merkittävimmät osat, ns. arvokartoilla tunnistetut maisemalliset kohokohdat
- Aluetta tulee kehittää kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen sallimissa rajoissa.

Alueet, joille ei suositella rakentamista

- Maisemakuvan kannalta tärkeitä alueita, kuten maisemallisesti tärkeät pellot ja metsäsaarekkeet yms.
- Vihervestoston kannalta tärkeitä alueet, ns. arvokartoilla tunnistetut vihervestoston ydinalueet ja kaupungin kannalta tärkeitä viheryhteydet.
- Mukana myös tätä työtä laadittaessa tiedossa olleet paikallisesti arvokkaat luontokohteet, valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kallioalueet sekä ELY-keskuksen inventoinnissa valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiksi määritellyt perinnemaisemat. Lainsäädäntö ei välttämättä suoraan rajoita rakentamista alueille. Mahdollisia maankäytön muutoksia suunniteltaessa tulee tapauskohtaisesti selvittää alueen arvot ja mahdolliset suojeluperusteet.

Alueet, joille ei tule osoittaa rakentamista (lain säädännön piirissä olevat alueet)

- Lainsäädännön piirissä olevat alueet: luonnonsuojelualueet, Natura-alueet ja muinaisjäännösalueet.
- Muinaisjäännöslainsäädäntö rajoittaa automaattisesti alueen maankäyttöä.
- Luonnonsuojelualueiden kohdalla mahdollisia maankäytön muutoksia suunniteltaessa tulee selvittää alueen suojelumääräykset.

Viheryhteystarve

- Vihervestoston kannalta tärkeä virkistykseen säilytettävä yhteys.
- Viheryhteyden virkistykseen laatuun tulee kiinnittää huomiota. Siihen vaikuttavat muun muassa alueen kasvillisuus, reitistö, hoitotaso ja palvelutaso.

Viheralueen maisemallisesti merkittävimmät kohdat

- Viheralueen maisemallisesti merkittävimmät osat, ns. arvokartoilla tunnistetut vihervestoston kohokohdat. Niiden ominaispiirteiden säilymiseen ja kehittämiseen tulee erityisesti kiinnittää huomiota.

3.4 SORKKA

3.4.1 Kylän historiaa

Sorkan kylä on Rauman ympäristön vanhimpia ja perustettu ennen vuotta 1300. Kylä perustettiin alun perin meren rantaan, mutta maankohoamisen seurauksena kylätontti on jäänyt sisämaahan.

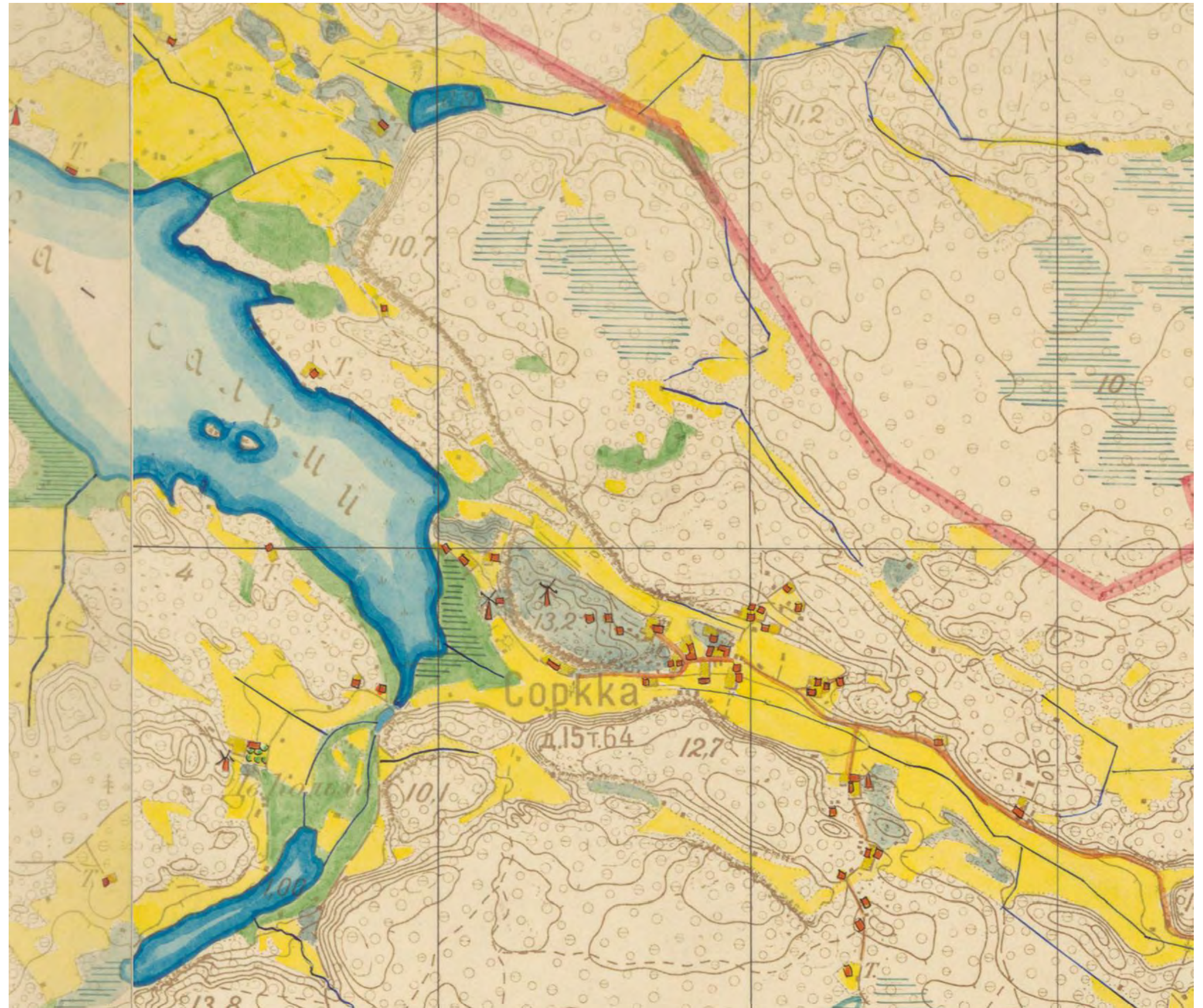
Sorkan varsinainen kylätontti on sijainnut nykyisellä paikallaan jo 1500-luvulla. Vuonna 1571 kylässä oli tietävästi 12 taloa. Isojaon aikana, joka Sorkassa suoritettiin vuosina 1783–1787, talot sijaitsivat nauhamaisessa rivissä Sorkan maantien eteläpuolella, Hiuknummenojan ja tien väliin jäävällä alueella. Kylässä oli tähän aikaan kahdeksan taloa.

Sorkan kylä paloi vuonna 1846. Tiloja rakennettiin uudelleen pääosin kylätontin ympäristöön, mutta kylätontin uudelleenrakentaminen tapahtui ryhmäkylämäisesti entisen rivimäisen asetelman sijaan. Joitakin rakennuksia rakennettiin myös etelään kulkevan Takalahontien varteen. Puulunkulman sekä nykyisen valtatie 8:n suunnassa rakennuskanta oli vähäistä.

Teiden varsille levinneeseen nykymuotoonsa Sorkan kylä on ilmeisesti rakentunut vasta 1900-luvun alkupuolelta lähtien.

Sorkan viljelyalueet ovat olleet pienimuotoiset ja rikkonaiset ja ovat sijoittuneet melko laajalle alueelle kylätontin länsi- ja itäpuolelle, mihin lienee vaikuttaneen seudun mäkinen ja kalliainen maasto. Nykyiset Sorkanmaantien varrella olevat viljelyaukeat ovat vastaavat kuin vuoden 1787 isojakokartassa. (Satakunnan museo, 2012)

Sorkan kylässä sekä rakennuksien asettelu, tielinjat ja viljelyalueet että rakennuskanta ovat säilyneet hyvin. Rakennuskanta on vaihtelevan ikäistä, on joukossa silti hyvin säilyneitä vanhoja tiloja. Erityisen merkittäviä kylämiljöön kannalta ovat mutkittelevan kyläraitin varrella sijaitsevat vanhat talusrakennukset.

OTE SENAATINKARTASTOSTA 1903 (Vakka-arkistitietokanta)

Sorkassa on hyvin säilynyttä vanhaa rakennuskantaa Kuva kylätalolta.

Entinen yläkansakoulu.

Sorkanmaantie on selvästi rajattu kyläraitti.

Ulkorakennuksilla on tärkeä rooli kyläraitin tilanmuodostuksen kannalta, mutta moni niistä on huonossa kunnossa.

Puuluntiellä on kyläraitin luonne.

Kolhantanhuan varressa oleva Kolhan pihapiiri.

3.4.2 Maaperä ja topografia

Sorkalle on ominaista voimakas ja selväpiirteinen topografia. Kylä sijaitsee metsäisten kallio-moreeniselänteiden rajaaman kapean savilaakson laidalla. Pitkän itä-länsisuuntaisen laakson lisäksi moreeni- ja kallioalueiden väliin jää pienempiä niin ikään itä-länsisuuntaisia savilaaksoja, jotka ovat osittain viljelykäytössä. Ruovikkoiseen merenlahteen rajautuvat viljelyalueet sijaitsevat osittain liejumaalla.

Sorkalle tyypillistä ovat avokalliot. Alueen kallioperässä esiintyy diabaasia, mikä on yksi perustelu Sorkan kylässä oleville Natura-alueille (Ympäristöministeriö 2013). Korkea Rannanvuori kylän luoteispuolella on osittain avokalliota. Pieniä avokallioalueita nousee maisemassa esiin varsinkin Puuluntien varrella ja Sorkanmaantien ja Sohantien risteuksen tuntumassa.

3.4.3 Kylän rakenne ja maisemakuva

Sorkassa on selkeä maaston rakenne. Hiuknummeonjan kapea itä-länsisuuntainen viljelylaakso muodostaa intensiivisen maisematilan korkeiden selänteiden rajaamana. Laakson laidalla sijaitsee Sorkan vanha kyläkeskus.

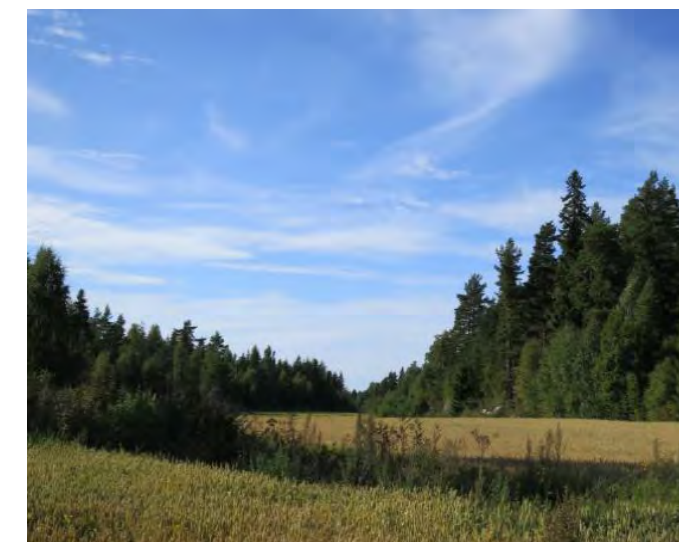
Pohjoisrinteellä sijaitsevan kylän tiiviiltä ydinalueelta avautuu näkymät viljelylaaksoon. Vanha kylätontti sijaitsee Sorkanmaantien eteläpuolella, alavalla kohdalla, osin savimaalla ja osin moreenimaalla. Myöhemmin rakentaminen on levinnyt rinnettä ylöspäin Sorkanmaantien pohjoispuolella sijaitsevalle kallio- ja moreeniselänteelle.

Rakentaminen on levinnyt nauhamaisesti Puuluntien ja harvana Sorkanmaantien, Ruohomaantien, Kolhantanhuan ja Taka-Alhontien varteen. Lisäksi Sorkanperän pohjoispuolella sijaitsevan laajan viljelyalueen ympärillä on rakentamista.

Saapuminen kylään lännestä Sorkanmaantietä pitkin on maisemallisesti näyttävä. Näkymää hallitsee kylän luoteispuolella sijaitseva Rannanvuoren pystysuora kalliioseinä, joka kohoaa jyrkästi viljelylaakson ja juurella kulkevan Sorkanmaantien tasolta.

Puuluntien varressa on paljon siirtolohkareita ja avokallioita (kaksi kuvaa)

Kylän keskustan pohjoislaidalla sijaitseva pitkä kapea laakso.

Puulunkulman peltoalue on selvitysalueen laajimpia.

Näkymä Sorkan kyläkeskustasta itään Hiuknummeonjanlaaksoon.

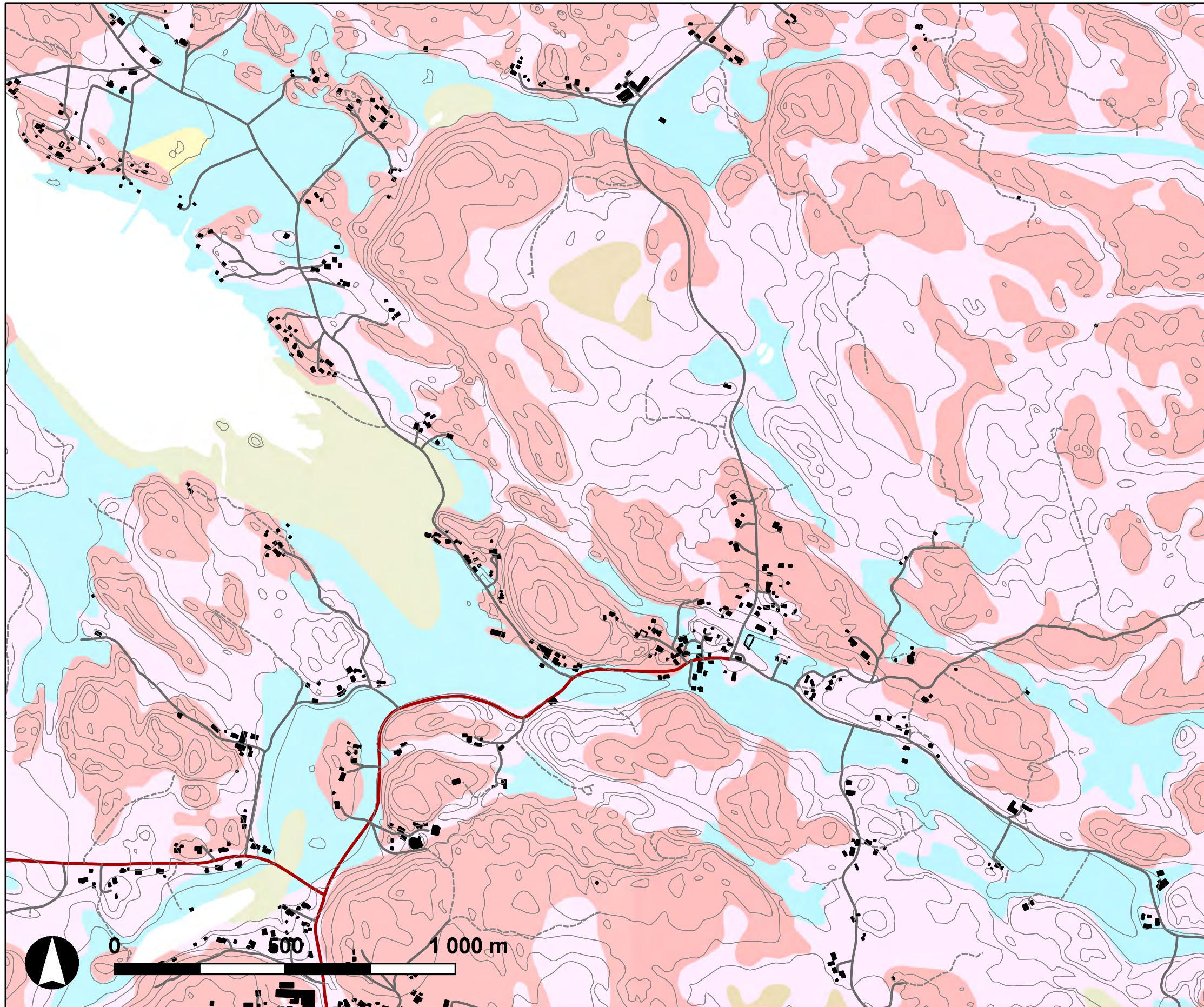

Rannanvuori kohoaa Sorkan kylän taustalla ja toimii maamerkinä etelästä saavuttaessa.

MAAPERÄ

merkinnät

- korkeussuhteet
- kallio
- moreeni
- sora
- hiekka
- karkea hieta
- hieno hieta
- hiesu
- savi
- rahkaturve
- saraturve
- lieju
- vesi

(maaperätiedot: ©GTK, pohjakartta: ©MML 2012, maastotietokanta muokattuna)

3.4.4 Toiminnallisuus: rakennuskanta, palvelut, virkistys

Kylän rakennuskanta koostuu pääasiassa pientaloista piharakennuksineen. Kylän laidoilla, kyläkeskuksen ulkopuolella, sijaitsee jonkun verran maatalousrakennuksia. Sorkanperän rannalla on enimmäkseen loma-asuntoja.

Sorkan palvelut ovat vähäiset. Sorkan koulu lakkautettiin vuonna 2008. Entinen koulu toimii nykyään Sorkan kyläyhdistyksen hallinnoimana kylätalona, jossa järjestetään mm. viikoittaista kerhotoimintaa. Kylätalon pihalla on laavu ja grillipaikka.

Kylän keskustassa sijaitsee pallokenttä, kaukalo ja heikosti varusteltu leikkipaikka. Kaarojärven itäpuolella 2,5 kilometriä kylästä sijaitsee Tiilivuoren kyläyhdistyksen ja Rauman Ladun kunnostama uimaranta laavuineen sekä toinen pienempi uimapaikka. Puuluntien päässä 4,5 kilometriä kylästä sijaitsee Mantereenpään pienvenesatama ja kunnallinen rantsauna. Molemmat rajautuvat tarkastelualueen ulkopuolelle.

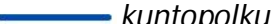

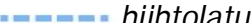

Sorkan entinen koulu toimii kylätalona.

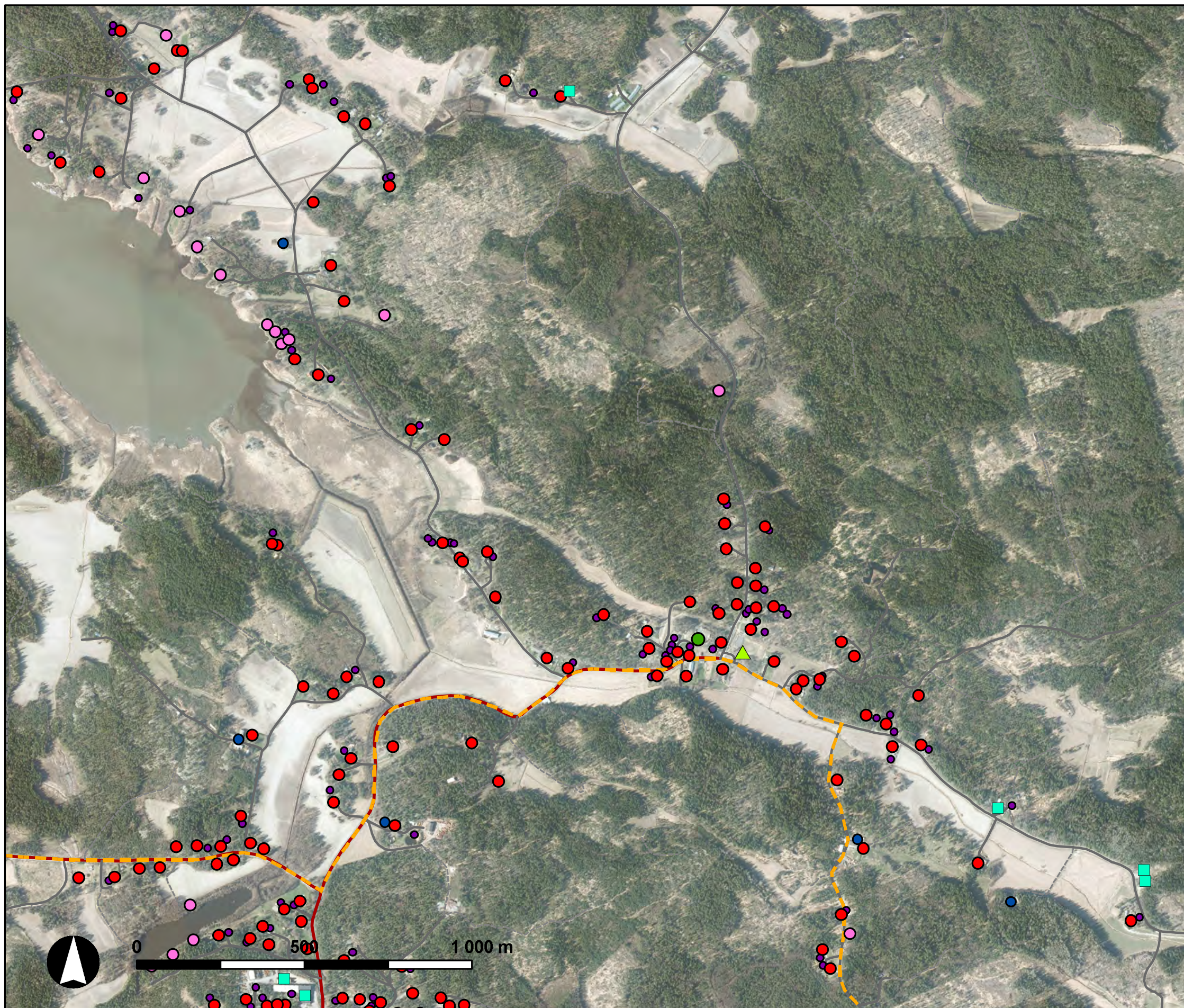

Sorkan urheilukenttä ja leikkipaikka vaatisi kunnostusta.

TOIMINNOT: RAKENNUKSET JA VIRKISTYS

merkinnät

- virkistystoiminto
- uimaranta
- pienvenesatama
- kuntopolku
- pyöräilyreitti
- hiihtolatu
- opetusrakennus
- kokoontumisrakennus
- myymälärakennus
- majoitusrakennus
- teollisuusrakennus
- maatalousrakennus
- asuinrakennus
- vapaa-ajan asuinrakennus
- sauna, liiteri, vaja tms.

(ilmakuva: ©MML 2012, rakennustiedot, hevostilat, ratsastusreitit, virkistyskohteet: Rauman kaupunki) Rauman kaupungilta saadut rakennus- ja huoneistorekisterin tiedot saattavat olla joiltakin osin päivittämättömiä.

3.4.5 Maiseman arvot ja ongelmakohdat

Tässä työssä on pyritty tunnistamaan kylien maiseman vahvuuksia ja ongelmakohtia, jotta ne voidaan huomioida kyläaluetta kehitettäessä. Alla on listattu alueen vahvuuksia ja ongelmakohtia.

Tärkeät ominaispiirteet ja vahvuudet

- Kylän pitkä historia ja siitä kertovat piirteet: vanhat säilyneet rakennukset, vanhat peltoalueet ja tielinjaukset.
- Hyvin säilynyt, runsas vanha rakennuskanta. Viehättävä miljöön vanhan kylätontin tienoilla on tiivis ja hyvin säilynyt. Varsinkin lukuisat lähellä tietä sijaitsevat talusrakennukset ovat merkittäviä kyläkuvan kannalta ja luovat kyläraitin tunnelmaa. Myös etäämpänä kyläkeskuksesta, kuten Puuluntien, Ruohomaantien ja Kolhantanhuan sekä Taka-Alhontien varressa on viehättäviä pihapiirejä ja rakennusryhmittymiä.
- Kapeat, mutkittelevat osittain päällystämättömät tiet ovat tärkeä osa vanhaa kylämiljöötä.
- Peltoalueet ovat pääasiassa hyvin säilyneet viljelyksessä. Pitkä, kapea itä-länsisuuntainen viljelylaakso on kylän maisemakuvan tärkeimpiä elementtejä. Vanha rakentaminen on kylän keskuksessa tiiviisti yhteydessä viljelysmaisemaan. Idästä tietä pitkin lähestyttäessä monen kilometrin mittainen hyvin kapea peltolaakso saa voimakkaaseen maisemarakenteeseen sijoittuneesta kylästä selkeän päätepisteen.
- Jylhä ja selkeäpiirteinen maisemarakenne on olennainen osa kylän maisemakuvaa. Erityisen merkittäviä ovat Rannavuori kylän luoteispuolella, jonka avokalliot muodostavat kylälle komean taustan saavuttaessa kylään lännestä, sekä Hiuknummenojanlaakson eteläpuoleinen jylhä, rakentamaton metsäselänne.
- Pienet avokalliot, joiden ympäristössä kasvaa ketokasvillisuutta, ovat tyyppillinen piirre.
- Merenranta on kyläkeskuksen läheisyydessä.

Ongelmakohdat

- Kylän palvelut ovat vähäiset.
- Kyläkuvan kannalta merkittävistä ulkorakennuksista useat ovat huonokuntoisia.
- Jonkin verran maiseman umpeenkasvua Hiuknummenojan varressa, Rannavuoren edustalla ja kylän saapumissuunnissa.
- Meren läheisyyttä hyödyntäviä virkistystoimintoja, kuten reitistöä, ei ole.
- Vanhan kyläkeskustan kohdalla Sorkanmaantiellä kävely on turvatonta suurten liikennemäärien takia.

3.4.6 Maankäyttösuositukset

Yleisiä maankäyttösuosituksia ja muita kehittämissuhteita kylälle

Uudisrakentaminen

- Vanhojen rakennusryhmien läheisyyteen rakentamista on harkittava tarkoin. Vanhan rakentamisen yhteys viljelysmaisemaan on säilytettävä. Erityisen haavoittuvainen on kulttuurihistoriallisesti arvokas vanha kyläkeskusta, jonka puoliavoin luonne ja sijoittuminen viljelylaakson laidalle tekevät siinä tapahtuvista muutoksista näkyviä.
- Uudisrakentaminen tulee suunnitella olemassa olevan rakentamiskeskittymien jatkeeksi ja täydennykseksi. On vältettävä tiiviin kylän hajauttamista.
- Pelloille rakentamista on vältettävä. Varsinkaan Hiuknummenojanlaaksoon ei tulisi rakentaa.
- Uudis- ja piharakentamiselle on laadittava ohjeet.

Maisemanhoito ja luonnon monimuotoisuuden lisääminen

- Umpeenkasvun estäminen. Maisemakuvan kannalta tärkeitä on säilyttää pitkät näkymät laaksoa pitkin. Rannavuoren edustalla Sorkanmaantien varrella voisi karsia puustoa, jotta komeat jyrkänteet tulisivat paremmin näkyviin.
- ELY-keskus on laatinut julkaisun *Maa- ja metsätalousalueiden monimuotoisuus ja kosteikot. Rauma.*, jossa esitellään suositeltavia toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseen ja suojavyöhykkeiden perustamiseen. Julkaisussa on esitelty suositeltavia toimenpiteitä myös Sorkan osalta.

Kevyt liikenne sekä virkistys- ja matkailupalvelut

- Pallokentän, kaukalon ja leikkipaikan ylläpito. Nykyisillään ne ovat huonokuntoiset.
- Meren läheisyyden hyödyntäminen: tutkittava mahdollisuutta kehittää reittiä lahden rantaan.
- Matkailupalveluiden kehittäminen: mahdollinen pysähtymispaikka matkailijoille, infotaulu yms.

Rakennussuojelu sekä rakennusten ja pihojen kunnostaminen

- Arvokkaimpien rakennuskohteiden tunnistaminen ja suojeleminen.
- Vanhojen rakennusten kunnostamisohjeet liiallisen korjaamisen välttämiseksi. Erityisenä painopisteenä on talusrakennuksien kunnostus ja ylläpito, esimerkiksi ohjeistusta tukien hakemiseen kunnostamista varten.
- Ohjeet piha-alueiden kunnostamiseksi.

Lista kohteista

Muinaisjäännökset (Museovirasto)

1. Lehtisten haka; ajoittamaton kivirakenne

Maakunnallisesti arvokkat perinnemaisemat (Rauman kaupungin, Eriksson arkkitehdit / ELY-keskus)

2. Rannavuori; metsälaidun ja kallioketo
3. Sorkan Arvela; hakamaa, niitty, metsälaidun, keto
4. Orkonmäki; metsälaidun, kallioketo

Valtakunnallisesti arvokkat kallioalueet

5. Huikunvuori

Maakunnallisesti arvokkat kallioalueet

5. Huikunvuori
6. Hankkila-Sorkka

Natura-alueet

7. Rauman diabaasialue (Rannavuori, Huikunvuori, Pramin lehto, Mäentaustan alue)

Luonnonsuojelualueet (valtiolliset ja yksityiset)

6. Pramin lehto
7. Karkku

Rannavuoren kallioseinä on peittyvässä puuston taakse.

MAISEMAN ARVOT

merkinnät

maisemakuvalliset arvot

- kylän maisemakuvassa tärkeä peltoalue
- lähimaisemassa tärkeä peltoalue
- taustametsä
- tilaa rajaava metsän reuna
- tärkeä pellon ja rakentamisen raja
- maisemallisesti tärkeät metsäsaarekkeet
- kalliojyrkäne
- tärkeä näkymä
- maisemallinen kohokohta

kulttuuriympäristön arvot

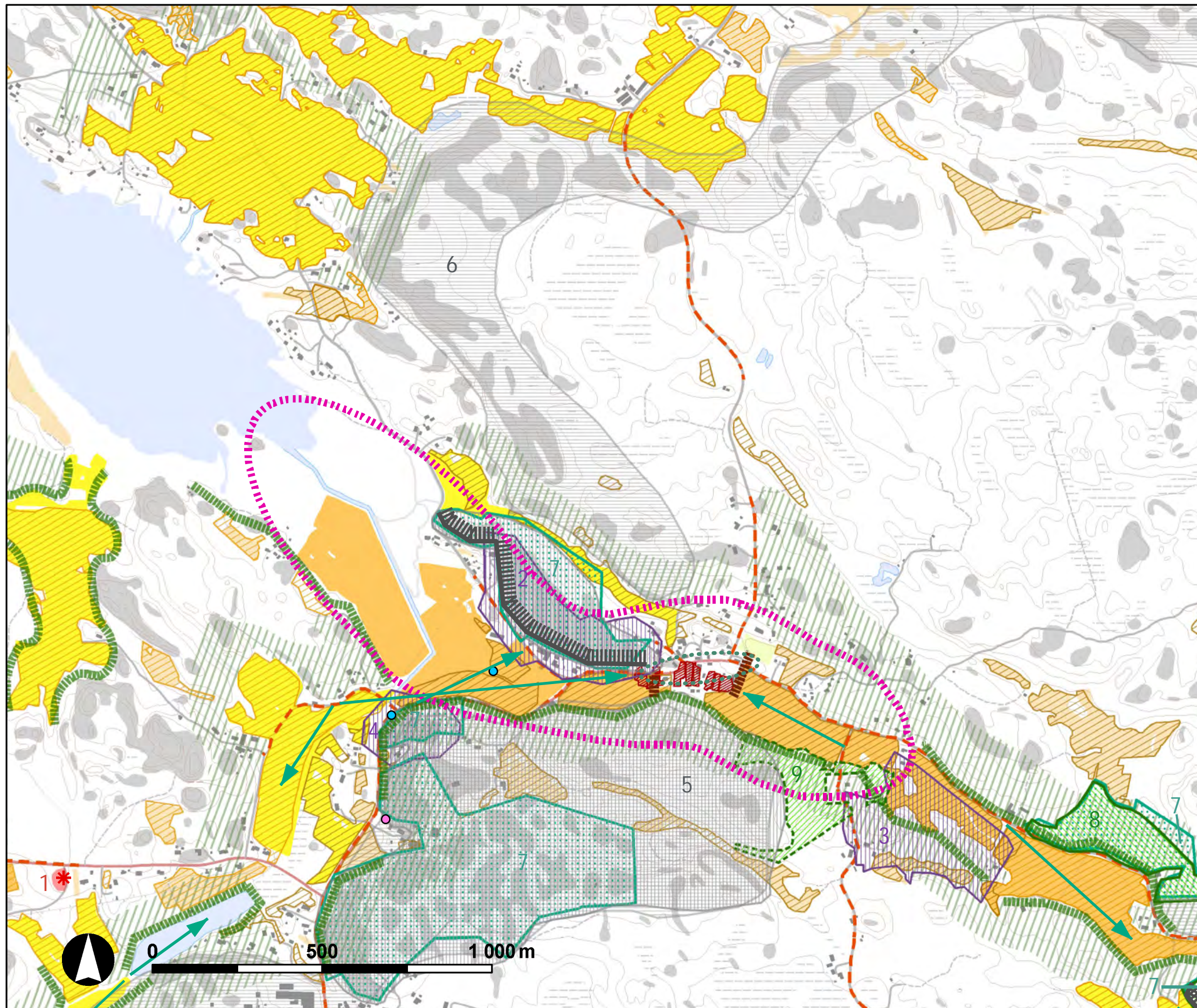
- muinaisjäänös (Museovirasto)
- muinaisjäänösalue (Museovirasto)
- historiallinen kylätonni (Satakunnan museo 2012)
- historialliset, säilyneet tielinjaukset (Satakunnan museo 2012)
- isojaon aikaiset edelleen viljelyksessä säilyneet pellot (Satakunnan museo 2012)
- 1900-luvun alun aikaiset edelleen viljelyksessä säilyneet pellot (Satakunnan museo 2012 / WSP Finland)

virikitykselliset arvot

- vihverkoston ydinalueet
- koko kaupungin kannalta tärkeät viheryhteydet
- vihverkoston ydinalueet

luontoarvot

- valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet (OIVA)
- maakunnallisesti arvokkaat kallioalueet (OIVA)
- maakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat (Rauman kaupungin, Eriksson arkkitehdit / ELY-keskus)
- yksityiset luonnonsuojelualueet (OIVA)
- valtiolliset luonnonsuojelualueet (OIVA)
- Natura-alueet (OIVA)
- Muu luontokohde (Rauman kaupunki)
- liito-orava (Rauman kaupunki)
- putkilokasvit (Rauman kaupunki)
- sammalet, jäkälät, sienet (Rauman kaupunki)

(pohjakartta: ©MML 2012, maastotietokanta muokattuna, arvokohteiden tiedot: ks. merkien selitys)

Maankäyttösuositukset osa-alueittain

Ensisijaisesti täydennysrakennettavaksi suositeltavat alueet

Osa-alue 1.

Nykytilan kuvaus:

- Rinnemetsä Sorkan kyläkeskuksen pohjoispuolella.
- Alue rajautuu Sorkan vanhaan kyläkeskukseen.
- 1900-luvun toisella puoliskolla rakennettuja pientaloja Sohantien varrella.

Maankäyttösuositukset:

- Alueen täydennysrakentaminen on maiseman ja kyläkuvan kannalta soveltuvaa. Alue muodostaa luonnollisen jatkeen Sorkan kyläkeskustalle, mutta se ei kuitenkaan näy kylän kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen vanhimpaan osaan.
- Uutta rakentamista voidaan sijoittaa Sohantien varteen sekä toisena vyöhykkeenä nykyisten omakotitalojen taakse.
- Erityistä huomiota tulee kiinnittää Sorkanmaantielle näkyvään rakentamiseen, jotta se tyyliään istuisi vanhaan miljööseen.
- Sorkanmaantielle peltoaukean reunalla tulee rakentaminen sitoa maisemaan puustolla.

Osa-alue 2.

Nykytilan kuvaus:

- Puuluntien varressa, Rannanvuoren juurella sijaitseva pieni, pääosin lehtimetsää kasvava alue.
- Rajautuu pohjoisessa Rannanvuoreen, etelässä laajaan peltoalueeseen.
- Rakentaminen on pääosin vanhaa ja melko hyvin säilynyttä.
- Kylänraittimainen vaikutelma: rakentaminen sijoittuu hyvin lähelle kapeaa Puuluntietä, pihat ovat avoimia ja niissä kasvaa perinteisiä koristekasveja.
- Alueella joitain pieniä kallio paljastumia, joilla kasvaa katajaa.
- Tarjoavat ilmansuunnallisesti suotuisat rakentamispaiikat, joilta avautuvat hienot näkymät viljelymaisemaan.

Maankäyttösuositukset:

- Alueen täydennysrakentaminen on maiseman ja kyläkuvan kannalta soveltuvaa. Alueelle on osoitettavissa mahdollisesti muutamia uusia tonttipaikkoja.
- Aluetta voidaan täydentää Puuluntien varteen.
- Uudisrakentamisen tyyliin, mittakaavaan ja sijoitukseen tulee erityisesti kiinnittää huomiota. Huomiota tulee kiinnittää Puuluntien ilmeeseen ja Sorkanmaan-

tielle näkyvään rakentamiseen.

- Kyläraittimaista tunnelmaa tulee vaalia. Uudisrakentamisessa tulee noudattaa alueen tapaa sijoittaa asuinrakennus tai piharakennus tien varteen tien suuntaisesti
- Kallioalueita tulee säästää.

Osa-alue 3.

Nykytilan kuvaus:

- Puuluntien pohjoispuolella, Sorkanperän merilahden tuntumassa sijaitseva alue, jolla sijaitsee pari omakotitaloa.
- Metsäinen alue, jossa kasvaa pääasiassa lehtipuita.
- Osa alueesta rajautuu Puuluntiehen, osa peltoaukeaan.

Maankäyttösuositukset:

- Alueen täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa.
- Uudisrakentaminen on sijoitettava nauhamaisesti tien varteen ja pellon reunalle.
- Pelon reunalla rakentaminen on sidottava ympäristönsä puustolla.

Osa-alue 4.

Nykytilan kuvaus:

- Ruohomaantiestä ja Kolhantanhuan eteläosasta muodostuvan kapean hiekkatien länsipuolelle sijoittuva alue.
- Sekametsäinen selännealue ja pienen peltoaukean moreeninen reuna-alue.
- Tie kulkee laajan peltoalueen länsireunaa: alueelta avautuvat hienot näkymät viljelymaisemaan.
- Tien varrella on muutamia pihapiirejä. Pihat ovat avoimia ja viehättäviä, mm. kukkivia puita ja pensasaidanteita.

Maankäyttösuositukset:

- Täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa.
- Täydennysrakentamista voidaan sijoittaa nauhamaisesti tien varteen ja pienen peltoaukean reunalle.

Osa-alue 5.

Nykytilan kuvaus:

- Sorkanmaantien länsipuolella oleva metsäsaarekkeiden ja pienten peltojen muodostama alue.
- Rajautuu länsipuolelta laajahkoon peltoon.

Maankäyttösuositukset:

- Täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa. Houkuttelevat rakennuspaikat hienoine näkymiin länteen.
- Uudisrakentaminen on lähtökohtaisesti sijoitettava metsäsaarekkeille.
- Kaikki alueen sisäiset pienet peltoalueet eivät ole maisemakuvan kannalta erityisen tärkeitä, joten niille voidaan myös harkita rakentamista.

Osa-alue 6.

Nykytilan kuvaus:

- Puuluntien tuntumassa sijaitsee kahdesta pienestä viljelyaukeasta ja niitä reunustavista metsäalueista muodostuva alue.
- Alueella on muutamia pihapiirejä.

Maankäyttösuositukset:

- Täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa.
- Rakentaminen sijoitetaan pääsääntöisesti metsäalueille. Eteläisempi peltoalue ei ole maisemakuvan kannalta erityisen tärkeä, joten sille voidaan myös harkita rakentamista.

Toissijaisesti täydennysrakennettavaksi suositeltavat alueet

Osa-alue 7.

Nykytilan kuvaus:

- Puuluntien halkovan laajan peltoaukean reunametsä.
- Pellon laidalla on jonkin verran omakotitaloasumista.
- Rakennuspaikka on ilmansuunnan ja maaperäolosuhteiden kannalta houkutteleva.

Maankäyttösuositukset:

- Täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa.
- Naapuruston muodostuminen on haastavaa rakennusten sijaitessa kaukana toisistaan eri pistoteiden varrella.
- Rakentaminen on sijoitettava nauhamaisesti metsänrajaan.
- Peltoalueiden pirstoutumista on vältettävä järjestämällä liikenne olemassa olevia pistoteitä hyödyntäen.

Osa-alue 8.

Nykytilan kuvaus:

- Sorkan kyläkeskustan koillispuolella on Sorkanmaantien osittain rajautuva metsäinen selännealue.
- Metsässä kulkevien Pahnontien ja Siltasuontien varressa on muutamia omakotitaloja.
- Selänne on jyrkkäpiirteinen.

Maankäyttösuositukset:

- Täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa, joskin korkeussuhteiltaan paikoin haastavaa.
- Sorkanmaantien varteen voi korkeussuhteiden niin sallissa sijoittaa täydennysrakentamista. Pahnontien varteen mahdollista täydennys rakentaa.

Osa-alue 9.

Nykytilan kuvaus:

- Taka-alhontien ympäristö.
- Taka-alhontien varressa on muutama vanha tila.
- Tien ilme on metsäinen.

Maankäyttösuositukset:

- Täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuva.
- Rakentamista voidaan sijoittaa nauhamaisesti tien varteen.
- Vanhojen ja hyvin säilyneiden pihapiirien läheisyydestä tulisi uudisrakentamisen laatuun kiinnittää erityistä huomiota.

Maisemallisesti arvokkain kokonaisuus -> uudis- ja korjausrakentamisen laatuun kiinnitettävä erityistä huomiota

Nykytilan kuvaus:

- Sorkan vanha kyläkeskusta.
- Alue muodostaa kylän kulttuurihistoriallisesti merkittävimmän kohdan.
- Säilyneen rakennuskannan lisäksi arvokasta on:
- Pitkä kapea Hiuknummeojan laakso, joka ylettyy Sorkkanperälle asti
- Voimakkaat metsänselänteet, varsinkin laakson pohjoispuolen rakentamaton selänne
- Rannanvuoren näyttävät avokalliot
- Vanhat tielinjaukset ja erityisesti vanhan kyläkeskustan läpi kulkeva Sorkanmaantien kylänraitti

Maankäyttösuositukset:

- Aluetta tulee kehittää kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen sallimissa rajoissa.
- Alue tulee säilyttää pääasiassa täydennysrakentamisen ulkopuolella.
- Korjausrakentaminen tulee tehdä vanhan rakennuskannan ehdoilla.
- Uudis- ja korjausrakentamisen sijoittumiseen, mitoitukseen ja tyyliin on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Alueet, joille ei suositella rakentamista

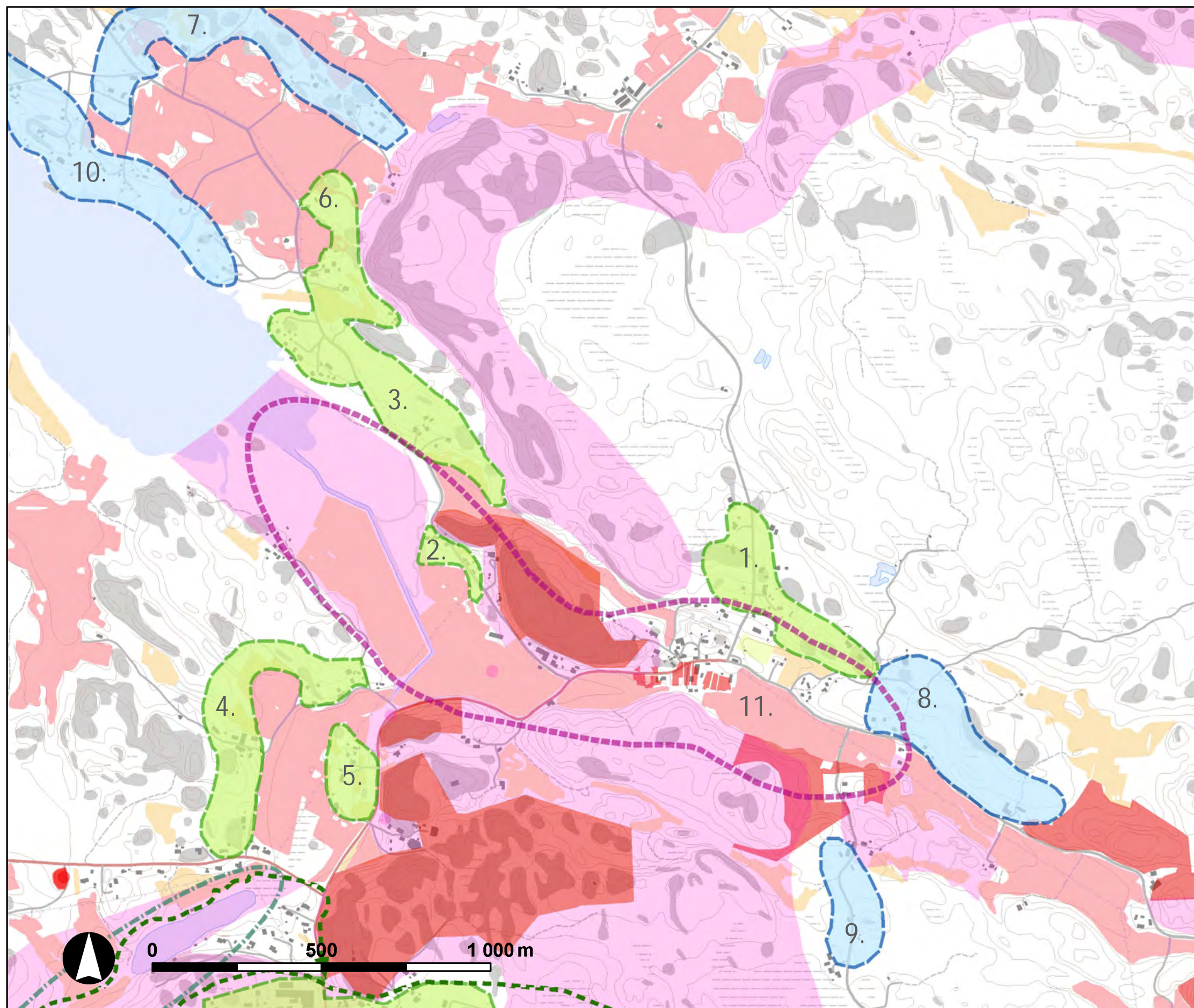
- Alueen maisemakuvan kannalta tärkeät pellot
- Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kallioalueet
- Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat
- Paikalliset luontokohteet

Maankäyttösuositukset:

- Suositellaan säilyttämään rakentamiselta.
- Mahdollisia maankäytön muutoksia suunniteltaessa kallio- ja luontoalueille, tulee tapauskohtaisesti selvittää alueiden arvot ja mahdolliset suojeluperusteet.

Alue, jolle ei tule osoittaa rakentamista (lainsäädännön piirissä olevat alueet)

- Muinaisjäännösalueet
- Vanhat rakentamattomat kylätontit. Rakentamattomat kylätontit lasketaan kuuluvaksi muinaismuistolainsäädännön piiriin, minkä vuoksi niille ei saa osoittaa uudisrakentamista ilman asiaankuuluvia tutkimuksia.
- Luonnonsuojelualueet
- Natura-alueet

MAISEMALLISET MAANKÄYTTÖ- SUOSITUKSET

merkinnät

 ensisijaisesti täydennysrakennettavaksi suositeltava alue

 toissijaisesti täydennysrakennettavaksi suositeltava alue

 maisemallisesti arvokkain kokonaisuus (uudis ja korjausrakentamisen laatuun kiinnitettävä erityistä huomiota)

 alue, jolle ei suositella rakentamista (maisemallisesti tärkeät alueet)

 alue, jolle ei tule osoittaa rakentamista (lain säädännön piirissä olevat alueet, ks. maiseman arvot 2. 29)

 alueelliset viheryhteydet

 viherverkoston kohokohta

(pohjakartta: ©MML 2012, maastotietokanta muokattuna)

Sorkan tunnelmaa.

3.5 HAAPASAARI

3.5.1 Kylän historiaa

Haapasaaren kylä on perustettu tiettävästi 1300- tai 1400-luvulla. Kylä sijaitsi alun perin erillään mantereesta vielä 1600-luvulle asti kunnes maankohoaminen supisti välin. Haapasaari kuului aikanaan Sorkan kylään, mutta erotettiin 1600-luvun alussa kruunun hevossiittolalle, josta tehtiin myöhemmin säterikartano ja rustholli.

Haapasaaren säteriratsutilalla toimitettiin isojako vuosina 1777–1796, jonka yhteydessä ratsutila jaettiin kahteen osaan Haapasaaren ja Kolhan tiloiksi. Isojaon jälkeen Haapasaaren tila jäi vanhalle kylätontille, jossa se sijaitsee tänä päivänäkin, kun taas Kolhan tila siirtyi huomattavasti idemmäksi lähelle Sorkan rajaa nykyiselle Kolhantanhualle.

Aikakausi kruunuluonteisena loppui kun Haapasaari ja Kolha lunastettiin perinnöksi vuosina 1795 ja 1800. Kolhan tila jaettiin edelleen vuonna 1801 Kolhan ja Nurmen tiloiksi. Nurmi sijoittui puolestaan Haapasaaren tilan kaakkoispuolelle nykyisen Nurmentien varrelle.

Senaatinkartasta nähdään Haapasaaren harvojen asuintilojen sijainneen vielä 1900-luvun alussa erittäin hajallaan ympäri kylän aluetta. Rakennuskanta oli lähes yhtä harvaa vielä 1950–1960-luvun vaihteessakin, eikä varsinaisia asuinkeskittymiä ole syntynyt nykypäiväänkään mennessä. 1900-luvun jälkipuoliskolla rannikolle alkoi syntyä tiheämpää loma-asutusta.

Haapasaaren rakennuskanta on pääosin uudempaa 1900-luvun jälkipuoliskon asuinrakentamista. Siellä täällä sijaitsee joitakin harvoja vanhempia asuintiloja, joista parhaiten säilyneet ajoittuvat jälleenrakennuskaudelle.

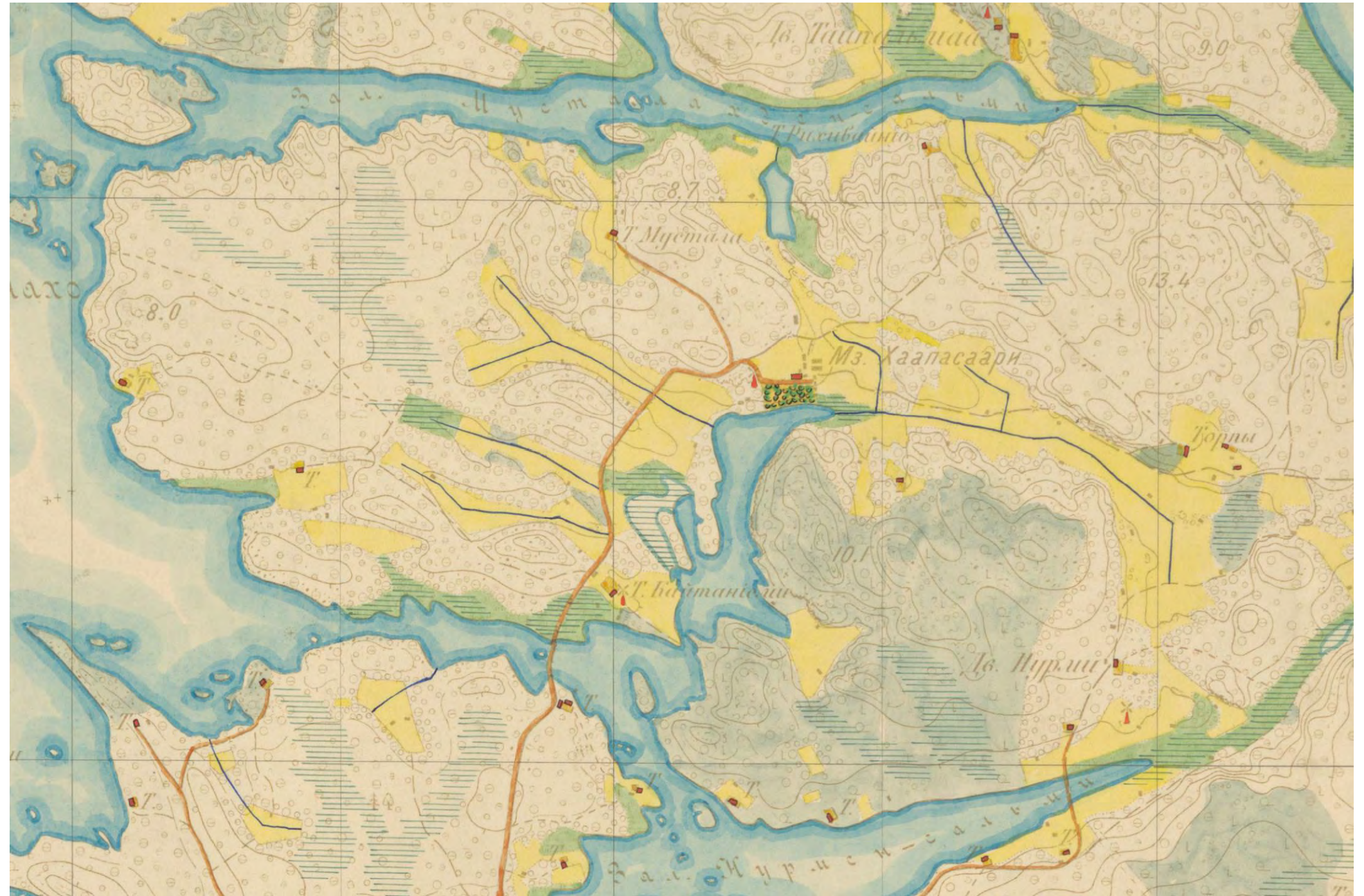
Tarkastelualueen kulttuurihistoriallisesti merkittävien rakennuskokonaisuuksien ja samalla alueen kiinnekohta on Haapasaaren vanha säterirustholli. Kokonaisuuteen kuuluu vanhan päärakennuksen lisäksi runsaasti maisemallisesti merkittäviä vanhoja talousrakennuksia.

1600-luvulla vain murto-osa Haapasaaren nykyisestä peltoalasta on viljelyksessä. Pienet peltotilkut sijaitsivat hajallaan ympäri kylän aluetta Haapasaaren kartanon lähiympäristössä, kartanon itäpuoleisessa laaksossa ja ranta-alueilla. Laajempia aluieta, muun muassa kartanon itäpuoleisessa pitkässä laaksossa oli laidunmaita. 1900-luvun alun viljelyalueet vastaavat jo lähestulkoon nykypäivän tilannetta. Rakennuskannan kasvu on hieman

supistanut peltoalueita ja jotkin vanhoista pelloista on jätetty kesannolle.

Haapasaaren läpi johtavan Haapasaarentien linjaus on säilynyt suurelta osin viimeistään 1800-luvulta. Ainoastaan Haapasaaren vanhan rusthollin kohdalla tielinjauksessa on tehty 1900-luvun aikana muutos siten, että

tie kiertää rusthollin pihapiirin pohjoispuolelta, kun tie aikaisemmin kulki pihapiirin läpi. Myös Nurmenlahden kiertävä Nurmentie sekä säterikartanon luoteispuolella sijaitseva Mustalahdentie ovat säilyneet osittain 1800-luvun linjauksissaan. (Satakunnan museo 2012)

OTE SENAATINKARTASTOSTA 1903 (Vakka-arkistitietokanta)

Kartanon vanhaa rakennuskantaa (kaksi kuvaa).

Haapasaarentie on pitkälti säilyttänyt vanhan linjauksensa. Tien varressa on avokallioalueita ja komeita mäntyjä.

3.5.2 Maaperä ja topografia

Haapasaaren maaperä koostuu kallio- ja moreeniselänteistä ja niiden välisistä painanteista, jossa maaperä on moreenia tai savea. Alavissa kohdissa on lisäksi muutamia liejualueita, pääasiassa Haapasaarenlahden ja Nurmenlahden yhteydessä. Haapasaaren topografia on vaihtelevaa tehden maisemasta monipuolisen.

Haapasaarenlahden länsipuolella vuorottelevat pienet, loivat kallio- ja moreeniselänteet moreeni- tai savilaaksojen kanssa. Alueella on runsaasti avokallioita. Karu maaperä näkyy runsaana mänty ja katajakasvillisuutena.

Haapasaarenlahden itäpuolella maastonmuodot ovat voimakkaampia ja maisemarakenne selkeämpi. Itä-länsisuuntainen savilaakso sijoittuu kahden laajan kalliomoreeniselänteen välille. Haapasaarenlahden rannalla on näyttäviä silokallioita.

3.5.3 Kylän rakenne ja maisemakuva

Haapasaaren kylärakenne on hajanainen. Rakentaminen on sijoittunut laajalle alueelle moreeniselänteiden reunoille ja teiden varsille. Rannoilla on runsaasti verrattain tiivistä loma-asutusta. Selitys kylärakenteeseen on löydettävissä Haapasaaren historiasta: kylä koostui isojakoon saakka vain yhdestä tilasta, säterikartanona toimivasta Haapasaaren kartanosta, eikä tiivistä monen talon kyläkeskusta ole koskaan ollut.

Maaston matalimmilla kohdilla on peltoja. Laajin peltoalue on näyttävä itä-länsisuuntainen kapea savilaakso Haapasaaren kartanon itäpuolella. Muuten peltoalueet ovat pienialaisia. Niihin avautuu näkymiä alueen läpi kulkevalta Sorkanmaantieltä. Sorkanmaantieltä erkanee pistoteitä, jotka usein kulkevat viljelyalueiden laidoilla.

MAAPERÄ

merkinnät

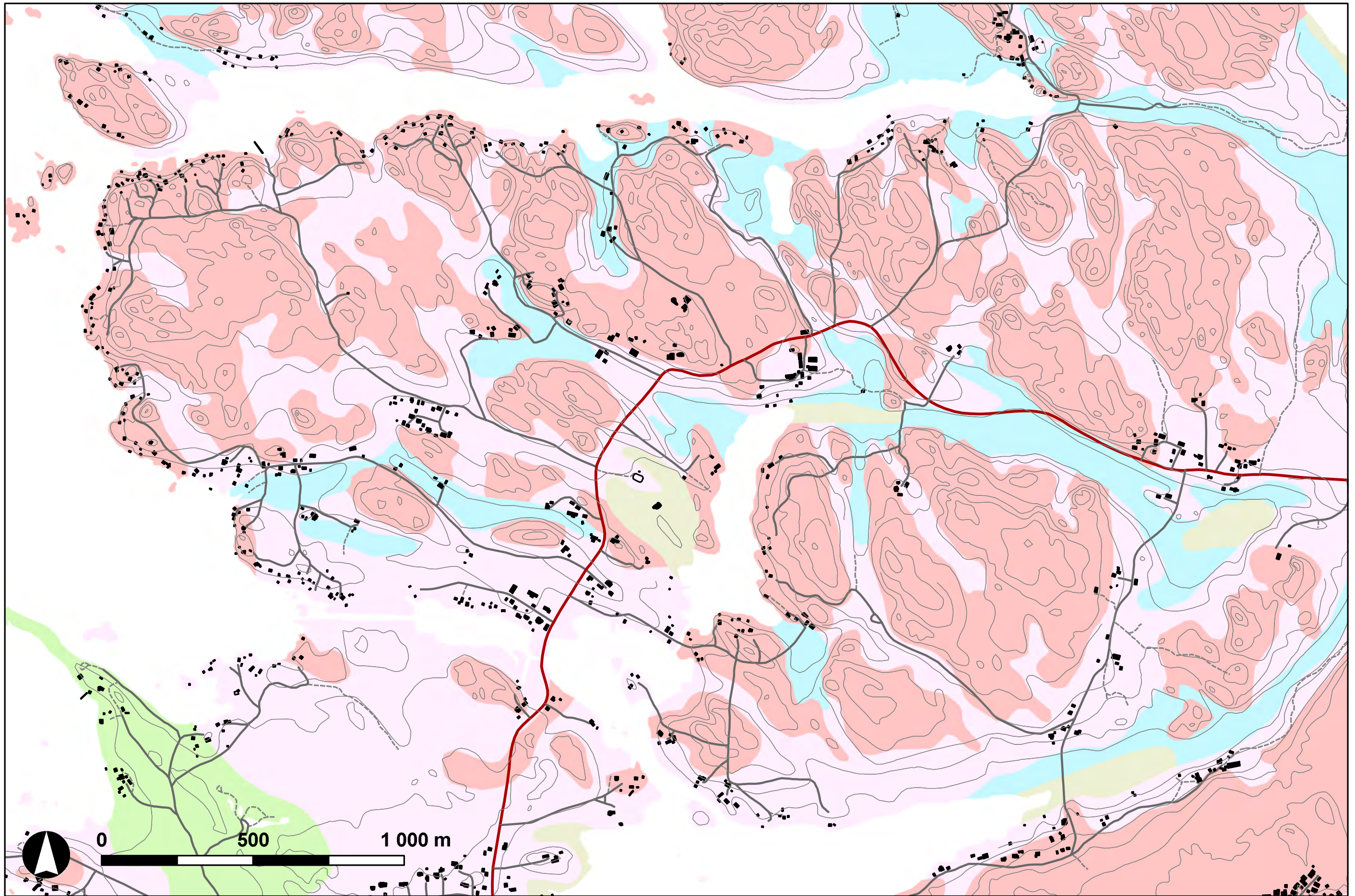
—	korkeussuhteet
■	kallio
■	moreeni
■	sora
■	hiekk
■	karkea hieta
■	hieno hieta
■	hiesu
■	savi
■	rahkaturve
■	saraturve
■	lieju
■	vesi

Haapasaaressa on paljon pitkiä kapeita peltoja, kuten tässä Koivukujantien varessa.

Haapasaaren maasto on loivasti kumpuilevaa.

(maaperätiedot: ©GTK, pohjakartta: ©MML 2012, maastotietokanta muokattuna)

3.5.4 Toiminnallisuus: rakennuskanta, palvelut, virkistys

Haapasaaren rakennuskanta koostuu pääasiassa pientaloista piharakennuksineen. Rannoilla on lähes yksinomaan loma-asutusta, muualla on ympärivuotista asutusta. Alueella on jonkin verran maatalousrakennuksia.

Mustalahden pienvenesatama sijaitsee Otanmaantien päässä. Kylässä on talkoovoimin ylläpidetty luistelukaukalo, leikkipaikka ja laavu.

Mustalahden pienvenesatama.

Haapasaaren leikkipaikka.

Haapasaaren rakennuskanta on vaihtelevan ikäistä. Siellä täällä on vanhempia pihapiirejä.

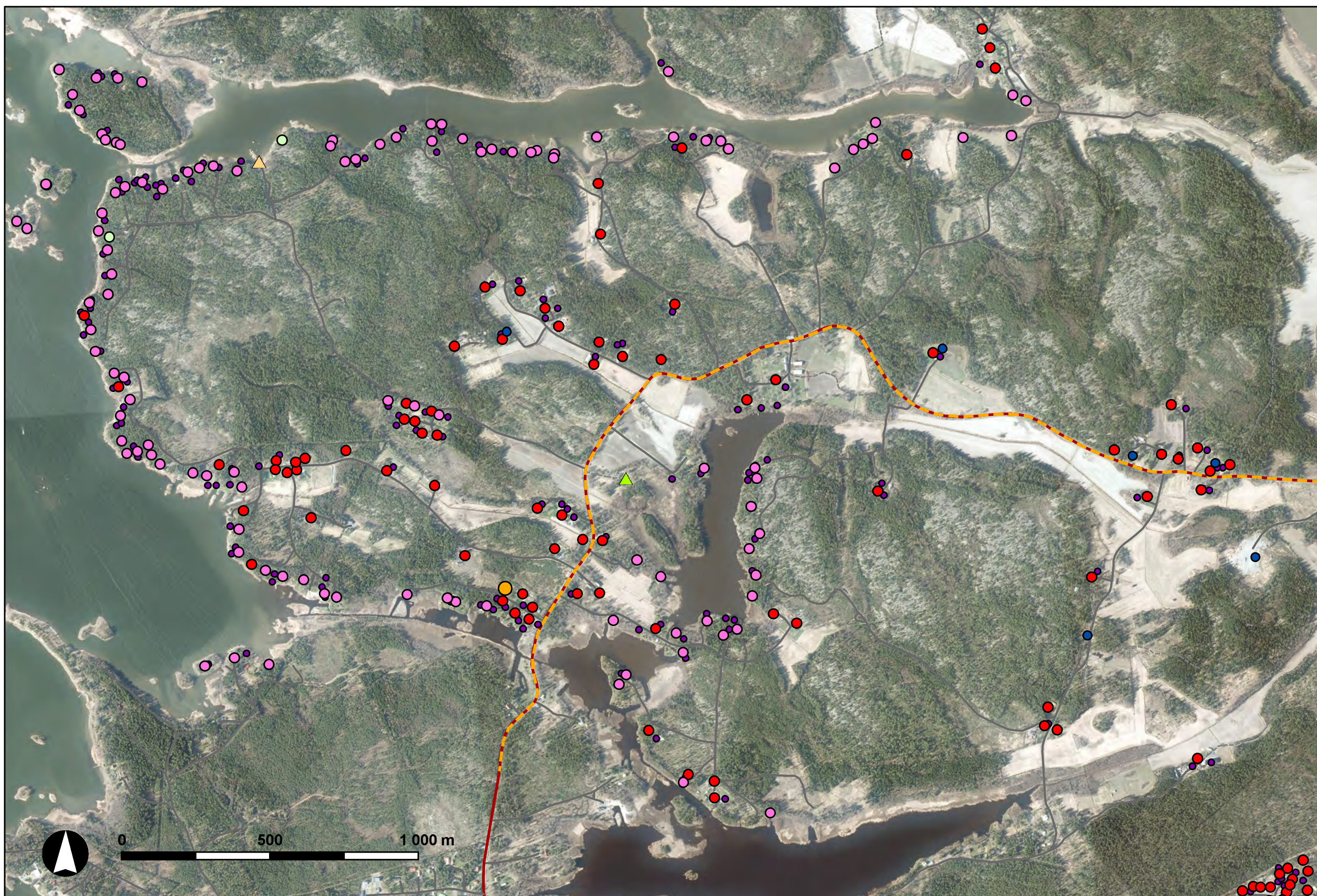

Rantojen loma-asutus on vaihtelevan tyylistä. Metsäiset tontit takaavat yhtenäisen rantaviivan.

TOIMINNOT: RAKENNUKSET JA VIRKISTYS

merkinnät

- virkistystoiminto
- uimaranta
- pienvenesatama
- kuntopolku
- pyöräilyreitti
- hiihtolatu
- opetusrakennus
- kokoontumisrakennus
- myymälärakennus
- majoitusrakennus
- teollisuusrakennus
- maatalousrakennus
- asuinrakennus
- vapaa-ajan asuinrakennus
- sauna, liiteri, vaja tms.

(ilmakuva: ©MML 2012, rakennustiedot, hevostilat, ratsastusreitit, virkistyskohteet: Rauman kaupunki) Rauman kaupungilta saadut rakennus- ja huoneistorekisterin tiedot saattavat olla joiltakin osin päivittämättömiä.

3.5.5 Maiseman arvot ja ongelmakohtat

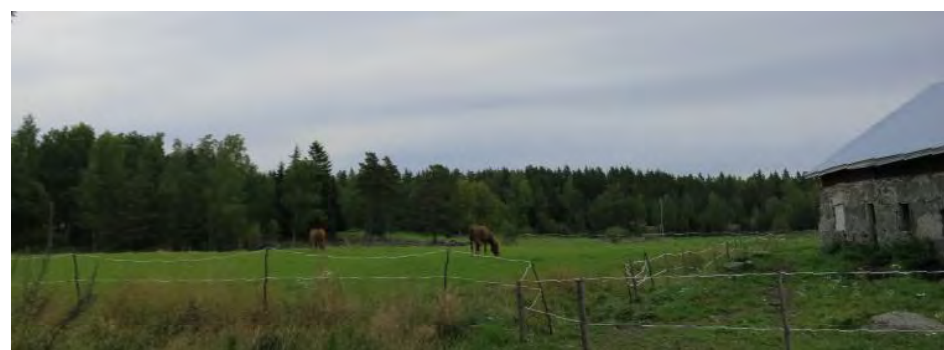
Tässä työssä on pyritty tunnistamaan tarkastelualueiden maiseman vahvuuksia ja ongelmakohtia, jotta ne voidaan huomioida kyläaluetta kehitettäessä. Alla on listattu alueen vahvuuksia ja ongelmakohtia:

Tärkeät ominaispiirteet ja vahvuudet

- Maisema on vaihteleva ja monipuolueinen. Haapasaaren pienipiirteiselle maisemalle ominaista ovat pitkien, kapeiden viljelylaaksojen ja metsäselänteiden vuorottelu sekä kapeat ja suljetut merenlahdet.
- Mutkittileva Haapasaarentie tarjoaa vaihtelevia näkymiä. Kumpuilevaa, maastoa myötäilevää tietä reunustaa vuorotellen suljettu metsä- ja avoin peltonäkymä.
- Alueen pitkä historia ja siitä kertovat piirteet: vanhat peltoalueet ja tielinjaukset. Haapasaarentien linjaus on säilynyt lähes muuttumattomana 1800-luvulta saakka. Nurmentien linjaus on säilynyt osittain muuttumattomana.
- Haapasaaren kartanon kaunis pihapiiri. Tila sijaitsee näkyvällä paikalla tien taitekohdassa laidun- ja viljelymaiden ympäröimänä.
- Meren läheisyys. Haapasaarta ympäröi lähes joka suunnalta merenlahdet.
- Haapasaarentien varressa kasvava kuivien paikkojen kasvillisuus, kuten männyt, katajat ja ketokasvillisuus, ovat alueelle tyypillistä.

Heikkoudet

- Haapasaaresta puuttuu tiivis kyläkeskusta, joka antaisi alueelle tunnistettavuutta ja joka olisi kehitettävissä alueen kohtauspaikaksi.
- Rakennuskanta on vaihtelevantyylistä ja -ikäistä, eikä yhtenäistä kyläkuvaa täten synny.
- Merenläheisyys ei näy kylässä. Potentiaaliset näkymät Haapasaarentieltä viljelyalueiden ylitse Haapasaarenlahdelle ovat rantakasvillisuuden peitossa.

Haapasaaren kartanolla on edelleen hevosia.

3.5.6 Maankäyttösuositukset

Yleisiä maankäyttösuosituksia ja muita kehittämissuhteita kylälle

Uudisrakentaminen

- Pelloille rakentamista on vältettävä.
- Laajoille kalliisille metsäselänteille ei suositella rakentamista.
- Uudisrakentamisen pääpaino kahdelle alueelle: Varttikarinsuntin ja Haapasaaren kartanon väliselle alueelle, peltojen pienilmastollisesti suotuisille pohjoislaidoille, sekä tiiviiseen, Haapasaaren kartanon itäpuolella sijaitsevaan Pitkärannan asumiskeskittymään.
- Uudisrakentamista sijoitettaessa huomioitava tieltä avautuvat näkymät pelloille. Uudisrakentamisella ei tulisi tukkia näkymiä.
- Haapasaaren kartanon vaaliminen – kartanon välittömään läheisyyteen, varsinkin avoimille viljely- ja laidunalueille, ei tule rakentaa.
- Yleispiirteiset ohjeet uudis- ja piharakentamiselle

Maisemanhoito ja luonnon monimuotoisuuden lisääminen

- Näkymät on säilytettävä tieltä viljelyalueille.
- Näkymiä on avattavissa tieltä merenlahdille mahdollisuuksien mukaan.
- Haapasaaren kartanoa ympäröivien laidunalueet on säilytettävä ja pihapiirin avoimen luonteen vaalimista jatkettava. Maisemallisesti erityisen tärkeää on päärakennuksen näkyminen Haapasaarenlahdelle sekä pihapiirin rakennusten näkyminen Sorkanmaantieltä molemmista suunnista lähestyessä.
- Pitkien näkymien avaaminen Sorkanmaantielle raivamalla Haapasaaren kartanon ja Pitkärannan välisen laakson puustoa.
- ELY-keskus on laatinut julkaisun *Maa- ja metsätalouden alueiden monimuotoisuus ja kosteikot. Rauma.*, jossa esitellään suositeltavia toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseen ja suojavyöhykkeiden perustamiseen. Julkaisussa on esitelty suositeltavia toimenpiteitä myös Sorkan osalta.

Kevyt liikenne sekä virkistys- ja matkailupalvelut

- Ulkoilureitistön ja virkistysmahdollisuuksien kehittäminen: tutkittava mahdollisuuksia kehittää virkistysreittejä ranta-alueilla ja mahdollisuutta perustaa uimaranta Haapasaarenlahdelle.
- Sorkanmaantietä on kehitettävä pyöräilijöiden näkökulmasta esimerkiksi perustamalla muutama rauhallinen taukopaikka hyvien näköalojen, kuten merenlahden äärellä tai viljelyalueen laidalle.

Rakennussuojelu sekä rakennusten ja pihojen kunnostaminen:

- Arvokkaimmat rakennuskohteet tulee tunnistaa ja suojella.
- Ohjeet vanhojen rakennusten kunnostamiseksi: eristäminen, värit, julkisivulaudoituksen uusiminen yms.
- Ohjeet piha-alueiden kunnostamiseksi: sopiva kasvillisuus, materiaalit, pihan rajautuminen tiehen yms.

Lista kohteista

Muinaisjäännökset (Museovirasto)

- Laarinkallio; ajoittamaton kivirakenne

Maakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat (Rauman kaupungin, Eriksson arkkitehdit / ELY-keskus)

- Omenapuumaa; rantaniittyä, niittyä, hakamaata

Maakunnallisesti arvokkaat kallioalueet

- Haapasaarenlahti
- Salmenranta

Paikalliset luontokohteet

Mistä lähteet?

MAISEMAN ARVOT

merkinnät

maisemakuulliset arvot

- kylän maisemakuvassa tärkeä peltoalue
- lähimaisemassa tärkeä peltoalue
- taustametsä
- tilaa rajaava metsän reuna
- tärkeä pellon ja rakentamisen raja
- maisemalliset tärkeät metsäsaarekkeet
- kalliojyrkäne
- tärkeä näkymä
- maisemallinen kohokohta

kulttuuriympäristön arvot

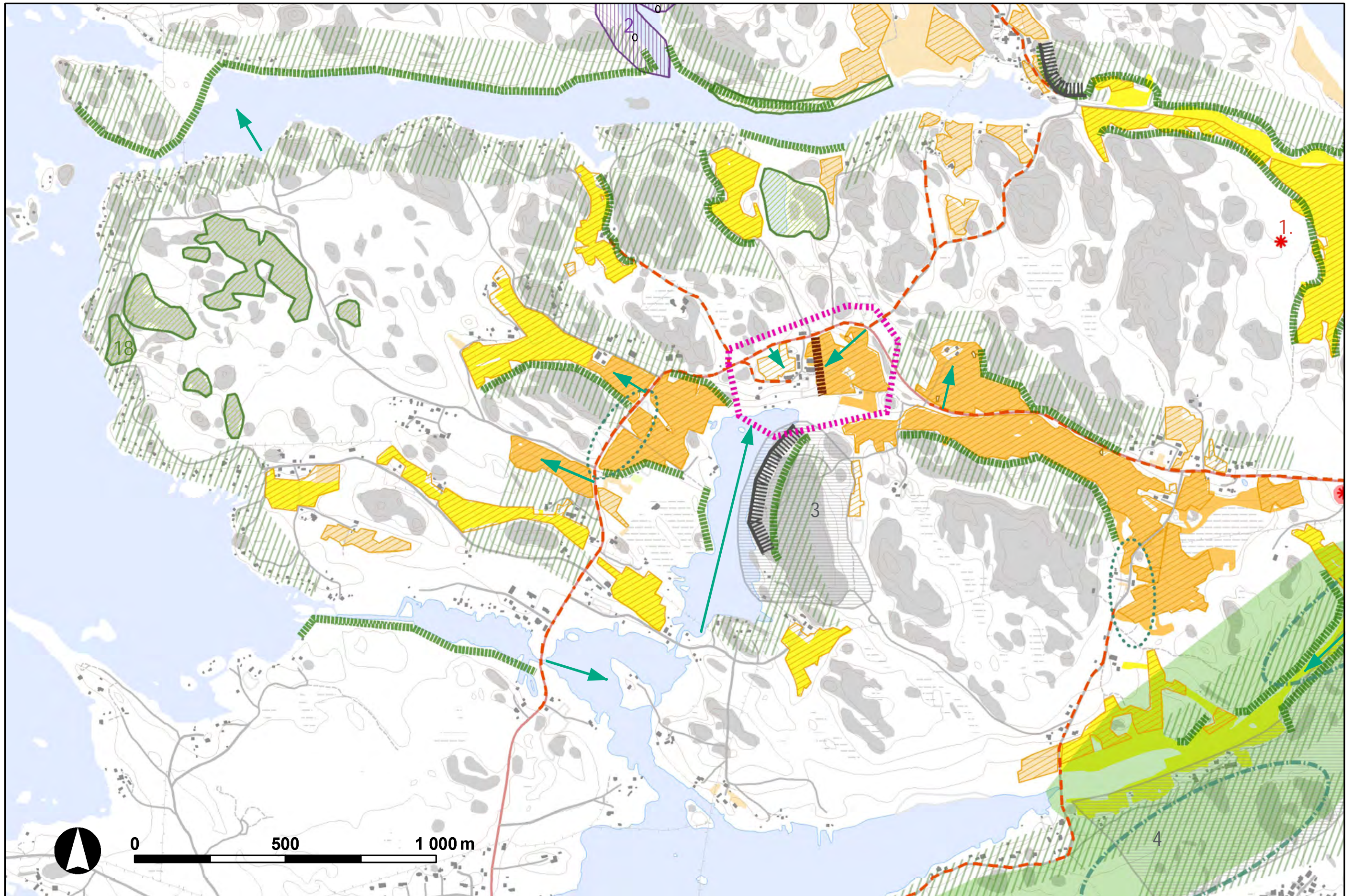
- muinajäännös (Museovirasto)
- muinajäännösalue (Museovirasto)
- historiallinen kylätontti (Satakunnan museo 2012)
- historialliset, säilyneet tielinjaukset (Satakunnan museo 2012)
- isoajan aikaiset edelleen viljelyksessä säilyneet pellot (Satakunnan museo 2012)
- 1900-luvun alun aikaiset edelleen viljelyksessä säilyneet pellot (Satakunnan museo 2012 / WSP Finland)

virkistyselliset arvot

- viherverkoston ydinalueet
- koko kaupungin kannalta tärkeät viheryhteydet
- viherverkoston ydinalueet

luontoarvot

- valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet (OIVA)
- maakunnallisesti arvokkaat kallioalueet (OIVA)
- maakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat (Rauman kaupungin, Eriksson arkkitehdit / ELY-keskus)
- yksityiset luonnonsuojelualueet (OIVA)
- valtiolliset luonnonsuojelualueet (OIVA)
- Natura-alueet (OIVA)
- Muu luontokohteet (Rauman kaupunki)
- liito-orava (Rauman kaupunki)
- putkilokasvit (Rauman kaupunki)
- sammalet, jäkälät, sienet (Rauman kaupunki)

(ilmakuva: ©MML 2012, rakennustiedot, hevostilat, ratsastusreitit, virkistyskohteet: Rauman kaupunki)

Maankäyttösuositukset osa-alueittain

Ensisijaisesti täydennysrakennettavaksi suositeltavat alueet

Osa-alue 1.

Nykytilan kuvaus

- Mustalahdentien ja Koivukujantien tuntumassa sijaitseva alue.
- Pääosin kallioista selännealuetta, jossa kasvaa mäntyvaltaista metsää.
- Rajautuu etelässä kapeaan peltoalueeseen.
- Metsän siimeksessä on joitakin omakotitaloja, varsinkin selänteen eteläreunalla, joista avautuu näkymiä pellolle.
- Etelärinne on ilmansuuntansa ja peltonäkymiensä puolesta houkutteleva rakennuspaikka.

Maankäyttösuositukset

- Alueen täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa.
- Rakentaminen on sijoitettava nauhamaisesti peltojen ja teiden varsille.
- Koivukujantien varressa kasvava koivukujanne on säilytettävä.
- Rakentaminen sovitettava niin, että kallioid säilyvät. Eriytyisen näyttävä on Haapasaarentien rajautuva kallioalue.

Osa-alue 2

Nykytilan kuvaus

- Otanmaantien, Sokertopantien ja niiden varressa olevien kapeiden peltoalueiden tuntumassa sijaitseva alue.
- Havupuuvalltaista sekametsää.
- Jonkun verran omakotitaloasumista Haapasaarentien varressa sekä Otanmaantiestä erkaantuvan Pajutien varressa. Pajutien rakennuskeskittymä on tiheä, yhtenäinen ja pääasiassa jälleenrakentamiskaudelta peräisin oleva.

Maankäyttösuositukset

- Alueen täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa.
- Otanmaantien pohjoispuolella on säästettävä kallioista lakialuetta.

Osa-alue 3

Nykytilan kuvaus

- Sokertopantien, Telkkätien, Hannalantien ja Varttika-

rintien tuntumassa sijaitseva metsäinen alue.

- Rajautuu etelässä merenrantaan ja Verttikarinsunttiin.
- Omakotitaloasutusta on teiden varsilla, rannassa pääosin loma-asutusta. Rakentaminen on tyyliiltään ja iältään vaihtelevaa.
- - Hannalantien ja Telkkätien tuntumassa on pienen peltoalueen laitaan rakentunut viehättävä kylämäinen rakennuskeskittymä. Osa rakennuksista näkyy Senaatinkartassa jo vuodelta 1904.

Maankäyttösuositukset

- Alueen täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa.
- Hannalantien ja Telkkäläntien rakennuskeskittymään rakennettavat uudet rakennukset on sovitettava tyyliiltään ja mittakaavaltaan vanhaan rakennuskantaan. Pihojen tulee olla luonteeltaan avoimia tai puoliavoimia.

Osa-alue 4

Nykytilan kuvaus

- Pitkäranta on Haapasaarentien varressa sijaitseva tiheä rakennuskeskittymä.
- Suurin osa rakennuksista sijaitsee ryhmänä Haapasaarentien pohjoispuolella.
- Haapasaarentien eteläpuoleisilla metsäsaarekkeilla sijaitsee muutama tila.
- Rakentaminen vaihtelevan ikäistä, suuri osa on peräisin jälleenrakentamiskaudelta. Alueella on ollut rakentamista jo Senaatinkartaston laatimisen aikaan 1900-luvun alussa.

Maankäyttösuositukset:

- Alueen täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa.
- Uudisrakentamisen painopiste tulisi olla Haapasaarentien pohjoispuolella.
- Uudisrakentamisen tulee tyyliiltään sopeutua nykyiseen rakentamiseen. Mahdollinen uudisrakentaminen metsäsaarekkeilla tulee sitoa ympäristöönsä puustolla.

Toissijaisesti täydennysrakennettavaksi suositeltavat alueet

Osa-alue 5.

Nykytilan kuvaus

- Majaslahdentien varren alue Haapasaarenlahden etelärannalla. Sijaitsee osittain kapeilla niemikkeillä, joita vesi rajaa kahdelta puolelta, ja joiden välisestä hyvin kapeasta salmesta virtaa vettä Haapasaarenlahteen.
- Rannassa sympaattisen pienimittakaavaista rakentamista, joka on osittain ympärivuotista asutusta ja osittain loma-asutusta. Majaslahdentien päässä on vanha maatila, jonka takana kohoaa maakunnallisesti arvokkaaksi määritelty kallioalue.

Maankäyttösuositukset

- Alueen täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa.
- Rakentaminen tulee sijoittaa pääosin Majaslahdentien pohjoispuolelle.
- Salmen läheisyydessä mahdollinen täydennysrakentaminen tulee olla pienimittakaavaista, jotta istuisi pieni-piirteiseen maisemaan.

Osa-alue 6.

Nykytilan kuvaus

- Nurmentien varressa on vaihtelevan ikäisten rakennusten muodostama harva rakennuskeskittymä.
- Puutarhamaiset, tielle avautuvat pihat.
- Alue rajautuu sekä pohjoisessa että etelässä peltoalueisiin. Rakennukset ovat keskittyneet alueen molempiin päihin peltojen reunoille. Rakennuksista avautuu useimmiten kauniit näkymät pelloille.

Maankäyttösuositukset

- Alueen täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa.
- Aluetta voidaan täydennys rakentaa peltojen laiduille sekä Nurmentien varteen.
- Pihojen käsittelyssä on pyrittävä avoimeen, puutarhamaiseen luonteeseen.

Osa-alue 7.

Nykytilan kuvaus

- Otanmaan ranta-alueet ovat pääosin jyrkät ja monin paikoin kallioiset.
- Rannoilla on nauhamaisesti lomarakentamista, joka on paikoin hyvinkin tiivistä. Rakentaminen on melko pienimittakaavaista ja tyyliiltään hyvin vaihtelevaa.
- Rakentaminen on sijoittunut metsän siimekseen. Kiinteistöjä erottavat metsävyöhykkeet.

Maankäyttösuositukset:

- Jo rakennettuja ranta-alueita voidaan täydennys rakentaa loma-asutuksella. Yhtenäisille rakentamattomille ranta-alueille ei tulisi osoittaa uutta rakentamista.
- Rakentamisen tulisi olla pienimittakaavaista, jotta se voidaan sovittaa voimakkaisiin maastonmuotoisiin.
- Rantarakenteet, kuten laiturit tulee sopeuttaa maastoon.
- Pihapiirien tulee olla puustoista, jotta rakennukset ja ranta- ja piharakenteen sulautuvat metsäiseen taustamaisemaan.

Osa-alue 8.

Nykytilan kuvaus:

- Nurmenlahden luoteisranta.
- Alueella on harvaa, vaihtelevan tyylistä ja ikäistä rakentamista. Osa rakentamisesta on ympärivuotista, osa loma-asutusta. Rannassa sijaitsee kaksi torppaa jo 1900-luvun alussa.
- Ranta on alava ja ruovikkoinen.

Maankäyttösuositukset

- Alueen täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa.

Maisemallisesti arvokkain kokonaisuus -> uudis- ja korjausrakentamisen laatuun kiinnitettävä erityistä huomiota

Nykytilan kuvaus:

- Haapasaaren kartano ja sen ympäristö muodostaa kylän kulttuurihistoriallisesti merkittävimmän kokonaisuuden.
- Säilyneen rakennuskannan lisäksi arvokasta on:
- Kartanon pihapiiriä ympäröivät laidun- ja viljelyalueet, joiden keskipisteenä pihapiiri on.
- Kartanon luoteispuolella on Haapasaarentiehen rajautuva pieni laidunalue avokallioineen, hedelmäpuineen ja aitoineen.
- Kartanonäkymät yli Haapasaarenlahden.
- Kartanon hevosiin liittyvä elinkeinotoiminta muodostaa jatkumon kartanon historiaan.
- Pihapiirin läpi kulkeva vanha tielinjaus.

Maankäyttösuositukset:

- Aluetta tulee kehittää kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen sallimissa rajoissa.
- Alue tulee säilyttää pääasiassa täydennysrakentamisen ulkopuolella.
- Korjausrakentaminen pitää tapahtua vanhan rakennuskannan ehdoilla.
- Uudis- ja korjausrakentamisen sijoittumiseen, mitoitukseen ja tyyliin on kiinnitettävä erityistä huomiota.
- Uutta rakentamista ei tule sijoittaa viljely- tai laidunalueille. Huomiota tulee kiinnittää näkyisiin pihapiirille Haapasaarentien molemmista suunnista sekä Haapasaarenlahdelta.

Alueet, joille ei suositella rakentamista

- Alueen maisemakuvan kannalta tärkeät peltoalueet ja metsäselänteet
- Maakunnallisesti arvokkaat kallioalueet
- Paikalliset luontokohteet
- Rakentamattomat ranta-alueet.

Maankäyttösuositukset:

- Suositellaan säilyttämään rakentamiselta.
- Mahdollisia maankäytön muutoksia suunniteltaessa kallio- ja luontoalueille, tulee tapauskohtaisesti selvittää alueiden arvot ja mahdolliset suojeluperusteet.

Alueet, joille ei tule osoittaa rakentamista (lain säädännön piirissä olevat alueet)

- Muinaisjäännösalueet

Haapasaarenlahden rannat ovat osittain kallioiset. Vastarannalla kohoaa maakunnallisesti arvokas kallioalue.

Metsäsaarekkeet rytmittävät Nurmentien viljelyalueita. Näkymä Pitkärannalta.

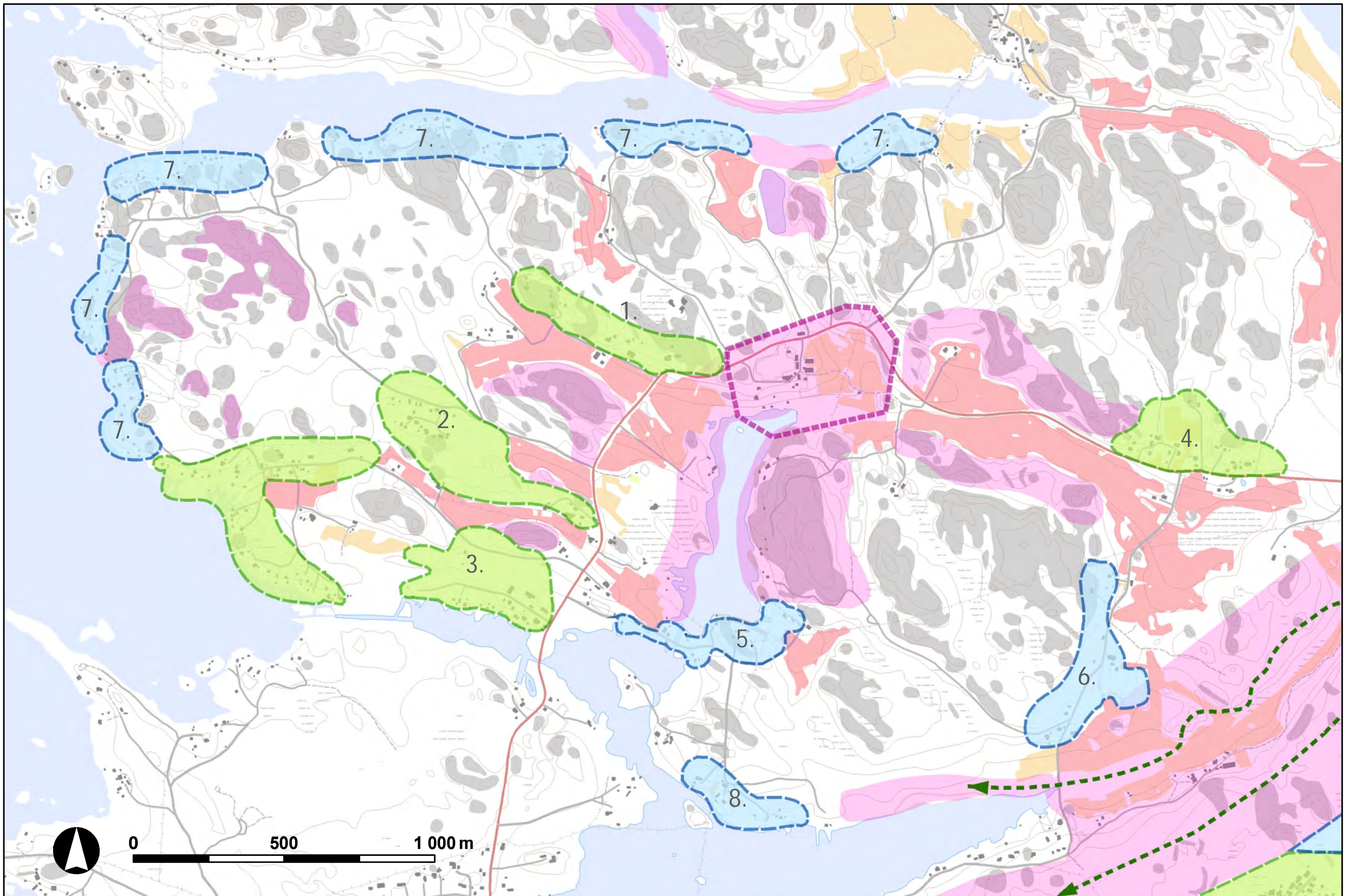
MAISEMALLISET MAANKÄYTTÖ- SUOSITUKSET

merkinnät

-
ensisijaisesti täydennysrakennettavaksi
suositeltava alue
-
toissijaisesti täydennysrakennettavaksi
suositeltava alue
-
maisemallisesti arvokkain kokonaisuus
(uudis ja korjausrakentamisen laatuun
kiinnitettävä erityistä huomiota)
-
alue, jolle ei suositella rakentamista
(maisemallisesti tärkeät alueet)
-
alue, jolle ei tule osoittaa rakentamista
(lain säädännön piirissä olevat alueet,
ks. maiseman arvot 2. 29)
-
alueelliset viheryhteydet
-
viherverkoston kohokohta

Haapasaarenkartanoa ympäröivät laidun- ja viljelyalueet ovat maisemakuvan kannalta erittäin tärkeitä. Näkymä Haapasaarentieltä kohti kartanoa.

(pohjakartta: ©MML 2012, maastotietokanta muokattuna)

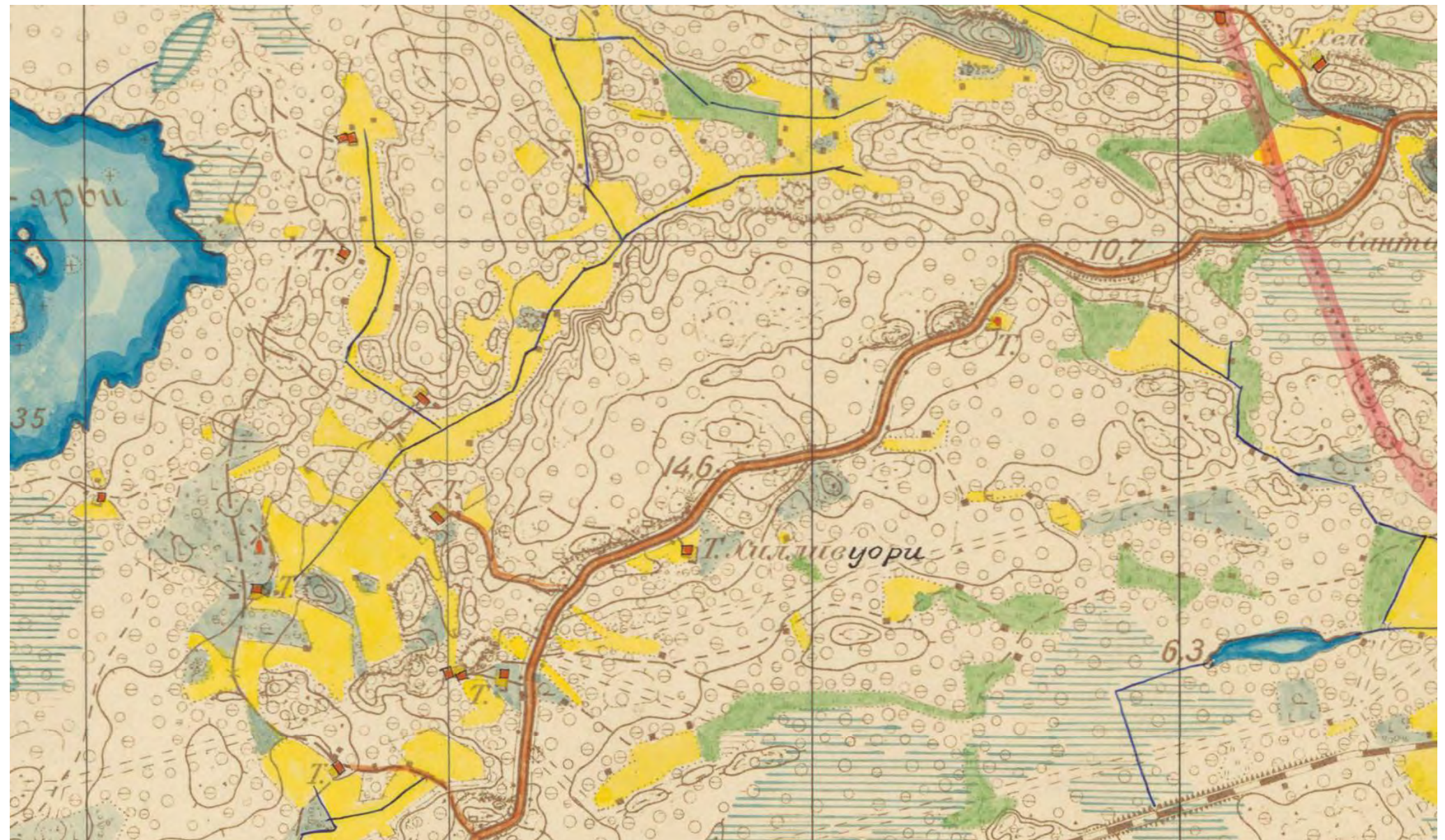
3.6 TIILIVUORI

3.6.1 Alueen historiaa

Tiilivuoren alue Kaarojärven itäpuolella oli osa Sorkan kylään. Sorkan kylän alueella vuosina 1783-1788 suoritetun isojaon aikana Tiilivuoren alue oli vielä asuttamaton. Nykyiset pellot noudattavat melko tarkasti isojaon aikaisia niittyjä, lukuun ottamatta Hiuknummenojan länsiosaa, joka jo silloin oli viljeltyä. Alueen tiestö oli jo pitkälti olemassa 1700-luvun loppupuolella. Etelä-pohjoissuunnassa kulki tie, jonka linjausta noudattaa tänä päivänä osittain Taka-alhontie, osittain Tervahovintie ja osittain Latumajan reitin ulkoilureitti. Alueen pohjoispuolella kulkeva Sorkanmaantie oli myös olemassa. Vt 8:an rinnalla kulkeva Tiilivuorentie on osa historiallista Pohjanlahden rantatietä (Satakunnan museo 2012). Myöhäiskeskialjasta länsirannikkoa pitkin kulkenut Pohjanlahden rantatie toimi kulkureittinä ja postitienä, jatkuen Pohjanlahden ympäri Ruotsin eteläosiin saakka (Lähtenmäki, Häyrynen).

1900-luvulle tultaessa Tiilivuoren alueelle oli syntynyt tiloja, joista osa oli torppia tai mäkitupia. Entiset niityt oli tähän mennessä pääosin otettu viljelykseen. Kaikki alueen tärkeät tielinjaukset olivat myös jo tällöin olemassa.

Vielä 1960-luvulla alue on selvästi tätä päivää harvemmin asuttua, lukuun ottamatta Tiilivuorentietä, jonka varrelle oli jo syntynyt jonkun verran pientaloasutusta. Tällöin Vt 8 oli jo olemassa. Rakentaminen lisääntyi vähitellen vuosikymmenien aikana, muodostaen tämän päivän maaseutumaisen pientalokeskittymän.

OTE SENAATINKARTASTOSTA 1903 (Vakka-arkistitietokanta)

3.6.2 Maaperä ja topografia

Tiilivuoren maaperä ja topografia on pienipiirteistä. Alue koostuu moreeni- ja kallioaselänteistä ja niiden väliin lajittuneista hienommista maa-aineksista, pääasiassa savesta, mutta myös hiekasta ja liejuesta. Tarkennusalueen eteläosassa on myös maaston matalissa kohdissa moreenia. Alueen pohjoispuolella kulkee pitkä itä-länsisuuntainen Hiuknummenojan jokilaakso.

Alue rajautuu lännessä Kaarojärveen.

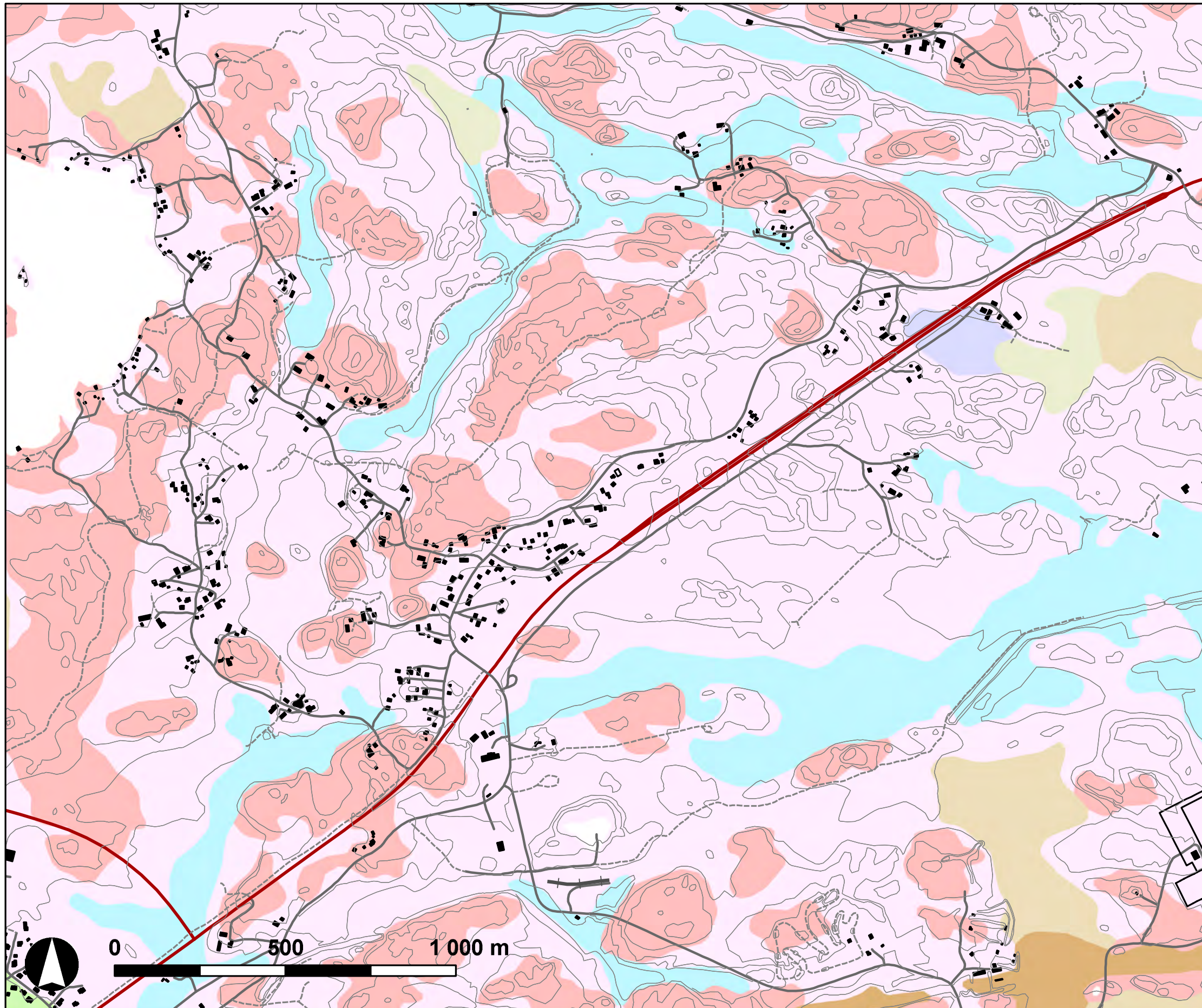
Taka-alhontien varren vanhaa rakennuskantaa.

MAAPERÄ

merkinnät

- korkeussuhteet
- kallio
- moreeni
- sora
- hiekka
- karkea hieta
- hieno hieta
- hiesu
- savi
- rahkaturve
- saraturve
- lieju
- vesi

(maaperätiedot: ©GTK, pohjakartta: ©MML 2012, maastotietokanta muokattuna)

3.6.3 Alueen rakenne ja maisemakuva

Tiilivuoressa rakentaminen on nauhamaista ja sijoittuu moreeniselänteitä pitkin kulkevien teiden varsille. Rakentaminen on vaihtelevan ikäistä ja tyylistä. Teiltä avautuu näkymiä pelloille ja usein rakennukset sijaitsevat peltojen laidoilla. Tiilivuoren rakentaminen ajoittuu pääosin 1900-luvun jälkipuoliskolle, eikä alueella ole kyläkeskustaa. Pääasiassa rakentaminen on harvahkoa ja maaseutumaista, mutta Tiilivuorentiellä rakentaminen tiivistyy lähes kaupunkitaajamaksi.

Maaston alavimmat kohdat ovat pääasiassa peltoina. Viljelyalueet ovat pienialaisia ja niitä pirstovat pienet metsäsaarekkeet. Pitkiä näkymiä viljelylaaksoja pitkin ei näin ollen pääse syntymään. Poikkeuksen muodostaa alueen pohjoispuolella sijaitsevaa Hiuknummenojanlaaksoa.

3.6.4 Toiminnallisuus: rakennuskanta, palvelut, virkistys

Alueen rakennuskanta koostuu pääasiassa pientaloista piharakennuksineen sekä Kaaronjärven rannalla sijaitsevasta loma-asutuksesta. Rakennus- ja huoneistorekisterin mukaan Tiilivuoressa on muutamia teollisuusrakennuksia.

Virkistystä palvelevia rakennuksia ja alueita on kylässä jonkin verran. Alueen halki kulkee Latumajan reitti, joka päättyy Latumajalle. Latumajassa toimii Rauman Ladun ylläpitämä talvikahvila ja Latumajan pihassa on grillikota. Kaarojärven itärannalla on kaksi uimapaikkaa. Toinen on vastikään talkoovoimin kunnostettu, ja siinä on laavu ja pukukoppi. Se toimii myös Latumajan reitin taukopaikkana.

Tiilivuoren maisema on mosaiikkimaista peltojen ja metsäalueiden vuorottelua.

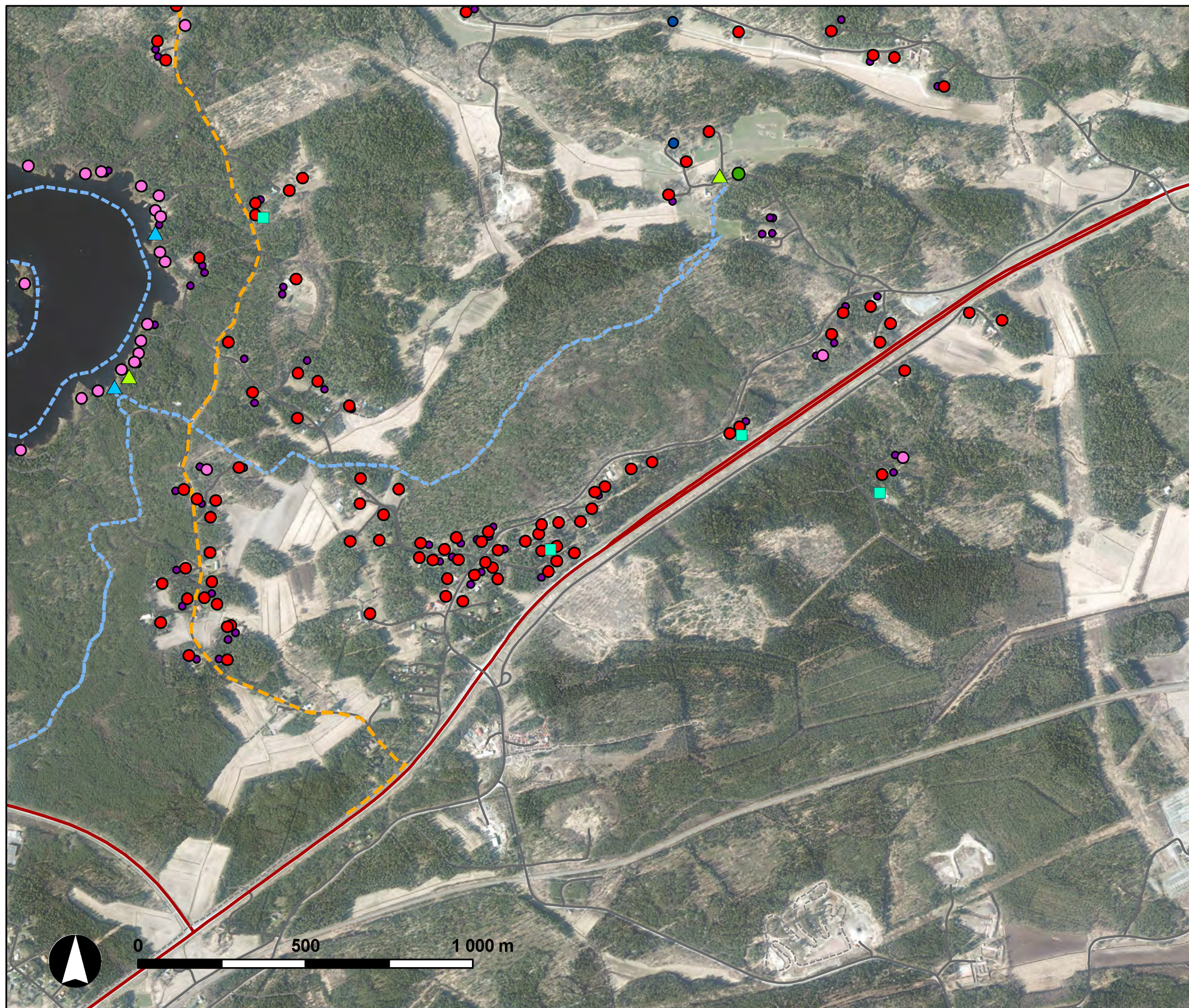
Tiilivuoressa rakentaminen sijoittuu usein peltojen reunoille.

Latumajanreitin opastusta Kaarojärven laavulla.

Kaarojärven rannassa on peini hiekkaranta ja laavu.

TOIMINNOT: RAKENNUKSET JA VIRKISTYS

merkinnät

- ▲ virkistystoiminto
- ▲ uimaranta
- ▲ pienvenesatama
- kuntopolku
- pyöräilyreitti
- hiihtolatu
- opetusrakennus
- kokoontumisrakennus
- myymälärakennus
- majoitusrakennus
- teollisuusrakennus
- maatalousrakennus
- asuinrakennus
- vapaa-ajan asuinrakennus
- sauna, liiteri, vaja tms.

(ilmakuva: ©MML 2012, rakennustiedot, hevostilat, ratsastusreitit, virkistyskohteet: Rauman kaupunki) Rauman kaupungilta saadut rakennus- ja huoneistorekisterin tiedot saattavat olla joiltakin osin päivittämättömiä.

3.6.5 Maiseman vahvuudet ja ongelmakohdat

Tässä työssä on pyritty tunnistamaan tarkastelualueiden maiseman vahvuuksia ja ongelmakohtia, jotta ne voidaan huomioida tarkastelualueita kehitettäessä. Alla on listattu alueen vahvuuksia ja ongelmakohtia:

Tärkeät ominaispiirteet ja vahvuudet

- Alueella on pitkä historia ja siitä kertovat piirteet: vanhat peltoalueet ja tielinjaukset. Mutkittelevat hiekkatiet luovat maaseutumaisesta tunnelmaa.
- Maisemakuva on varsin vaihteleva. Maiseman monimuotoisuus on alueen ominaispiirre ja vahvuus: pienet rakennusryhmät ja pihapiirit vuorottelevat pienten peltojen ja metsäalueiden kanssa.
- Vaikka peltoalueet ovat pieniä, ovat ne hyvin säilyneet viljelyksessä.
- Rakentaminen on sovitettu hyvin maisemaan. Huolimatta rakennuskannan nuoresta iästä rakentaminen on sijoitettu kauniisti maastoon ja pihapiirit ovat vehreitä ja yhdistyvät hienosti ympäristöönsä.
- Hyvät ulkoilu- ja virkistysmahdollisuudet: Kaaronjärvi uimarantoineen ja Latumajan ulkoilureitti.

Ongelmakohdat

- Alueelta puuttuu tiivis kyläkeskusta, joka antaisi alueelle tunnistettavuutta ja joka olisi kehitettävissä alueen kohtauspaikaksi.
- Maiseman pienpiirteisyydestä ja rakentamisen hajanaisuudesta johtuen aluetta on vaikeasti hahmotettavissa.
- Alueen itäpuolella kulkeva VT 8 aiheuttaa meluhaittaa.

3.6.6 Maankäyttösuositukset

Yleisiä maankäyttösuosituksia ja muita kehittämissuhteita kylälle

Uudisrakentaminen

- Pelloille rakentamista on vältettävä.
- Uudisrakentaminen tulee suunnitella olemassa olevan rakentamisen yhteyteen. Aluerakenteen hajauttamista on vältettävä entisestään.
- Uudisrakentamista sijoitettaessa on huomioitava tieltä avautuvat näkymät pelloille. Tiilivuorelle on tyypillistä rakennusryhmien, peltojen ja metsäalueiden vuorottelu. Näkymiä tieltä pelloille ei saa tukkia rakentamisella.
- Uudisrakentamisen sijoittelussa on huomioitava virkistys- ja luonnon viheryhteystarpeet koko kaupungin mittakaavassa. Kaarojärvellä ja sitä ympäröivillä metsäalueilla on tärkeä asema Rauman viherverkostossa (Rauman kaupunki, WSP Finland 2013).
- Kaarojärven rannalle ei suositella lisärakentamista. Kaarojärvellä on suuri virkistysarvo: Rauman keskustasta vesistöjen saavutettavuus on yleisesti ottaen hankalaa, mutta Kaarojärvi sijaitsee lähellä keskustaa tärkeän virkistysreitillä varrella.
- Ohjeet uudis- ja piharakentamiselle.

Kevyt liikenne sekä virkistys- ja matkailupalvelu

- Latumajan reitin edellytykset kesäkäyttöön parannettava: reitin alustan ja opastuksen parantaminen.
- Tutkittavat mahdollisuudet virkistysreitille Tiilivuoren ja Kaaron välillä. Reitti palvelisi erityisesti koululaisia.

Rakennussuojelu sekä rakennusten ja pihojen kunnostaminen

- Arvokkaimpien rakennuskohteiden tunnistaminen ja suojeleminen.
- Ohjeet vanhojen rakennusten kunnostamiseksi.
- Ohjeet piha-alueiden kunnostamiseksi.

Lista kohteista

Muinaisjäännekohteet (Museovirasto)

1. Valkiavaha; historiallinen rajamerkki
2. Impivaara; varhaismetallikautinen kivirakenne
3. Uola; pronssikautinen hautapaikka
4. Uola 2.; pronssikautinen hautapaikka

Maakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat (Rauman kaupungin, Eriksson arkkitehdit / ELY-keskus)

5. Rauman Ladun majan kalliokedot; kallioketo, hakamaa, niitty

Natura-alueet

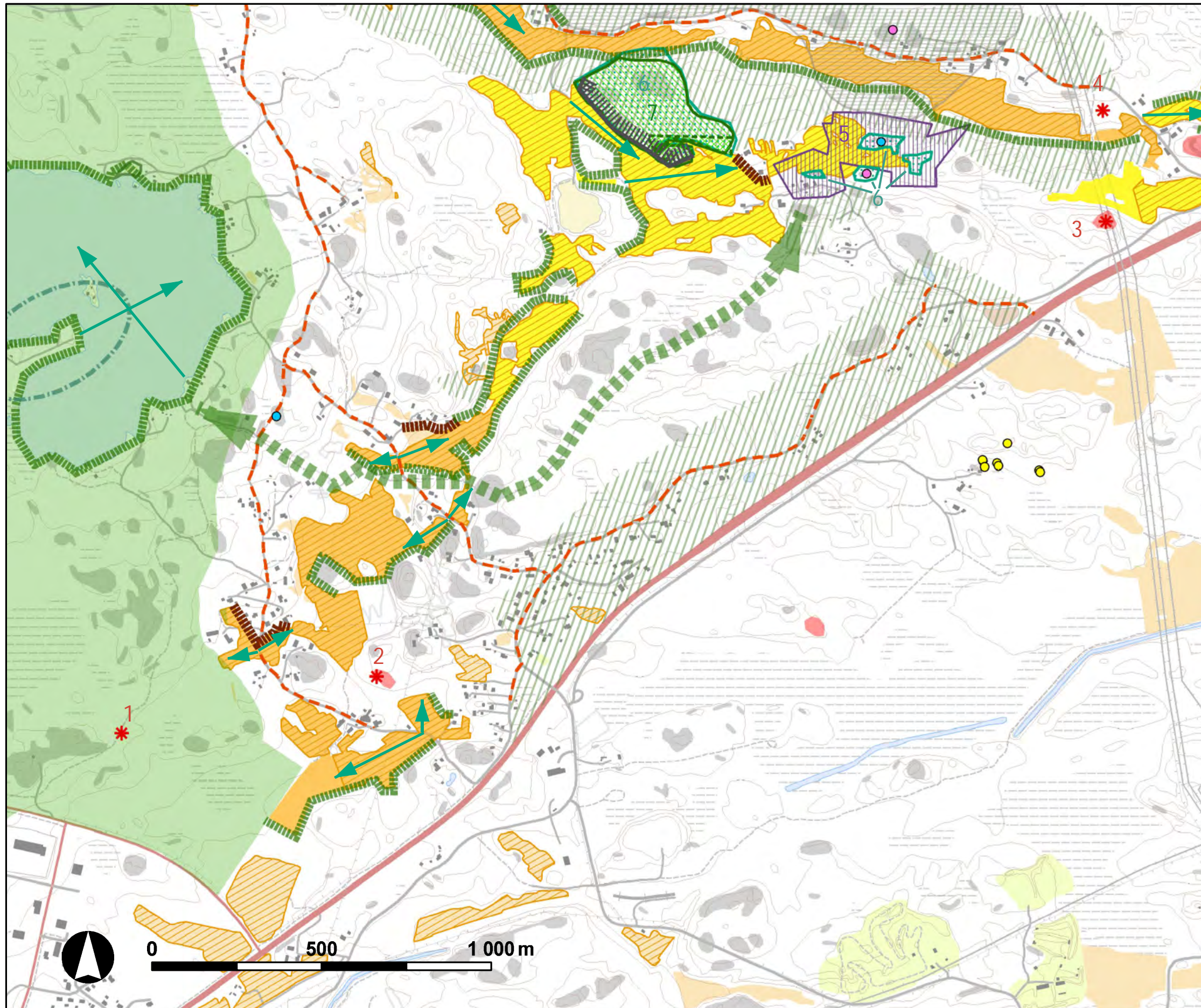
6. Rauman diabaasialue (Mäentaustan alue)

Luonnonsuojelualueet (valtiolliset ja yksityiset)

7. Mäentaustan lehto lehto

Tiilivuorella rakentaminen sijoittuu usein peltojen reunoille. Kuva Kolhantieltä.

MAISEMAN ARVOT

merkinnät

maisemakuvalliset arvot

- kylän maisemakuvassa tärkeä peltoalue
- lähimaisemassa tärkeä peltoalue
- taustametsä
- tilaa rajaava metsän reuna
- tärkeä pellon ja rakentamisen raja
- maisemallisesti tärkeät metsäsaarekkeet
- kalliojyrkäne
- tärkeä näkymä
- maisemallinen kohokohta

kulttuuriympäristön arvot

- muinaisjäännös (Museovirasto)
- muinaisjäännösalue (Museovirasto)
- historiallinen kylätontti (Satakunnan museo 2012)
- historialliset, säilyneet tielinjaukset (Satakunnan museo 2012)
- isoajan aikaiset edelleen viljelyksessä säilyneet pellot (Satakunnan museo 2012)
- 1900-luvun alun aikaiset edelleen viljelyksessä säilyneet pellot (Satakunnan museo 2012 / WSP Finland)

viriktykselliset arvot

- vihverkoston ydinalueet
- koko kaupungin kannalta tärkeät viheryhteydet
- vihverkoston ydinalueet

luontoarvot

- valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet (OIVA)
- maakunnallisesti arvokkaat kallioalueet (OIVA)
- maakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat (Rauman kaupungin, Eriksson arkkitehdit / ELY-keskus)
- yksityiset luonnonsuojelualueet (OIVA)
- valtiolliset luonnonsuojelualueet (OIVA)
- Natura-alueet (OIVA)
- Muu luontokohde (Rauman kaupunki)
- liito-orava (Rauman kaupunki)
- putkilokasvit (Rauman kaupunki)
- sammat, jäkälät, sienet (Rauman kaupunki)

(ilmakuva: ©MML 2012, rakennustiedot, hevostilat, ratsastusreitit, virkistyskohteet: Rauman kaupunki)

Maankäyttösuositukset osa-alueittain

Ensisijaisesti täydennysrakennettavaksi suositeltavat alueet

Osa-alue 1.

Nykytilan kuvaus

- Kolhantien tuntumassa, mutkittelevia peltoja ympäröivillä metsäalueilla sijaitsee muutama pihapiiri toisistaan erillään. Rakennukset ovat tyyliään ja iältään vaihtelevia.
- Alueen pihapiireistä noin puolet sijaitsee peltojen reunoilla, niin että luonteeltaan avoimesta pihapiiristä avautuu näkymät viljelymaisemaan. Loput pihapiireistä ovat metsän ympäröimiä.
- Kolhantie kulkee viehättävän vanhan pihapiirin läpi, johon kuuluu useita ulkorakennuksia.
- Alueella on kuusivaltaista metsää.

Maankäyttösuositukset

- Alueen täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa.
- Erityisen hyviä rakennuspaikkoja ovat eteläisille peltoalueille suuntautuvat moreenialueet.

Osa-alue 2.

Nykytilan kuvaus

- Kolhantien ja Vahelantien risteuksen tuntumassa sijaitseva rakennuskeskittymä.
- Pihapiirit ovat sijoittuneet rykelmänä Kolhantien, Koivuhovintien ja Tervahovintien läheisyyteen tai varteen.
- Suurin osa pihapiireistä sijaitsee peltoalueiden reunoilla, niin että niiltä avautuu näkymiä pelloille.
- Etelästä saavuttaessa pihapiirit muodostavat viehättävän monimuotoisen rakennusrintaman pellon laidalle.
- Eri-ikäisiä ja tyyliä rakennuksia.

Maankäyttösuositukset

- Alueen täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa.
- Luontevia täydennysrakentamisaikoja löytyy varsinkin Kolhantien ja Tervaholvintien varrelta.
- Alueen pohjoispuolella kulkee Latumajan reitti. Uudisrakentamista ei tule ulottaa lähelle reittiä, vaan reitin lähiympäristö tulee säilyä metsäisenä.

Osa-alue 3.

Nykytilan kuvaus

- Taka-alhontien varteen on sijoittunut harvahko rakennuskeskittymä.
- Pihapiirit sijaitsevat pääosin toisista erillään, sekametsän ympäröimänä.
- Taka-alhontien ilme on metsäinen.
- Alueen sisällä muutamia pienialaisia peltotilkkuja, joista ainakin Taka-alhontien pohjoispuoleiset ovat kotitarveviljelyksessä ja hahmottuvat osaksi pihapiirejä.

Maankäyttösuositukset:

- Alueen täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa.
- Aluetta voidaan täydennys rakentaa Taka-alhontien varteen.
- Pienet peltotilkut voidaan ottaa osaksi pihapiirejä.

Osa-alue 4.

Nykytilan kuvaus:

- Pienten peltojen ympäröimä metsäsaareke, jonka kaakkoisreunalla sijaitsee kaksi pihapiiriä. Metsäsaarekkeen läpi kulkee Taka-alhontie.
- Toinen pihapiireistä vanha maatila, jonka rakennuskanta viehättävä ja jonka pihapiiri avautuu viljelymaisemaan.

Maankäyttösuositukset:

- Alueen täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa.
- Alueelta on löydettävissä muutama rakennuspaikka. Maisemallisesti erityisen houkutteleva on tien eteläpuoleinen alue, joka rajautuu etelässä peltoalueeseen.
- Alueen pohjoispuolelta kulkee Latumajan reitti. Uudisrakentamista ei tule ulottaa reitin lähelle, vaan reitin lähiympäristö tulee säilyttää metsäisenä.

Osa-alue 5.

Nykytilan kuvaus:

- Taka-alhontien eteläpäässä sijaitsee nauhamainen, tien varteen kehittynyt rakennuskeskittymä.
- Rakennuskanta on pääasiassa nuorta: viime vuosikymmenille ajoittuvaa.
- Rakentaminen on keskittynyt tien eteläpäätyyn.

Maankäyttösuositukset:

- Alueen täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa.
- Alueelta on löydettävissä muutama rakennuspaikka Taka-alhontien varrelta.

Toissijaisesti täydennysrakennettavaksi suositeltavat alueet

Osa-alue 6.

Nykytilan kuvaus:

- Nauhamaisesti Tiilivuorentien varteen on kehittynyt, paikoin tiivistä omakotitalorakentamista.
- Rakennuskanta on vaihtelevan ikäistä.
- Tiilivuorentienpohjoispuolen laajahko rakentamaton metsäselänne, jonka yli Latumajan reitti kulkee. Rakentamista on pääasiassa Tiilivuorentien eteläpuolella Tiilivuorentien pohjoispuolella pääasiassa rakentamaton.
- Alueen kaakkoispuolelle sijoittuva Vt8 aiheuttaa jonkin verran meluhaittaa.

Maankäyttösuositukset:

- Alueen täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa, mutta VT 8:an aiheuttaman meluhaitan takia alue ei ole ensisijaista täydennysrakentamisaluetta.
- Tien pohjoispuolelle voidaan tien varteen nauhamaisesti osoittaa omakotitaloja. On kuitenkin huolehdittava viheryhteyksistä Tiilivuorentien länsipuolen virkistysarvoja omaavalle metsäselänteelle.
- Tiiviillä esikaupunkimaisella alueella on kiinnitettävä huomiota täydennysrakentamisen laatuun, pihojen luonteeseen sekä pihojen rajautumiseen tiehen. Näin vältetään epäyhtenäistä levotonta ilmettä.
- VT 8:an läheisyydessä on säilytettävä metsäinen reuna-vyöhyke näköesteenä ja melusuoja.

Alueet, joille ei suositella rakentamista

- Maisemakuvan kannalta tärkeät peltoalueet ja metsäselänteet.
- Virkistyskäytön kannalta arvokkaat, Kaaronjärven ranta-alueet.
- Virkistyskäytön kannalta arvokas, Latumajan reitti ja sen ympäristö.
- Maakunnallisesti arvokkaat kallioalueet.
- Maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat.
- Paikalliset luontokohteet

Maankäyttösuositukset:

- Suositellaan säilyttämään rakentamiselta.
- Mahdollisia maankäytön muutoksia suunniteltaessa kallio- ja luontoalueille, tulee tapauskohtaisesti selvittää alueiden arvot ja mahdolliset suojeluperusteet.

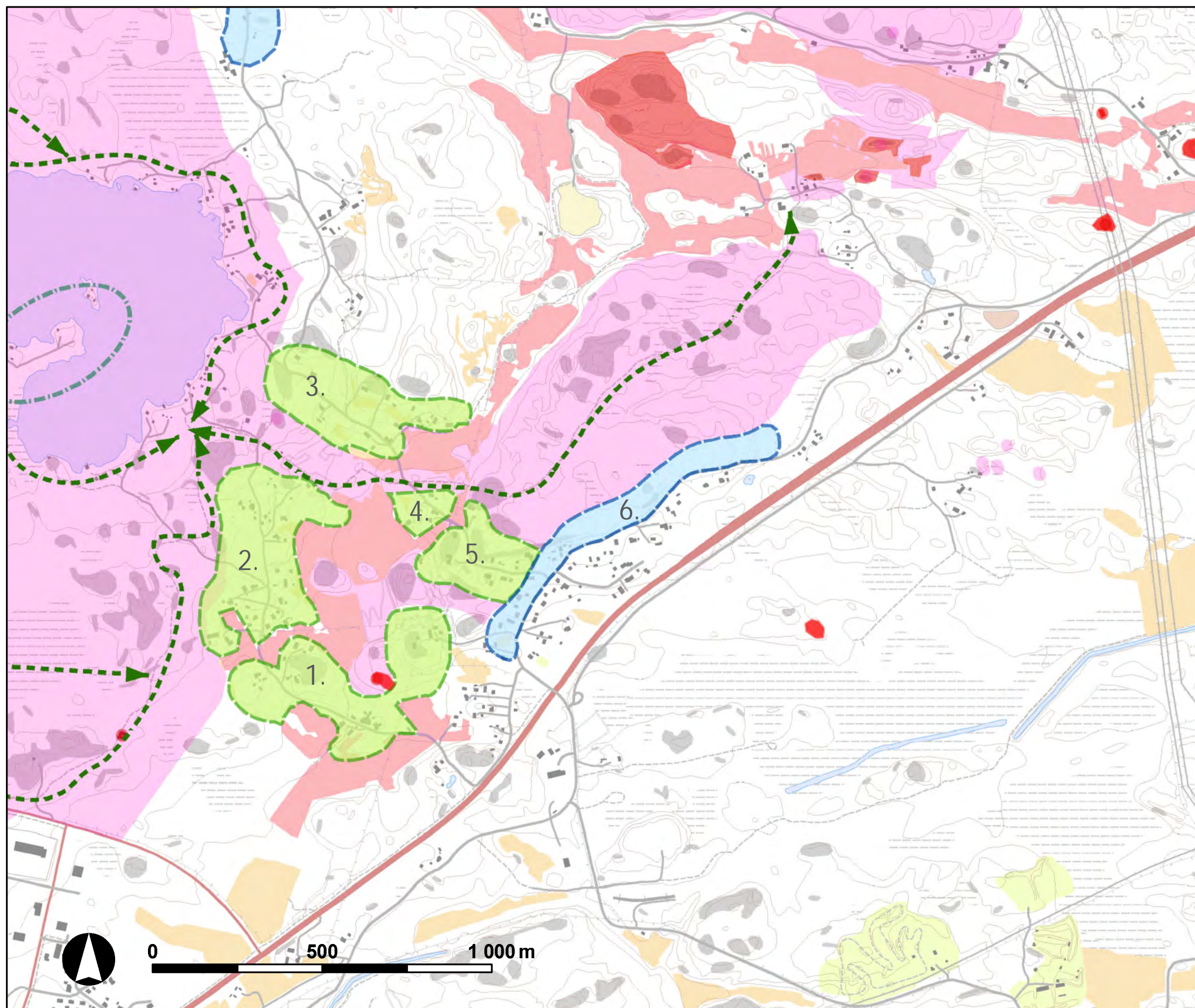
Alueet, joille ei tule osoittaa rakentamista (lain säädännön piirissä olevat alueet)

- Muinaisjäännösalueet
- Luonnonsuojelualueet
- Natura-alueet

MAISEMALLISET MAANKÄYTTÖ- SUOSITUKSET

merkinnät

- ensisijaisesti täydennysrakennettavaksi suositeltava alue
- toissijaisesti täydennysrakennettavaksi suositeltava alue
- maisemallisesti arvokain kokonaisuus (uudis ja korjausrakentamisen laatuun kiinnitettävä erityistä huomiota)
- alue, jolle ei suositella rakentamista (maisemallisesti tärkeät alueet)
- alue, jolle ei tule osoittaa rakentamista (lain säädännön piirissä olevat alueet, ks. maiseman arvot 2. 29)
- alueelliset viheryhteydet
- viherverkoston kohokohta

(pohjakartta: ©MML 2012, maastotietokanta muokattuna)

3.7 KAARO

3.7.1 Alueen historiaa

Kaaron alue on kuulunut Sorkan kylään. Alue oli pitkään asuttamatonta. Vuoden 1783 isojakokartassa alue on vielä pääasiassa metsää ja pienemmissä määrin laidun- aluetta. Alueen halki kulki pohjois-eteläsuunnassa tie, joka välillä haarautui kahtia, ja jonka itäpuoleinen osa suurin piirtein noudatti Sorkanmaantien nykyistä linja- usta. Läntinen tielinjaus oli olemassa vielä 1980_luvulla, mutta on sittemmin hävinnyt. Näiden teiden varrella si- jaitsi isojaon aikaan laidunalueita. Kaarojärven länsiran- nalla sijaitsi joitain laidunalueita. Nurmenlahden ja Myl- lysalmen ympäristö oli laidunmaana.

Senaatinkartassa vuodelta 1903 alueella on jo harvaa asutusta. Tällöin Sorkan maantien varrella ja Kaarojärven rannalla oli useita tiloja, lähes yksinomaan torppia tai mäkitupia. Isojaon aikaiset niityt olivat 1900-luvun alussa pääsääntöisesti jo otettu viljelykseen ja peltoalaa myös jonkun verran laajennettu.

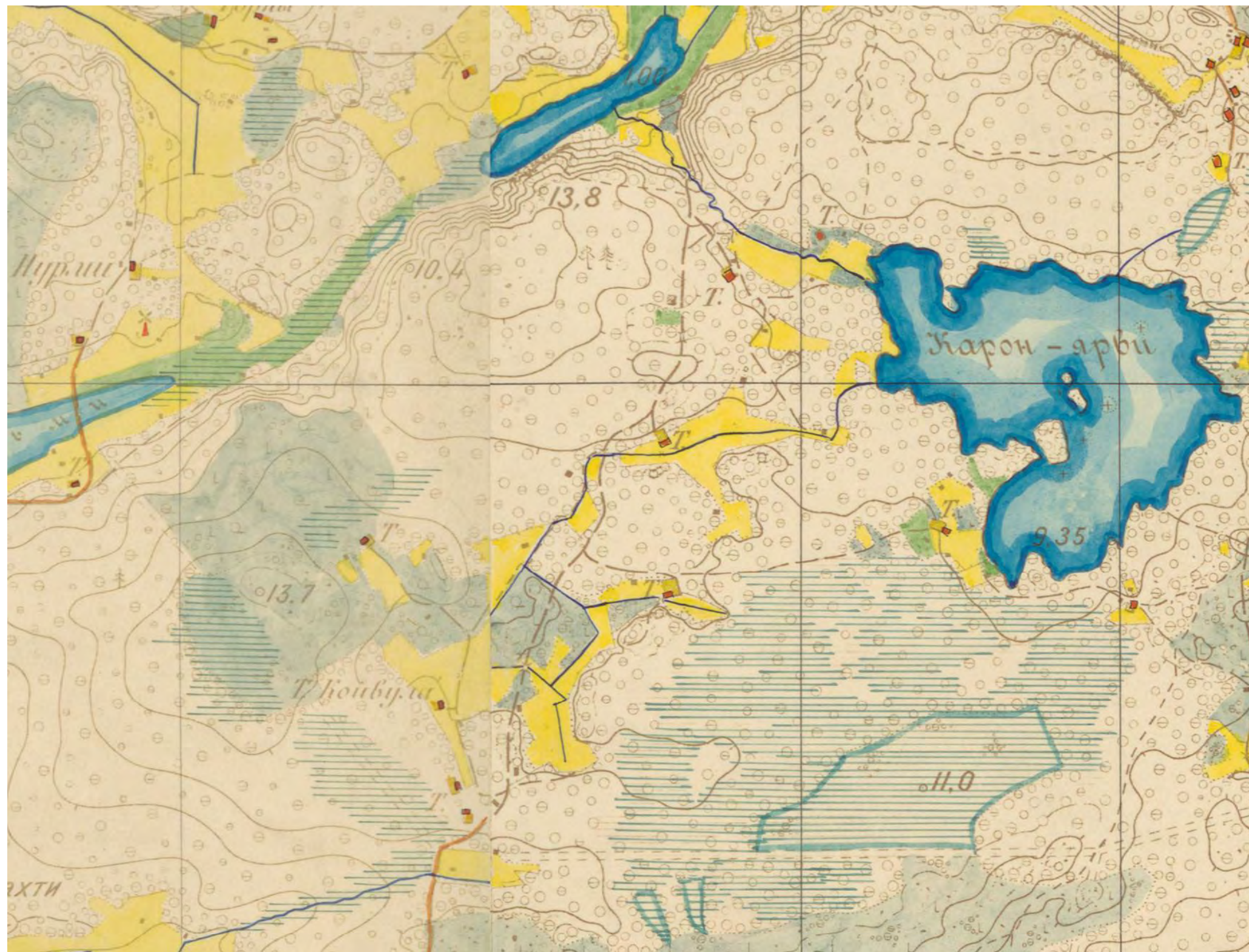
1960-luvun alussa Kaaroon oli jo syntynyt melko tiivis ja laaja pientaloalue. Peltoala vastasi vielä silloin 1900-luvun alun tilannetta. Asuinalue sijaitsi silloin Rau- man maalaiskunnan alueella, irrallaan Rauman keskus- tan kaupunkirakenteesta. Seuraavina vuosikymmeninä pellot metsittyivät ja pientalojen määrä kasvoi hiljalleen, muodostaen tämän päivän iältään ja tyyliiltään moninai- sen asuinalueen.

Ensimmäiset Kaarojärven loma-asunnoista oli ole- massa jo 1960-luvulla ja rantarakentaminen lisääntyi hi- taasti vuosikymmenien aikana.

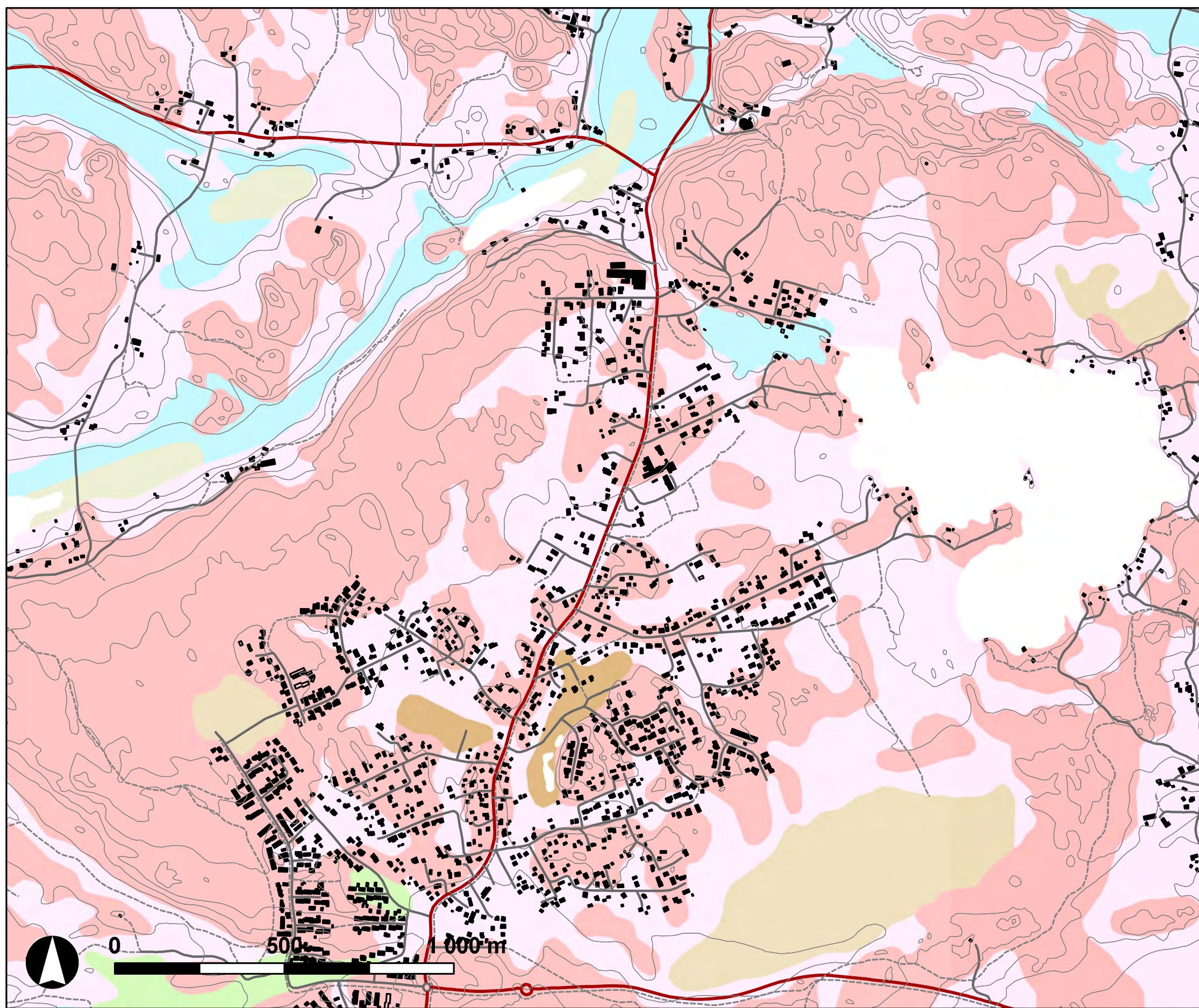
3.7.2 Maaperä ja topografia

Kaaro sijaitsee kallio-moreeniselänteen päällä, se- länteen matalammalla keskiosalla, lähes tasaisella maal- la. Asuinalueen maaperässä vuorottelevat moreeni ja moreenista nousevat kallioalueet. Asuinalueen reunoil- la selänne kohoaa ja maaperä on kalliota. Muutamissa selänteen pienialaisissa rakentamattomissa painanteissa on saraturvetta tai karkeaa hietaa. Alueen kaakkoisosas- sa on laajempi rakentamaton alue, jonka maaperä on karkeaa hietaa.

Alueen itäpuolella sijaitsee Kaarojärvi.

OTE SENAATINKARTASTOSTA 1903 (Vakka-arkistitietokanta)

MAAPERÄ

merkinnät

- korkeussuhteet
- kallio
- moreeni
- sora
- hiekka
- karkea hieta
- hieno hieta
- hiesu
- savi
- rahkaturve
- saraturve
- lieju
- vesi

(maaperätiedot: ©GTK, pohjakartta: ©MML 2012, maastotietokanta muokattuna)

3.7.3 Alueen rakenne ja maisemakuva

Kaaron pientaloalue levittäytyy laajalle alueelle. Rakennukset sijaitsevat alueen päätien, Sorkanmaantien, sekä siitä erkanevien pistoteihin tukeutuvan katuverkoston varressa. Alueen yleisilme on metsäinen: alueella on paljon puustoa eikä siellä ole juurikaan säilynyt peltoalueita. Aluetta ympäröi idässä, lännessä ja pohjoisessa metsävyöhykkeet. Alueen korkeuserot ovat pienet ja maastonousut loivat.

Alueen rakennuskanta on vaihtelevanikäistä ja -tyylistä. Paikoin on tasaikäisempiä, tiiviitä uudisalueita, mutta pääosin tontit ovat suurehkoja ja rakennusten tyyliä ja ikä vaihtelevat talosta taloon.

Kaarossa rakennuskanta on keskenään eri-ikäistä ja tyylistä. Jälleenrakentamiskauden rakentamista on runsaasti.

Sorkanmaantie toimii alueen selkärangana. Sen varella kasvaa komeaa männikköä.

3.7.4 Toiminnallisuus: rakennuskanta, palvelut, virkistys

Kaaro on tiivistä, kaupunkimaista pientaloaluetta. Rakennuskanta koostuu pääasiassa pientaloista piharakennuksineen. Kaarojärven ja Myllysalmen rannalla on loma-asutusta. Kaarossa löytyy muutamia rakennus- ja huoneistorekisterissä teollisuusrakennuksiksi luokiteltuja rakennuksia. Niissä toimii ainakin puusepänteollisuus sekä konepaja, joka valmistaa hitsattuja teräs- ja levyrakenteita.

Kaarossa toimii selvitysalueen ainoa koulu, Kaaron koulu. Koulussa on alakoulu ja esiopetusta. Kaarossa toimii myös selvitysalueen ainoa päivittäistavarakauppa.

Kaaron koulun yhteydessä on urheilukenttä, jossa talvisin on luistelualue. Jussinkyläntiellä on leikkipaikka ja matonpesupaikka. Kaarojärven länsirannalla on uimaranta, jonka yhteydessä sijaitsee rantapallokenttä ja Kaaron kyläyhdistyksen ylläpitämä ranta-sauna. Ranta-saunassa on kaikille avoimia saunavuoroja. Kaarojärven itärannalla on kaksi uimarantaa, jossa toisen yhteydessä on pukukoppi ja laavu. Hiihtolatu Latumajan reitti kulkee Kaarojärven itäpuolella.

Vermuntilan maisemalle on tyypillistä pienipiirteisyys. Rakentamisen lomasta aukeaa vaihtelevia näkymiä viljelysalueille. Panoramavalokuva Vermuntilan-, Lavin- ja Hietalantien risteyksestä itään päin.

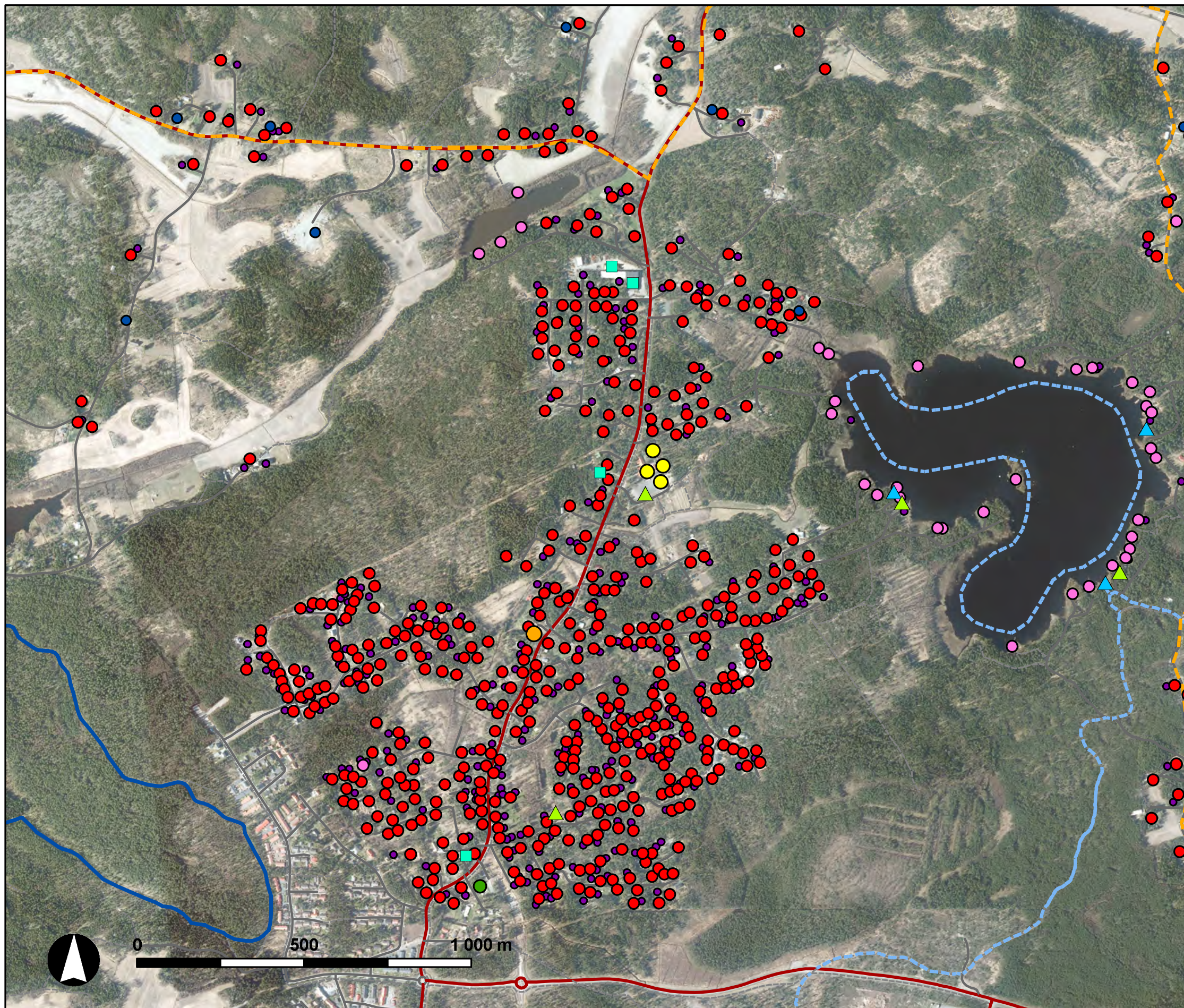
Paikoin on uudempia tasaikäisiä osa-alueita. (2 kuvaa)

Kaarojärven uimarannan yhteydessä sijaitsee kyläsauna.

Kaaron koulu.

TOIMINNOT: RAKENNUKSET JA VIRKISTYS

merkinnät

- ▲ virkistystoiminto
- ▲ uimaranta
- ▲ pienvenesatama
- kuntopolku
- pyöräilyreitti
- hiihtolatu
- opetusrakennus
- kokoontumisrakennus
- myymälärakennus
- majoitusrakennus
- teollisuusrakennus
- maatalousrakennus
- asuinrakennus
- vapaa-ajan asuinrakennus
- sauna, liiteri, vaja tms.

(ilmakuva: ©MML 2012, rakennustiedot, hevostilat, ratsastusreitit, virkistyskohteet: Rauman kaupunki) Rauman kaupungilta saadut rakennus- ja huoneistorekisterin tiedot saattavat olla joiltakin osin päivittämättömiä.

3.7.5 Maiseman vahvuudet ja ongelmakohdat

Tässä työssä on pyritty tunnistamaan tarkastelualueiden maiseman vahvuuksia ja ongelmakohtia, jotta ne voidaan huomioida tarkastelualueita kehitettäessä. Alla on listattu alueen vahvuuksia ja ongelmakohtia:

Tärkeät ominaispiirteet ja vahvuudet

- Kohtuullinen palvelutaso: alueella toimii alakoulu ja päivittäistavarakauppa.
- Kaaronjärven, Nurmenlahden ja Myllysalmen läheisyys.
- Aluetta ympäröivät laajahkot yhtenäiset metsäalueet, jotka antavat hyvät edellytykset luonnossa liikkumiseen.
- Viehättäviä osa-alueita: tontit ja kadunvarret monin paikoin vehreitä ja kadut ovat päälystämättömiä, kaapeja ja mutkittavia.

Ongelmakohdat

- Rakennuskanta on vaihtelevan tyylistä ja ikäistä, mikä johtaa sekavaan yleisilmeeseen.
- Alue levittäytyy laajalle eikä siellä ole jäsentäviä viheralueita tai julkisia tiloja, minkä vuoksi alueen rakenne on vaikeasti hahmotettavissa.
- Alueelta puuttuu keskusta, joka voisi toimia tapahtumapaikkana ja alueen identiteetin vahvistajana.
- Alueella on vähän toiminnallisia viheralueita. Kaavoitetut viheralueet ovat pääosin pieniä metsäisiä alueita, jotka eivät muodosta yhtenäistä viherverkostoa.

3.7.6 Maankäyttösuositukset

Yleisiä maankäyttösuosituksia ja muita kehittämissuhteita kylälle

Uudisrakentaminen

- Alueen mahdollinen laajentaminen tulee tapahtua Sorkanmaantiehen tukeutuen niin, että alue pysyy kompaktina ja täten helpommin hahmotettavana. Kaupunkimaista aluetta tulee tulevaisuudessakin erottaa maaseutumaisesta ympäristöstä, läheisiltä pelloilta ja kyläalueilta, rakentamattomalla metsävyöhykkeellä.
- Uudisalueiden kaavoituksen yhteydessä tulee kiinnittää erityistä huomiota viheryhteyksien säilymiseen.
- Vanhojen pientaloalueiden vehreää yleisilmettä tulee vaalia mahdollisen täydennysrakentamisen yhteydessä. Isot tontit mahdollistavat vehreyden, ja siksi vanhojen tonttien pilkkomista ei lähtökohtaisesti suositella.
- Kaavamääräyksen merkitys korostuu tiiviisti rakennetuilla alueilla. Väljästi rakennetuilla alueilla kasvillisuus takaa alueelle eheän ilmeen ja yksityisyyttä pihoilta. Mitä tiiviimpää rakentaminen on, sitä tärkeämmäksi muodostuvat rakennusten rooli katukuvassa ja sitä tarkemmin tulee kaavalla ohjata rakentamista harkitun katukuvan ja pihojen yksityisyyden takaamiseksi.
- Rakennusten ulkoasun lisäksi kaavalla tulee ohjata pihojen rajaamista eheän ilmeen synnyttämiseksi. Suosimalla pensasaitoja saadaan uudisalueille nopeasti vehreyttä. Pihavarastoja ja autotalleja voidaan hyödyntää katutilan rajaamiseen.
- Uudisalueilla tulee säilyttää olemassa olevaa kasvillisuutta mahdollisuuksien mukaan niin, että tonttien luovutusvaiheessa tonteilla on täysikasvuista kasvillisuutta.

Maisemanhoito

- Alueen metsänhoidossa tulisi suosia mäntyjä, jotka ovat alueelle tyypillisiä. Tätä voidaan käyttää yhtenäisenä vahvistajana alueen identiteettiä.

Kevyt liikenne sekä virkistys- ja matkailupalvelut:

- Alueen viheralueita ja viheryhteyksiä tulee monipuolistaa ja parantaa. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota olevien viheryhteyksien säilymiseen. Viheralueilla voidaan jäsentää asuinalueita ja luoda sille omaa identiteettiä.
- Varsinkin Kaaronjärven rannan virkistyskäyttöön on kiinnitettävä huomiota. Kyläsaunan tuntumassa sijaitsevasta niemekkeellä on suurta maisemallista arvoa.

Rakennussuojelu sekä rakennusten ja pihojen kunnostaminen:

- Vanhojen pihojen vehreää puutarhamaista ilmettä tulisi vaalia. Ilmeen luo monipuolinen kasvivalikoima ja erikorkuiset kasvit, muun muassa hedelmäpuut, marjapensaat, koristepensaat, perennat ja pensasaidat. suojelu.
- Ohjeet vanhojen rakennusten kunnostamiseksi.
- Ohjeet piha-alueiden kunnostamiseksi.

Lista kohteista

Muinaisjäännökset (Museovirasto)

1. Lehtisten haka; ajoittamaton kivirakenne
2. Valkiavaha; historiallinen rajamerkki

Maakunnallisesti arvokkaita perinnemaisemat (Rauman kaupungin, Eriksson arkkitehdit / ELY-keskus)

3. Sorkan Arvela; hakamaa, niitty, metsälaidun, keto
4. Orkonmäki; metsälaidun, kallioketo

Valtakunnallisesti arvokkaita kalliialueita

5. Huikunvuori

Maakunnallisesti arvokkaita kalliialueita

5. Huikunvuori
6. Salmenranta

Natura-alueet

7. Rauman diabaasialue (Huikunvuori)

Luonnonsuojelualueet (valtiolliset ja yksityiset)

7. Karkku

Paikalliset luontokohteet

Mistä lähteet?

Uudisalueilla leveät kadut, kadun keskiviivoinen, suhteettoman korkea valaistus ja toisistaan poikkeavat aidat tekevät paikoin katutilasta levottoman.

Uudisalueilla tonttien kasvillisuus on vähäistä, mikä tekee alun ilmeestä karun.

MAISEMAN ARVOT

merkinnät

maisemakuulliset arvot

- kylän maisemakuvassa tärkeä peltoalue
- lähimaisemassa tärkeä peltoalue
- taustametsä
- tilaa rajaava metsän reuna
- tärkeä pellon ja rakentamisen raja
- maisemallisesti tärkeät metsäsaarekkeet
- kalliojyrkäne
- tärkeä näkymä
- maisemallinen kohokohta

kulttuuriympäristön arvot

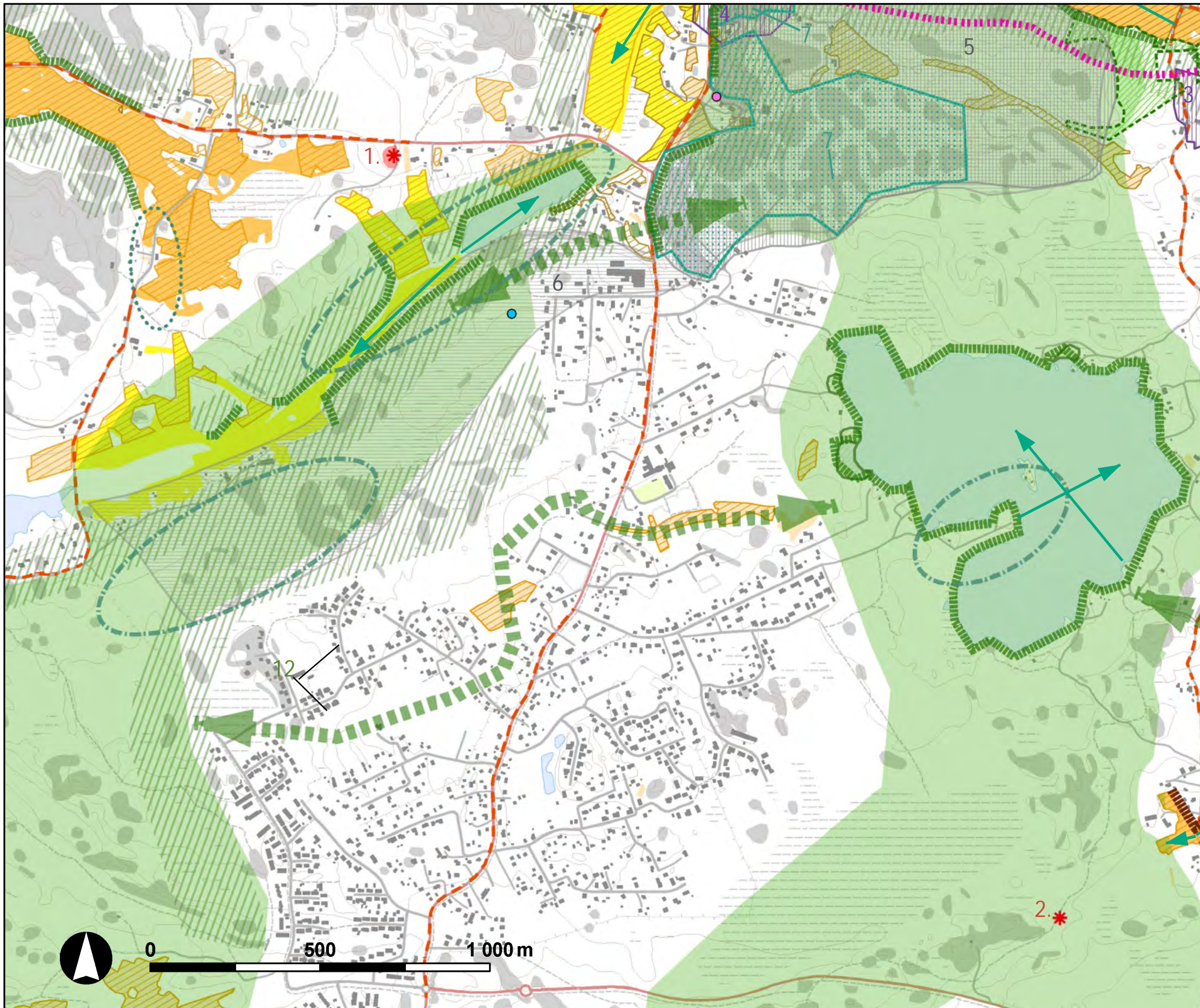
- muinaisjäännös (Museovirasto)
- muinaisjäännösalue (Museovirasto)
- historiallinen kylätontti (Satakunnan museo 2012)
- historialliset, säilyneet tielinjaukset (Satakunnan museo 2012)
- isojaon aikaiset edelleen viljelyksessä säilyneet pellot (Satakunnan museo 2012)
- 1900- luvun alun aikaiset edelleen viljelyksessä säilyneet pellot (Satakunnan museo 2012 / WSP Finland)

viriktykselliset arvot

- vihverkoston ydinalueet
- koko kaupungin kannalta tärkeät viheryhteydet
- vihverkoston ydinalueet

luontoarvot

- valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet (OIVA)
- maakunnallisesti arvokkaat kallioalueet (OIVA)
- maakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat (Rauman kaupungin, Eriksson arkkitehdit / ELY-keskus)
- yksityiset luonnonsuojelualueet (OIVA)
- valtiolliset luonnonsuojelualueet (OIVA)
- Natura-alueet (OIVA)
- Muu luontokohde (Rauman kaupunki)
- liito-orava (Rauman kaupunki)
- putkilokasvit (Rauman kaupunki)
- sammalet, jäkalät, sienet (Rauman kaupunki)

(ilmakuva: ©MML 2012, rakennustiedot, hevostilat, ratsastusreitit, virkistyskohteet: Rauman kaupunki)

Maankäyttösuositukset osa-alueittain

Ensisijaisesti täydennysrakennettavaksi suositeltavat alueet

Osa-alue 1.

Nykytilan kuvaus:

- Omakotitalot ovat vaihtelevan ikäisiä ja tyyllisiä. Pääosa rakentamisesta ajoittuu 1900-luvun toiselle puoliskolle ja 2000-luvulle, ainoastaan muutamat talot ovat sitä vanhempia.
- Alueita erottavat yleensä kapeat puustovyöhykkeet. Kantolantien ja Kuusistontien välissä on entinen pelto, joka on metsittymässä. Aaltosentien ja Lehtikujantien välissä on säilynyt pitkänomainen pelto.
- Alueet ovat pääosittain vehreitä.
- Rakennuskanta on useimmiten iältään ja tyylliltään sekoitettua.
- Joitain viehättäviä jälleenrakentamiskauden katu-osuuksia, kuten Jussinkyläntien länsipää, Klamintie tai Ojalantie, joilla rakentaminen on yhtenäistä, pihat ovat puutarhamaiset ja kauniisti rajattu tiestä pensasaidoin tai aidoilla.
- Kaarossa on kaksi laajempaa viime vuosikymmenien omakotitaloalueita. Nämä ovat Kaaronmetsäntien itäpäähen ja Hangasuontien yhteyteen rakennettu alue Sorkanmaantien itäpuolella, sekä Koisuontien yhteyteen rakennettu alue Sorkanmaantien länsipuolella. Molemmille tyyppillistä on vaaleat, useimmiten pastellinsävyiset julkisivut, jotka ovat joko puuta tai vaaleaa tiiltä, harvemmin rapattuja. Pihojen ja varsinkin tienvarsien kasvillisuus on vähäistä.

Maankäyttösuositukset:

- Alueen täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa.
- Alueella on joitain rakentamattomia tontteja, joita ensisijaisesti tulisi täydennys rakentaa.

Umpeenkasvanut pelto tulisi säilyttää rakentamattomana, koska se muodostaa tärkeän yhteyden viherverkostossa.

Toissijaisesti täydennysrakennettavaksi suositeltavat alueet

Osa-alue 2.

Nykytilan kuvaus:

- Rakentamaton, maastonmuodoiltaan tasainen metsä-alue Kaaron kaakkoislaidalla.
- - Rajautuu lännessä pientaloasutukseen ja etelässä metsää kasvavaan, ojitettuun suohon.

Maankäyttösuositukset:

- Alueen täydennysrakentaminen on maiseman kannalta soveltuvaa.

Osa-alue 3.

Nykytilan kuvaus:

- Rakentamaton metsäalue Kaaron luoteislaidalla, kallio- selänteen tuntumassa.
- Sijaitsee pientaloasutuksen tuntumassa.
- Alue rajautuu maakunnallisesti arvokkaaseen kallioalueeseen.

Maankäyttösuositukset:

- Aluetta voidaan täydennys rakentaa, mikäli Kaaron pientaloalueen laajentumiselle on paineita.
- Alue on kuitenkin osa laajahkoa metsäistä selännettä, jonka kalliot tekevät siitä maisemallisesti arvokkaan. Tämän vuoksi aluetta ei ensisijaisesti suositella täydennysrakentamiselle.

Kaarojärven niemen ränsistynyt mökki.

Viheralueen maisemallisesti merkittävimmät kohdat -> aluetta tulee kehittää osana viherverkostoa alueen ominaispiirteitä vaalien ja vahvistaen

Osa-alue 4.

Nykytilan kuvaus:

- Kaarojärven työntävä viehättävä niemi.
- Alueella sijaitsee käyttökelttomaksi tuhoutunut mökki.
- Niemen keskelle kulkee autoliikenteelle mitoitettu hiekkatie.
- Sijaitsee uimarannan ja Kaaron kyläyhdistyksen ylläpitämän rantasaunan vieressä.

Maankäyttösuositukset:

- Alueelle ei tule osoittaa rakentamista, poikkeuksena virkistyskäyttöä palvelevia rakenteita.
- Tuhoutunut mökki tulisi purkaa. Pihapiirin pengerrykset voidaan hyödyntää taukopaikan perustamiseen.
- Niemen keskellä kulkeva tie tulisi kaventaa sopimaan pienipiirteiseen ympäristöön.

Osa-alue 5.

Nykytilan kuvaus:

- Pitkä kapea laakso, jonka eteläosa on peltoa ja pohjoisosassa sijaitsee pitkänomainen Myllysalmen järvi.
- Laaksoa reunustavat jylhät selänteet. Laakson itäpuolen kallioselänne on määritelty maakunnallisesti merkittäväksi.
- Myllysalmen rannalla on joitakin loma-asutukseen käytettäviä mökkejä.

Maankäyttösuositukset:

- Alueelle ei tule sallia lisärakentamista, poikkeuksena virkistyskäyttöä palvelevia rakenteita.
- Alueen saavutettavuutta tulee lisätä virkistyskäytön edistämiseksi. Myllysalmen pohjoispuolelle olisi mahdollista toteuttaa virkistysreitti.
- Peltoalue tulee säilyttää viljelyksessä.

Osa-alue 6.

Nykytilan kuvaus:

- Havumetsäinen kallioselänne.
- Alueella monipuolinen ja helppokulkuinen polkuverkosto, mikä viittaa virkistyskäyttöön.
- Sijaitsee rakennettuja alueita korkeammalla ja muodostaa täten luonnollisen rajan Kaaron rakentamiselle.

Maankäyttösuositukset:

- Alueelle ei tule osoittaa rakentamista.
- Aluetta tulee kehittää virkistyskäytön lähtökohdista.
- Alueen reitistöä tulee kehittää yhdessä Pyytjärven reitistön kanssa.
- Nurmenlahden läheisyyttä tulee hyödyntää reitistön suunnittelussa.

Säilytettäväksi suositeltavat alueet

- Maisemakuvan kannalta tärkeät peltoalueet ja metsäselänteet
- Virkistyskäytön kannalta arvokkaat alueet: Kaaronjärven ranta-alueet, Latumajan reitti ja sen ympäristö, Kaaron länsipuoleinen metsäalue, Myllysalmi ja siihen liittyvät peltoalueet
- Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kallioalueet
- Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat
- Paikalliset luontokohteet

Maankäyttösuositukset:

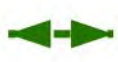

- Suositellaan säilyttämään rakentamiselta.
- Mahdollisia maankäytön muutoksia suunniteltaessa kallio- ja luontoalueille tulee tapauskohtaisesti selvittää alueiden arvot ja mahdolliset suojeluperusteet.

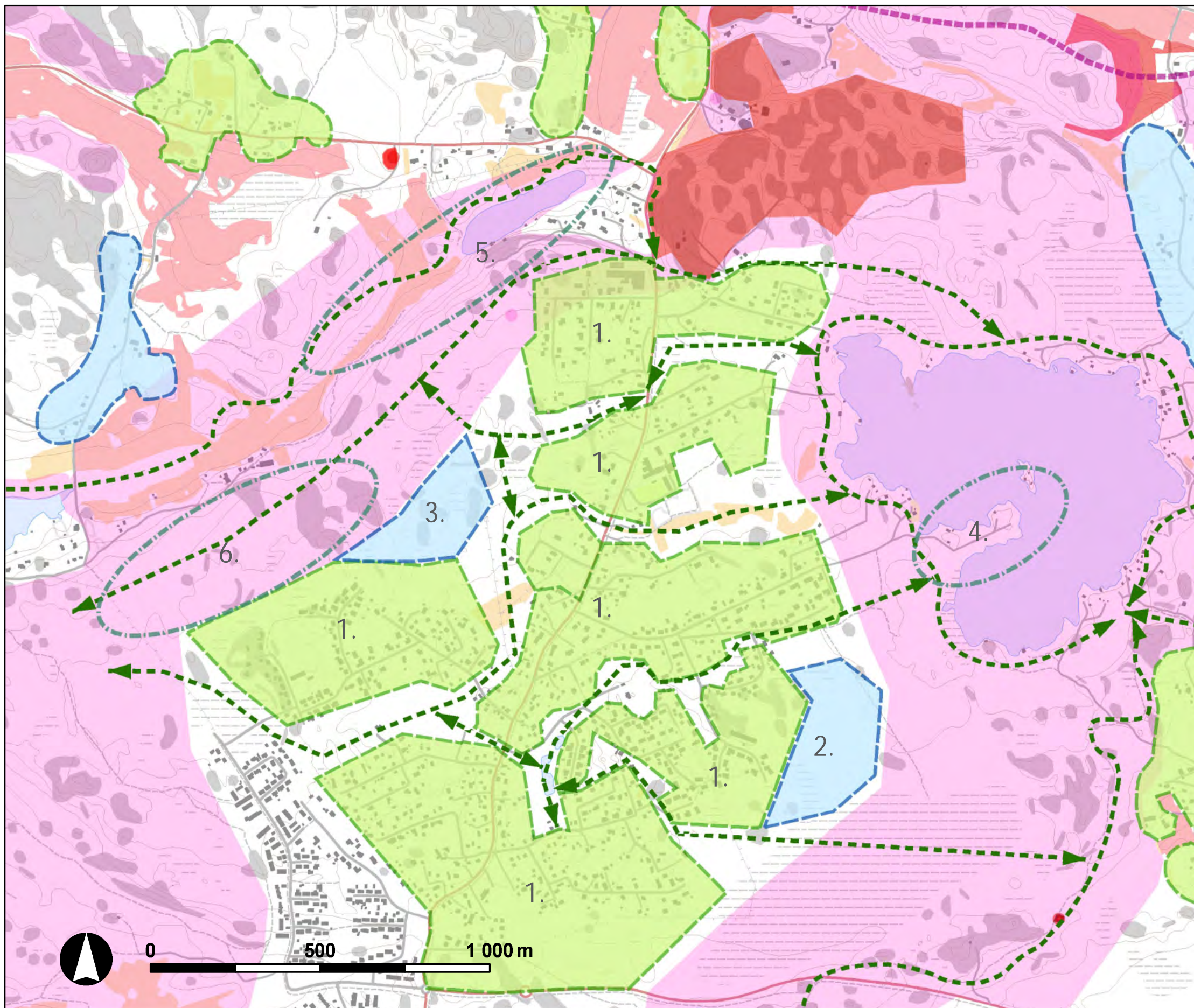
Alue, jolle ei tule osoittaa rakentamista (lain säädännön piirissä olevat alueet)

- Muinaisjäännösalueet
- Luonnonsuojelualueet
- Natura-alueet

MAISEMALLISET MAANKÄYTTÖ- SUOSITUKSET

merkinnät

- ensisijaisesti täydennysrakennettavaksi suositeltava alue
- toissijaisesti täydennysrakennettavaksi suositeltava alue
- maisemallisesti arvokkain kokonaisuus (uudis ja korjausrakentamisen laatuun kiinnitettävä erityistä huomiota)
- alue, jolle ei suositella rakentamista (maisemallisesti tärkeät alueet)
- alue, jolle ei tule osoittaa rakentamista (lain säädännön piirissä olevat alueet, ks. maiseman arvot 2. 29)
- alueelliset viheryhteydet
- viherverkoston kohokohta

(pohjakartta: ©MML 2012, maastotietokanta muokattuna)

LÄHTEET

Kirjallisuus (painetut ja painaamattomat)

Lähtenmäki, Mikael; Häyrynen, Mauno: Pohjanlahden rantatie. Pohjanlahden rantatie – Ratsupolusta rannikon matkailutiekse. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja XV. Turun yliopisto 2009. http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/46931/pohjanlahden_rantatie.pdf?sequence=1

Rauman kaupunki, Eriksson arkkitehdit Oy. Strategisen yleiskaavan maisemaselvitys. 9.6.2010.

Rauman kaupunki, WSP Finland Oy. Rauman keskusta-alueiden viherverkoston kehittämissuunnitelma. 18.9.2013.

Satakunnan Museo 2012. Joukio, Olli. Rauman yleiskaava-alueen kulttuuriympäristöselvitys.

Satakunnan kulttuuriympäristöt. eilen, tänään, huomenna. Satakunnan museon julkaisuja 19/2012. toim. Niina Uusi-Seppä.

Varsinais-Suomen ELY-keskus 2011. Maa- ja metsätalousalueiden monimuotoisuus ja kosteikot. Rauma. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisuja. 12/2011

Internetlähteet

Maa- ja metsätalousministeriö 2011. Tulvariskialueet. http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/tiedotteet/111220_tulvariskialueet.html

Museovirasto. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. www.rky.fi

Museovirasto. Muinaisjäännösrekisteri. kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/mjreki/read/asp/r_default.aspx

Ympäristöministeriö. Maisemamaakunnat. <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=1740&lan=fi>

Ympäristöministeriö. Natura 2000-alueet. [http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet/Rauman_diabaasialue\(5463\)](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet/Rauman_diabaasialue(5463))

GTK. Maaperä- ja kallioperäkartat. <http://geomaps2.gtk.fi/geo/>

Vanhat kartat ja kuvat

Sorkan 1600-luvun kartta. Satakunnan museo.

Isojakokartat. Satakunnan Maakuntamuseo sekä Arkistolaitoksen digitaaliarkisto.

Peruskartat 1962, 1978, 1985. Karttalehdet 113208 ja 113211. Maanmittauslaitoksen vanhojen karttojen digitaaliarkisto.

Venäläinen topografikartta 1903. Satakunnan Maakuntamuseo.

Senaatinkartta 1903-04. Vakka-arkistitietokanta.

Paikkatieto

Geologian tutkimuskeskus. Maaperä 1:20 000 digitaalinen kartoitusaineisto. 07/2012.

Maanmittauslaitos 1/2013 ja 10/2013

- Maastotietokanta
- Korkeusmalli (10 m)
- Ortokuvat

Museovirasto 2009. RKY. 2010.

- Valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.

Rauman kaupungin toimittama paikkatietoaineisto. 09/2013.

- Muinaisjäännökset
- Kylätontit, historialliset viljelyalueet, historialliset tiet
- Maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt
- Luontoselvitysten kohteet, uhanalaiset lajit
- Rakennus- ja huoneistorekisteri

Rauman kaupunki, WSP Finland Oy. Rauman keskusta-alueiden viherverkoston kehittämissuunnitelma. 18.9.2013. Paikkatietoaineisto (laadittu asemakaava-aineiston ja Rauman palvelukartan perusteella).

Satakunnan maakuntaliitto

- Maakunnallisesti/seudullisesti arvokkaat kallioalueet

Suomen ympäristökeskus, OIVA- ympäristö- ja paikkatietopalvelu 01/2012 ja 03/2012. Corine 2006, CLC2006 maankäyttö/maanpeite (25m): ©SYKE (osittain © MMM, MML, VRK). CLC2006 aineiston tuotannossa on käytetty seuraavien tiedon tuottajien aineistoja: SYKE, MML, MMM (peltotiedot 1999), VRK (rakennetut alueet 2001) ja satelliittikuvien tulkinassa hyödynnetty Metsähallituksen ja UPM Kymmene Oy:n aineistoja.

Suomen ympäristökeskus, OIVA- ympäristö- ja paikkatietopalvelu. 01/2012. ©SYKE (osittain ELY-keskukset)

- Valuma-alueet
- Natura-alueet
- Luonnonsuojelualueet (valtio, yksityiset)
- Luonnonsuojeluohjelmat
- Arvokkaat kallioalueet

Selvitysalueen rajaus

SISÄLLYSLUETTELO

Selvitysalueen rajaus

1 JOHDANTO

- 1.1 Työn lähtökohdat ja tavoitteet
- 1.2 Menetelmät
- 1.3 Työryhmä

2 MAISEMASELVITYS

- 2.1 Maaperä ja topografia
- 2.2 Vesiolosuhteet
- 2.3 Maisemarakenne
- 2.4 Maisemakuva
- 2.5 Maiseman arvot
 - 2.5.1. Arvottamisen perustaa
 - 2.5.2. Luontoarvot
 - 2.5.3. Maisemakuvalliset arvot
- 2.6 Toiminnot: asuminen ja virkistys
- 2.7 Maankäyttösuositukset

1 JOHDANTO

1.1 TYÖN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Tämä lisäselvitys on tarkoitettu luettavaksi varsinaisen Rauman kaupungin Pohjoisten kyläalueiden osayleiskaavan maisemaselvityksen kanssa rinnakkain. Lisäselvitys tehdään täydentämään WSP 2014 laatimaa maisemaselvitystä, koska kaavan raja ylittää kaava-alueen eteläosassa selvityksen rajan.

Maisemaselvitys laaditaan Rauman pohjoispuolisten kyläalueiden asuinalueen maankäytön kehittämisen tueksi. Alueiden maankäytön ohjaamiseksi Rauman kaupungin toimesta on aloitettu osayleiskaavan laadinta.

1.2 MENETELMÄT

Työssä voidaan käyttää hyväksi WSP:n maisemaselvityksen karttamateriaalia, sillä se kattaa poikkeuksetta myös nyt tutkittavan lisäselvitysalueen. Lisäselvitystyö käsittää siis tämän kartta-aineiston analyysin lisäselvitysalueelta sekä maastotarkastelun.

1.3 TYÖRYHMÄ

Lisäselvitys tehdään Rauman kaupungin kaavoituksen omana työnä. Maastotarkastelun ja analyysin suoritti kaavoitusarkkitehti Hanna Elo.

Näkymä Nurmentietä itään, vasemmalla Nurmenlahti.

Näkymä Nurmentieltä länteen.

2 MAISEMASELVITYS

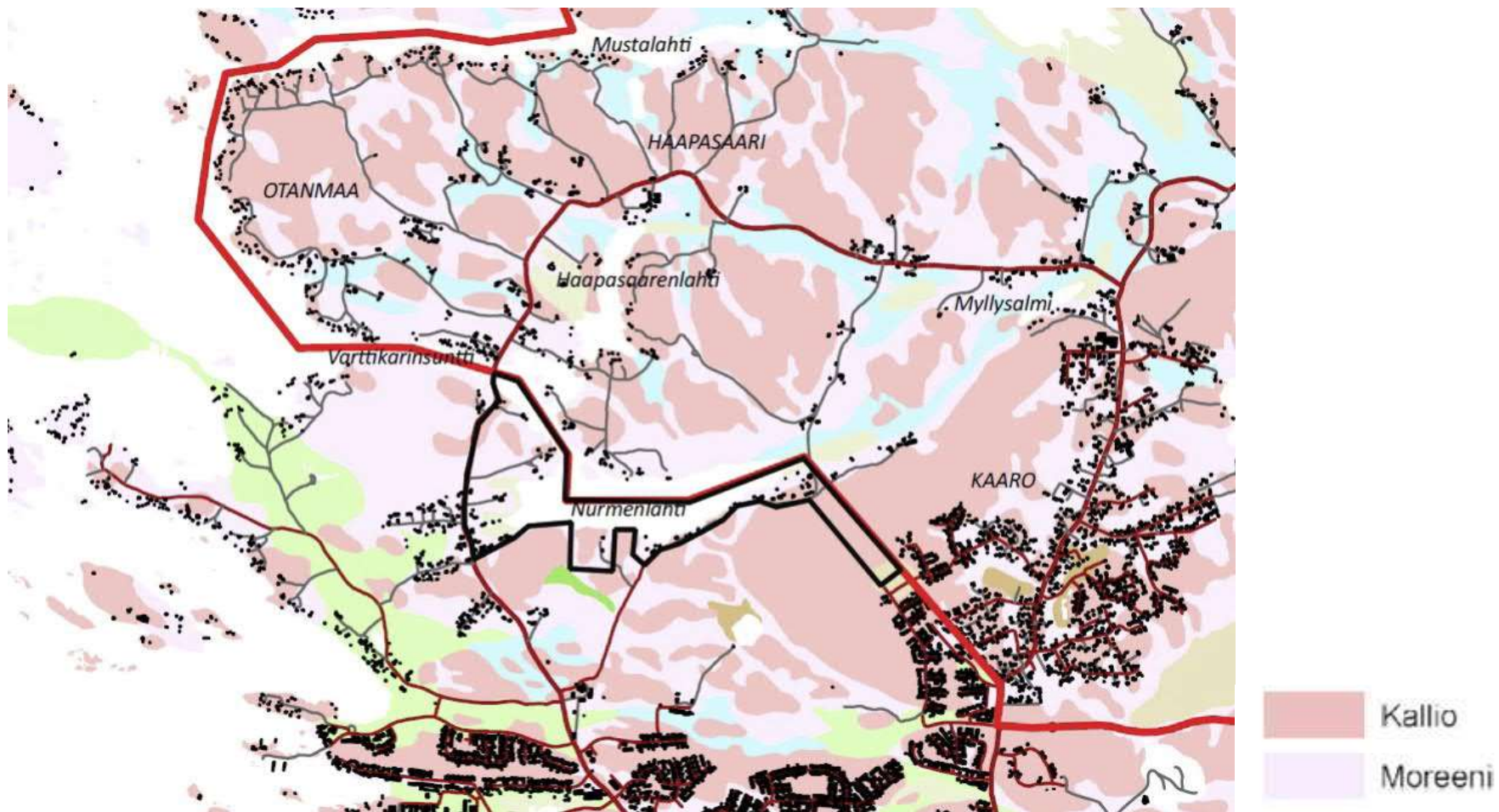
2.1 MAAPERÄ JA TOPOGRAFIA

Rauman pohjoisten kylien alueet ovat kallioisia ja metsäisiä moreenialueita on paljon. Lisäselvitysalue ei tässä poikkea suuren selvitysalueen pääpiirteistä. Suurelle maisemalle ovat leimallisia sisämaahan työntyvät, kapeat ja suljetut merenlahdet. Lisäselvitysalue sijaitseekin tällaisessa maisematilassa, lähinnä pitkänomaisen järven luonteen saavan lahden, Nurmenlahden, länsi- ja eteläpuolella.

Maaston korkeudet vaihtelevat lisäselvitysalueella +0 tasosta noin +40 metriin, kun koko kaavan alueella korkeus nousee ylimmillään +82 metriin. Maasto laskee Nurmenlahden pääosin hyvin loivasti. Vain lahden itäpäässä sekä paikoin länsilaidalla korkeusvaihtelu on jyrkempää. Lisäselvitysalueen maaperä koostuu lähinnä moreenista ja kalliosta.

Topografia-kartta ©MML 2012, maastotietokanta muokattuna/ WSP Oy, maaston korkeustiedot © MML 2012, korkeusmalli 10m

Maaperätiedot © GTK, pohjakartta : © MML 2012, maastotietokanta muokattuna / WSP Oy

Nurmenlahtea itään.

Nurmenlahtea länteen.

Nurmenlahden länsirannalla on laaja kaislikkoalue.

2.2 VESIOLOSUHTEET

Lisäselvityksen hallitseva elementti on Nurmenlahti, joka näyttäytyy maisemassa järven kaltaisena. Sen rannat ovat rikkonaiset, kallioisimmilla alueilla jyrkät, moreenimailla maanpinta laskee tasaisesti ja loivasti veteen.

Selvitysalueella ei ole pohjavesialueita. Selvitysalueella sijaitseva Nurmenlahden etelä- ja länsiranta on varsin tiheästi asuttu. Pihapiirit ovat pääasiassa vanhoja, mutta uudehkojakin rakennuksia löytyy. Pääosin rakennuskanta on pysyvää asutusta, mutta vapaa-ajan asuntojakin on, yhteensä neljä kappaletta.

Maa- ja metsätalousministeriö nimesi Suomessa 21 merkittävää tulvariskialuetta vuonna 2011 (Maa- ja metsätalousministeriö 2011). Tulvariskin merkittävyyttä arvioitaessa otettiin huomioon paitsi tulvien todennäköisyys myös niistä mahdollisesti aiheutuvat vahingot, minkä vuoksi tulvariskialueiksi nimettiin pääosin tiheästi rakennettuja alueita. Rauman keskustan ympäristön ranta-alueet luokiteltiin merkittäväksi meritulvien riskialueeksi. Riskialue sijoittuu aivan selvitysalueen eteläpuolelle. Myös lisäselvitysalueella tulvariskit tulee ottaa huomioon maankäyttöä suunnitellessa.

Ote tulvariskikartasta Rauma pohjoinen 1/250a (250 vuotta) vedenkorkeus 1,728 m (N2000).

2.3 MAISEMARAKENNE

Maisemarakenteeltaan lisäselvitysalue jakautuu laaksoihin, selänteisiin ja niiden kallioalueisiin lähinnä Nurmenlahden keskivaiheilla etelässä, ja vaihtumisvyöhykkeisiin näiden maisemapiirteiden välillä.

Selvitysalueen länsiosissa, Nurmenlahden ja Haapasaarentien välisellä alueella on alavaa, lehtipuuvaltaista laidunmetsikköä.

2.3 MAISEMAKUVA

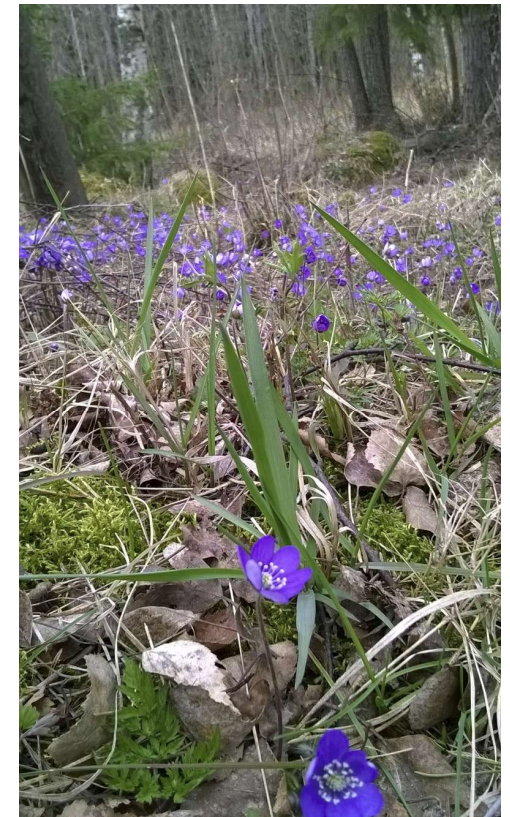
Maisemarakenteen ominaisuudet heijastuvat visuaaliseen maisemakuvaan. Maisemakuva on maisemarakenteen tavoin lisäselvitysalueella pieni- ja vaihteleva, kuten koko kaavan alueella. Kallioiset selännealueet ovat kuusivaltaista metsää. Nurmenlahden ranta-alueet ovat kaislikkoiset ja puusto muuttuu lehtipuuvaltaiseksi. Tervaleppää ja koivua on paljon. Varsinkin

Nurmenlahden länsipäässä matala, harvapuustoinen kosteikko ulottuu varsin kauas Nurmenlahden rantaviivasta. Vesistöä lukuun ottamatta maisema on Nurmenlahden itäpäässä puuston ansiosta varsin sulkeutunut. Nurmenlahden länsipuolella, Haapasaarentien ja vesistön välissä on harvempi, hakamainen lehtoalue. Rakennuskanta lomittuu puuston suojaan, ja päänäkymät aukeavat Nurmenlahdelle, jonne näkymät ovat varsin luonnolliset ja häiriöttömät. Vain lisäselvitysalueen kaakkoisin osa on selkeästi vesistön vaikutuspiirin ulkopuolella.

Selvitysalueella on viehättävää, vanhaa rakennuskantaa. Pihapiirit sijoittuvat nauhamaisesti Nurmenlahden ja lahtea kiertävän Nurmentien väliin. Kaikki lisäselvitysalueella sijaitsevat tiet ovat sorapäällysteisiä, kapeita, ja luonnon muotojen mukaan mutkittelevia yksityisteitä. Selvitysalueen länsipuolella rakennukset sijoittuvat Haapasaarentieltä Nurmenlahdelle päin kääntyvien pistoteiden varsille ja päihin. Lisäselvitysalueen kaakkoisosassa ei ole asutusta.

Haapasaarentieltä itään. Vanhat rakennuspaikat on sijoitettu selvitysalueella poikkeuksetta maaston korkeimpiin kohtiin.

2.5 MAISEMAN ARVOT

2.5.1. Arvottamisen perustaa

Maisema on käsitteenä moniulotteinen. Maisema on ympäristökokonaisuus, joka muodostuu elottoman ja elollisen luonnon elementeistä sekä ihmisen vaikutuksen tuloksena. Maisemarakenne syntyy maaston rakenteen sekä luonnon- ja kulttuuriprosessi myötä. Maisemarakenne hahmottuu visuaalisena maisemakuvana. Ihmiset kokevat maiseman omista lähtökohdistaan, jolloin puhutaan maisemamielikuvasta, joka hahmottuu jokaiselle subjektiivisena.

Maiseman kokemisen subjektiivinen luonne tekee maiseman arvottamisesta haastavaa. Kuitenkin maiseman arvottaminen ja tärkeiden ominaispiirteiden tunnistaminen on olennaista mm. maankäyttöä suunniteltaessa.

Kaavan alueella on yleisesti tunnustettuja arvoalueita, joiden arvosältö on luonnon monimuotoisuudessa tai kulttuuriympäristössä. Tässä lisäselvityksessä tarkastelun arvoina on käytetty pääasiassa maisemakuvallisia arvoja. Luontoarvot on selvitetty erillisessä lisäselvityksessä.

2.5.2. Luontoarvot

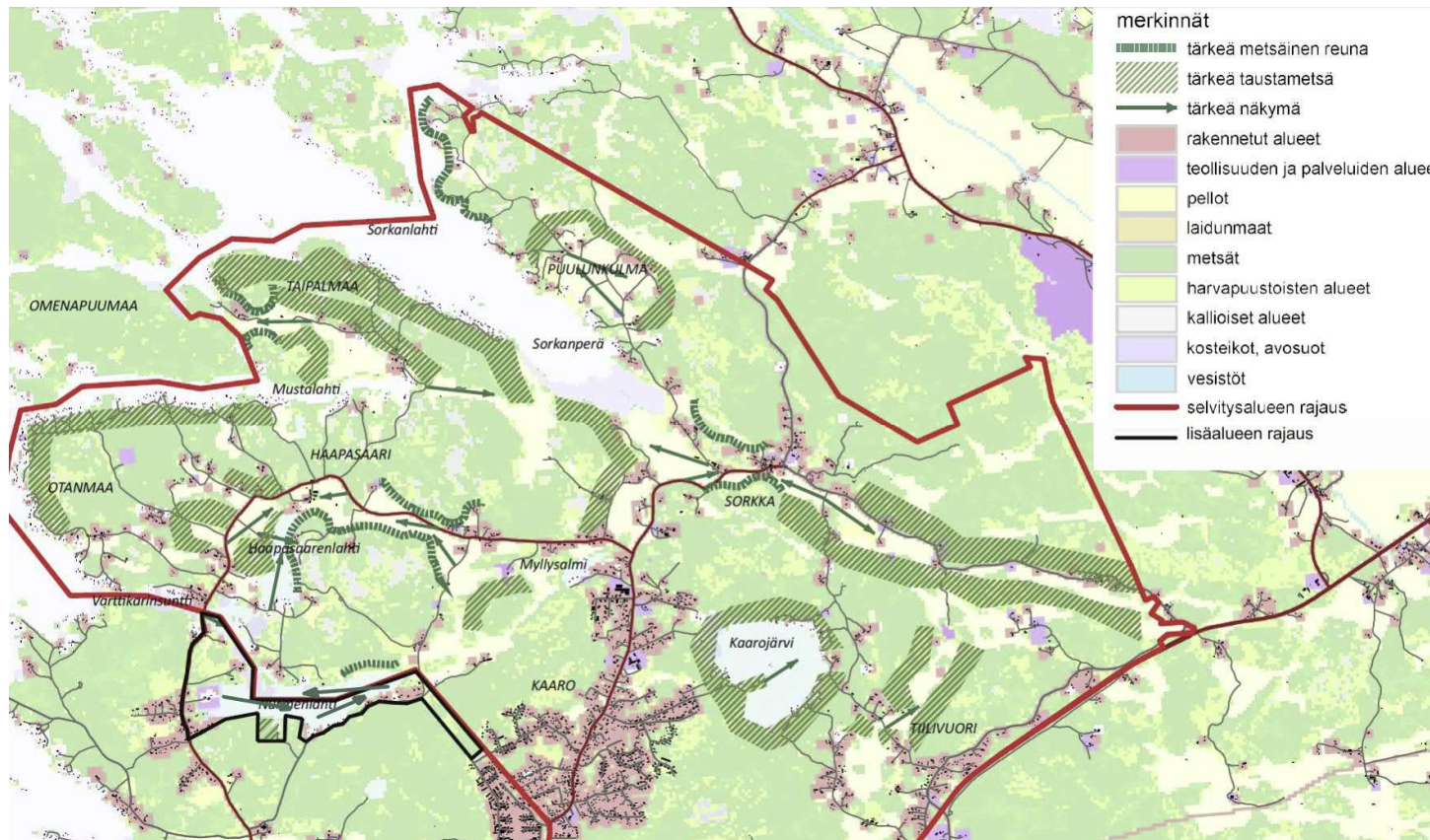
Lisäselvitysalueen luontoarvot on esitetty erillisessä luontoselvityksessä, jonka on laatinut Ahlman Group Oy 2015.

Selvitysalueen ainut peltoaukea sijaitsee vanhassa pihapiirissä Nurmenlahden länsipuolella.

2.5.3. Maisemakuulliset arvot

Alla olevassa kuvassa on esitetty koko kaava-alueen maisemalliset arvot (pohjakartta maisemaselvityksestä WSP Oy 2015). Lisäalueen kannalta olennaiset merkinnät on täydennetty tämän lisäselvityksen yhteydessä (musta raja-alueen lounaispuolella). Merkinnät ulottuvat Nurmenlahden pohjoisrannoille, vaikka se onkin itse selvitysalueen ulkopuolella. Näkymät sinne ovat kuitenkin olennaiset Nurmenlahden etelärannan asutuksen kannalta.

2.6 TOIMINNOT: ASUMINEN JA VIRKISTYS

Selvitysalueen rakennuskanta muodostuu pääosin pientaloista ja niiden piharakennuksista. Muutama vapaa-ajanasunto sijaitsee Nurmenlahden eteläpuolella. Lisäselvitysalueelle ei sijoitu lähialueen palveluja, mutta keskustan palvelut ovat alueelta hyvin saavutettavissa. Virkistysalueena Nurmenlahden ympäristö ja metsätiet toimivat niin paikallisille kuin laajemman lähialueen asukkaille.

Asumattomalta vaikuttava, mutta hoidettu pihapiiri Nurmenlahden länsipuolella.

2.7 MAANKÄYTTÖSUOSITUKSET

Lisäselvitysalueen maisema on Nurmenlahden vesistön läsnäolon vuoksi erityisen herkkä. Maisema ei kestä lisää asutusta sen välittömään läheisyyteen. Sen sijaan Maatähden tien jatkeelle selvitysalueen kaakkoisosassa, on ajateltavissa varaus asemakaava-alueen laajentumiselle.